

VÝROČNÍ ZPRÁVA

2024

Ústřední kontrolní a zkušební ústav
zemědělský

OBSAH

ÚVODNÍ SLOVO	3
SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK	4
ZÁKLADNÍ ÚDAJE.....	6
Základní identifikační údaje	6
Organizační struktura	7
Rozmístění pracovišť	8
Personální oblast	9
Ekonomické a majetkové údaje	10
VÝSLEDKY KONTROLNÍ A ZKUŠEBNÍ ČINNOSTI	
V JEDNOTLIVÝCH OBLASTECH	14
Hnojiva a půda	15
Odrůdy.....	25
Osivo a sadba	29
Trvalé kultury	33
Ochrana proti škodlivým organismům	40
Přípravky na ochranu rostlin.....	45
Dovoz a vývoz rostlin	52
Krmiva.....	57
Ekologické zemědělství	61
Národní referenční laboratoř	68
MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE	75
VZTAHY S VEŘEJNOSTÍ.....	79
AUDIT	85

ÚVOD

Vážení čtenáři,

rok 2024 přinesl Ústřednímu kontrolnímu a zkušebnímu ústavu zemědělskému řadu odborných i provozních výzev, na které jsme reagovali s důsledností, odpovědností a odbornou erudicí. Ústav i nadále plnil svou roli autority v oblasti dozoru nad rostlinnou výrobou, certifikace, kontroly kvality a ochrany spotřebitele.

Klimatické podmínky roku 2024 se významně promítly do průběhu vegetace i do fytosanitární situace. Výrazné teplotní výkyvy během jara 2024 a podzimu 2023, ve spojení s nadprůměrnými srážkami, vedly k nerovnoměrnému vývoji porostů a zvýšenému výskytu některých škodlivých organismů. Zaznamenali jsme například mimořádně silný výskyt virové zakrslosti ječmene, která měla negativní dopad na výnosy obilovin. Výkyvy teplot v dubnu se výrazně podepsaly na citlivých komoditách. Nízké teploty zapříčinily miliardové škody zejména na produkci ovocných plodin, révy vinné a zeleniny. Proto jsme v ekologických sadech ani neodebírali vzorky pro stanovení reziduí pesticidů.

Pokud mám zmínit ještě něco podstatného ke škodlivým organismům, tak musím konstatovat, že v rámci detekčního průzkumu výskytu fytoplazmového zlatého žloutnutí révy vinné (GFDP) bylo zjištěno, že se GFDP vyskytuje na plaménku polním i mimo vinařské oblasti na většině území ČR.

Do činnosti ústavu zasáhly i mimořádné události, kdy v září bylo naše pracoviště v Opavě zasaženo povodní. Přes výrazné škody se díky nasazení pracovníků podařilo obnovit provoz a minimalizovat dopady na odbornou činnost.

Mezinárodní spolupráce byla završena úspěšným dokončením projektů v Bosně a Hercegovině a Gruzii. Pokračovala pomoc Moldavsku v oblasti posílení kontrolní a laboratorní kapacity v oblasti rostlinolékařství. Vše ve spolupráci s Českou rozvojovou agenturou.

Z naší rozsáhlé činnosti pro veřejnost bych rád připomenul realizaci výstavy „Příběh semen, příběh lidí.“, kdy jsme mapovali proměnu využívání semen od neolitu až po současnost.

Děkuji všem zaměstnancům za jejich práci, odborný přístup a vysoké nasazení, bez kterého by ústav nemohl naplňovat své poslání v měnících se podmínkách. Zejména pak děkuji těm zaměstnancům, jejichž práce pro ústav byla speciálně oceněna: Barbora Brejchová, Lenka Eichová, Arnošt Goldammer, Jitka Havlová, Alena Jahodová, Alena Kolouchová, Petr Kudlička, Zuzana Nehybová, Marek Povolný, Hana Romanová a Vladimíra Vilamová.

Děkuji také našim partnerům a klientům za důvěru a spolupráci. ÚKZÚZ i nadále stojí jako stabilní pilíř odbornosti a důvěry ve státní správu.

Ing. Daniel Jurečka
ředitel Ústavu

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

A horizont	Organominerální horizont
AEKO	Agroenvironmentálně-klimatická opatření dle NV č. 75/2015
AEKO23	Agroenvironmentálně-klimatická opatření dle NV č. 80/2023
AZZP	Agrochemické zkoušení zemědělských půd
B horizont	Minerální horizont
BOZP	Bezpečnost a ochrana zdraví při práci
BMP	Bazální monitoring půd
CAC	Konformní rozmnožovací materiál
CEN	Evropský výbor pro normalizaci
CIPAC	Collaborative International Pesticides Analytical Council
ČIA	Český institut pro akreditaci
ČOV	Čistírny odpadních vod
ČR	Česká republika
ČRA	Česká rozvojová agentura
ČSÚ	Český statistický úřad
DOM	Dřevěný obalový materiál
DPB	Díl půdního bloku
EFSA	Evropský úřad pro bezpečnost potravin
EK	Evropská komise
EP	Evropský parlament
EPPO	Evropská a Středozemní organizace ochrany rostlin
ESPAC	English Speaking Pesticides Analytical Council
EU	Evropská unie
EURL	Referenční laboratoře Evropských společenství
EZ	Ekologické zemědělství
GFDP	Fytoplazmové zlaté žloutnutí révy
GMO	Geneticky modifikovaný organismus
HP	Havarijní plán
IOR	Integrovaná ochrana rostlin
IP	Integrovaná produkce
ISO	Mezinárodní organizace pro normalizaci
ISTA	Mezinárodní asociace pro zkoušení semen
JPP	Jednotné pracovní postupy
KT	Kontrolní testování
LPIS	Veřejný registr půdy
MIRS	Spektroskopie ve střední infračervené oblasti
MZe	Ministerstvo zemědělství
NAP	Národní akční plán
NIRS	Spektroskopie v blízké infračervené oblasti
NK	Národní kontrola
NOÚ	Národní odrůdový úřad
NRL	Národní referenční laboratoř
OARĚK	Odbor auditu a řízení kvality
OdKZV	Odbor kontroly zemědělských vstupů
OdMB	Oddělení mikrobiologie a biochemie
OdSARK	Oddělení speciálních analýz rostlin a krmiv
OdŠOR	Odbor diagnostiky škodlivých organismů rostlin
OdZPOR	Oddělení zkoušení přípravků na ochranu rostlin
ONRL	Odbor Národní referenční laboratoř
OPVZ	Ochranná pásma vodních zdrojů

PLO	Přírodní lesní oblasti
PO	Požární ochrana
POR	Přípravky na ochranu rostlin
PP	Pomocné prostředky
PPOR	Pomocné prostředky na ochranu rostlin
RKP	Registr kontaminovaných ploch
RS	Registr sadů
SDO	Seznam doporučených odrůd
SZIF	Státní zemědělský intervenční fond
SZP	Společná zemědělská politika
SZV	Sekce zemědělských vstupů
ŠO	Škodlivé organismy
THC	Tetrahydrokanabinol
ToBRFV	Virus hnědé vrásčitosti plodů rajčete
ÚKZÚZ	Ústřední a kontrolní ústav zemědělský
ZAP	Zařízení pro aplikaci přípravků
ZP	Zemědělská půda
ZS	Zkušební stanice

ZÁKLADNÍ ÚDAJE

Název	Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský (ÚKZÚZ)
Adresa sídla	Hroznová 63/2, 603 00 Brno
Identifikační číslo (IČ)	00020338
Poštovní adresa	Hroznová 63/2, 603 00 Brno
Telefonní spojení	(+ 420) 543 548 111
Adresa elektronické pošty	podatelna@ukzuz.gov.cz
Internetové stránky	www.ukzuz.gov.cz
ID datové schránky	ugbaiq7

ZPŮSOB ZŘÍZENÍ

Zřizovací listina, ze dne 13. 12. 2013, č. j. 81374/2013-MZE-12142; Zákon č. 147/2002 Sb., o Ústředním kontrolním a zkušebním ústavu zemědělském a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o Ústředním kontrolním a zkušebním ústavu zemědělském), ve znění pozdějších předpisů.

Název zřizovatele: Ministerstvo zemědělství České republiky (MZe ČR)

Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský je držitelem certifikátu ISO 9001:2016.

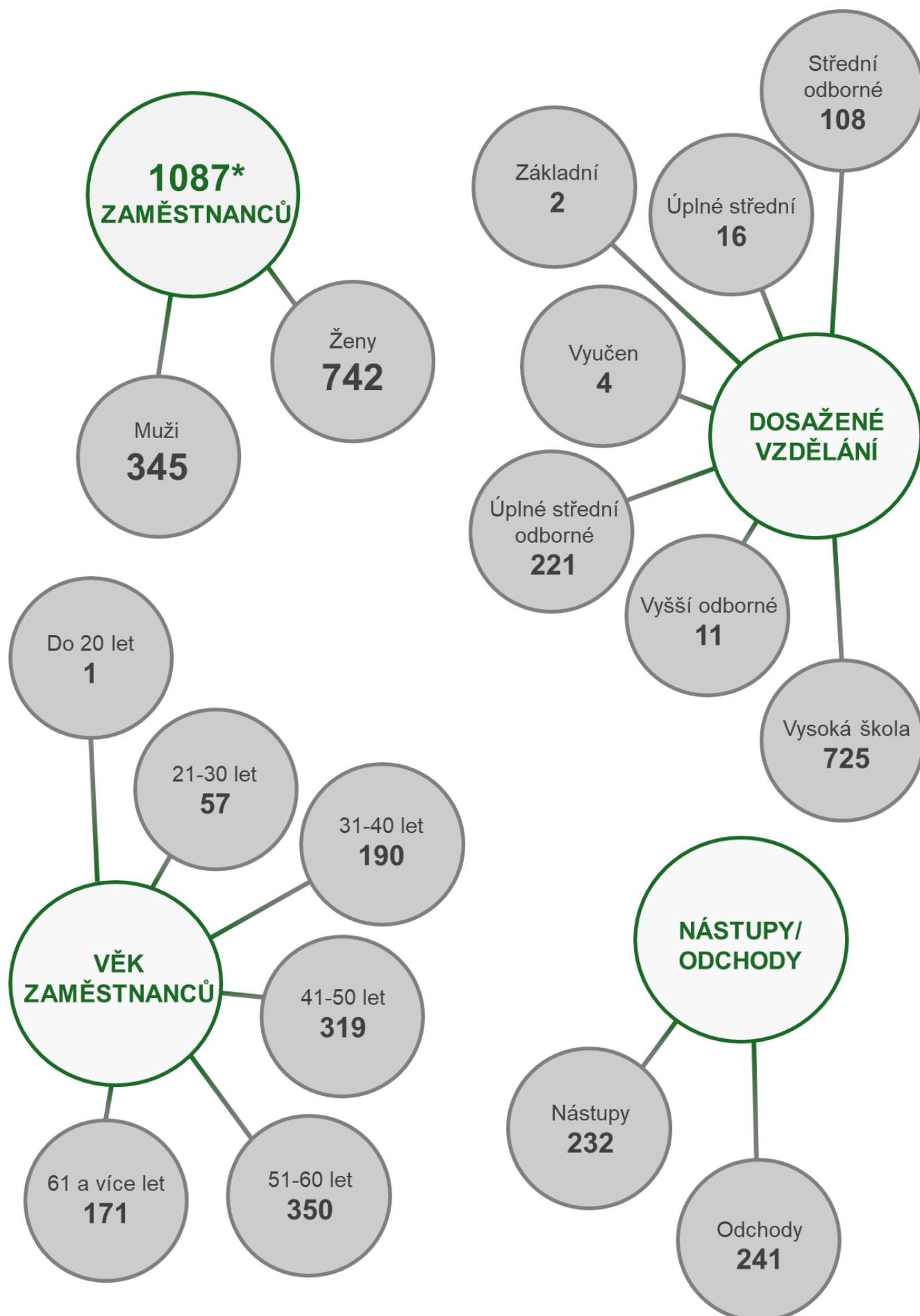
ORGANIZAČNÍ STRUKTURA

ROZMÍSTĚNÍ PRACOVÍŠŤ

PERSONÁLNÍ OBLAST

*včetně mimoevidenčních stavů a sezónních zaměstnanců

EKONOMICKÉ ÚDAJE

Rozvaha						
Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský, organizační složka státu				IČ: 00020338		
sestavěná k 31. 12. 2024						
Číslo položky	AKTIVA	Syntetický účet	Období			
			Běžné			Minulé
			Brutto	Korekce	Netto	
			1	2	3	4
AKTIVA CELKEM			2 277 440 599,85	1 193 009 812,34	1 084 430 787,51	1 060 809 684,25
A.	Stálá aktiva		2 113 382 104,95	1 192 924 400,14	920 457 704,81	920 656 091,61
I.	Dlouhodobý nehmotný majetek		147 500 043,51	121 652 316,88	25 847 726,63	24 419 558,63
1.	Nehmotné výsledky výzkumu a vývoje	012	0,00	0,00	0,00	0,00
2.	Software	013	126 891 455,69	101 043 729,06	25 847 726,63	24 419 558,63
3.	Ocenitelná práva	014	0,00	0,00	0,00	0,00
4.	Povolenky na emise a preferenční limity	015	0,00	0,00	0,00	0,00
5.	Drobný dlouhodobý nehmotný majetek	018	20 608 587,82	20 608 587,82	0,00	0,00
6.	Ostatní dlouhodobý nehmotný majetek	019	0,00	0,00	0,00	0,00
7.	Nedokončený dlouhodobý nehmotný majetek	041	0,00	0,00	0,00	0,00
8.	Poskytnuté zálohy na dlouhodobý nehmotný majetek	051	0,00	0,00	0,00	0,00
9.	Dlouhodobý nehmotný majetek určený k prodeji	035	0,00	0,00	0,00	0,00
II.	Dlouhodobý hmotný majetek		1 965 869 721,44	1 071 272 083,26	894 597 638,18	896 224 192,98
1.	Pozemky	031	129 484 932,80	0,00	129 484 932,80	129 323 235,16
2.	Kulturní předměty	032	12 240,00	0,00	12 240,00	12 240,00
3.	Stavby	021	717 494 772,58	248 743 745,29	468 751 027,29	478 819 883,89
4.	Samostatné hmotné movité věci a soubory hmotných movitých věcí	022	874 599 381,29	578 996 599,73	295 602 781,56	287 336 167,40
5.	Pěstitelské celky trvalých porostů	025	935 758,18	427 220,00	508 538,18	514 901,18
6.	Drobný dlouhodobý hmotný majetek	028	243 104 518,24	243 104 518,24	0,00	0,00
7.	Ostatní dlouhodobý hmotný majetek	029	0,00	0,00	0,00	0,00
8.	Nedokončený dlouhodobý hmotný majetek	042	223 118,35	0,00	223 118,35	217 265,35
9.	Poskytnuté zálohy na dlouhodobý hmotný majetek	052	0,00	0,00	0,00	0,00
10.	Dlouhodobý hmotný majetek určený k prodeji	036	15 000,00	0,00	15 000,00	500,00
III.	Dlouhodobý finanční majetek		0,00	0,00	0,00	0,00
1.	Majetkové účasti v osobách s rozhodujícím vlivem	061	0,00	0,00	0,00	0,00
2.	Majetkové účasti v osobách s podstatným vlivem	062	0,00	0,00	0,00	0,00
3.	Dluhové cenné papíry držené do splatnosti	063	0,00	0,00	0,00	0,00
4.	Dlouhodobé půjčky	067	0,00	0,00	0,00	0,00
5.	Termínované vklady dlouhodobé	068	0,00	0,00	0,00	0,00
6.	Ostatní dlouhodobý finanční majetek	069	0,00	0,00	0,00	0,00
7.	Pořizovaný dlouhodobý finanční majetek	043	0,00	0,00	0,00	0,00
8.	Poskytnuté zálohy na dlouhodobý finanční majetek	053	0,00	0,00	0,00	0,00
IV.	Dlouhodobé pohledávky		12 340,00	0,00	12 340,00	12 340,00
1.	Poskytnuté návratné finanční výpomoci dlouhodobé	462	0,00	0,00	0,00	0,00
2.	Dlouhodobé pohledávky z postoupených úvěrů	464	0,00	0,00	0,00	0,00
3.	Dlouhodobé poskytnuté zálohy	465	0,00	0,00	0,00	0,00
4.	Dlouhodobé pohledávky z ručení	466	0,00	0,00	0,00	0,00
5.	Ostatní dlouhodobé pohledávky	469	12 340,00	0,00	12 340,00	12 340,00
6.	Dlouhodobé poskytnuté zálohy na transfery	471	0,00	0,00	0,00	0,00
7.	Dlouhodobé zprostředkování transferů	475	0,00	0,00	0,00	0,00
B.	Oběžná aktiva		164 058 494,90	85 412,20	163 973 082,70	140 153 592,64
I.	Zásoby		14 829 706,49	0,00	14 829 706,49	16 341 489,17
1.	Pořízení materiálu	111	0,00	0,00	0,00	0,00
2.	Materiál na skladě	112	14 290 029,39	0,00	14 290 029,39	15 763 544,56
3.	Materiál na cestě	119	0,00	0,00	0,00	0,00
4.	Nedokončená výroba	121	0,00	0,00	0,00	0,00
5.	Polotovary vlastní výroby	122	0,00	0,00	0,00	0,00
6.	Výrobky	123	539 677,10	0,00	539 677,10	478 569,61
7.	Pořízení zboží	131	0,00	0,00	0,00	0,00
8.	Zboží na skladě	132	0,00	0,00	0,00	0,00
9.	Zboží na cestě	138	0,00	0,00	0,00	0,00
10.	Ostatní zásoby	139	0,00	0,00	0,00	99 375,00
II.	Krátkodobé pohledávky		28 792 219,61	85 412,20	28 706 807,41	23 168 786,31
1.	Odebřatelé	311	1 266 445,78	21 902,10	1 244 543,68	457 682,43
2.	Směnky k inkasu	312	0,00	0,00	0,00	0,00
3.	Pohledávky za eskontované cenné papíry	313	0,00	0,00	0,00	0,00
4.	Krátkodobé poskytnuté zálohy	314	5 410 279,36	0,00	5 410 279,36	4 461 412,55
5.	Jiné pohledávky z hlavní činnosti	315	7 607 212,71	63 510,10	7 543 702,61	2 631 187,70
6.	Poskytnuté návratné finanční výpomoci krátkodobé	316	0,00	0,00	0,00	0,00
7.	Krátkodobé pohledávky z postoupených úvěrů	317	0,00	0,00	0,00	0,00
9.	Pohledávky za zaměstnanci	335	17 079,00	0,00	17 079,00	0,00
10.	Zúčtování s institucemi sociálního zabezpečení a zdravotního pojištění	336	0,00	0,00	0,00	0,00
11.	Zdravotní pojištění	337	0,00	0,00	0,00	0,00
12.	Důchodové spoření	338	0,00	0,00	0,00	0,00
13.	Daň z příjmů	341	0,00	0,00	0,00	0,00
14.	Ostatní daně, poplatky a jiná obdobná peněžitá plnění	342	0,00	0,00	0,00	0,00
15.	Daň z přidané hodnoty	343	0,00	0,00	0,00	0,00

Číslo položky	AKTIVA	Syntetický účet	Období			
			Běžné			Minulé
			Brutto 1	Korekce 2	Netto 3	4
16.	Pohledávky za osobami mimo vybrané vládní instituce	344	0,00	0,00	0,00	0,00
17.	Pohledávky za vybranými ústředními vládními institucemi	346	0,00	0,00	0,00	0,00
18.	Pohledávky za vybranými místními vládními institucemi	348	0,00	0,00	0,00	0,00
19.	Pohledávky ze správy daní	352	0,00	0,00	0,00	0,00
20.	Zúčtování z přerozdělování daní	355	0,00	0,00	0,00	0,00
21.	Pohledávky z exekuce a ostatního nakládání s cizím majetkem	356	0,00	0,00	0,00	0,00
22.	Ostatní pohledávky ze správy daní	358	0,00	0,00	0,00	0,00
23.	Krátkodobé pohledávky z ručení	361	0,00	0,00	0,00	0,00
24.	Pevné termínové operace a opce	363	0,00	0,00	0,00	0,00
25.	Pohledávky z neukončených finančních operací	369	0,00	0,00	0,00	0,00
26.	Pohledávky z finančního zajištění	365	0,00	0,00	0,00	0,00
27.	Pohledávky z vydaných dluhopisů	367	0,00	0,00	0,00	0,00
28.	Krátkodobé poskytnuté zálohy na transfery	373	0,00	0,00	0,00	0,00
29.	Krátkodobé zprostředkování transferů	375	0,00	0,00	0,00	0,00
30.	Náklady příštích období	381	13 002 116,28	0,00	13 002 116,28	13 214 120,83
31.	Příjmy příštích období	385	0,00	0,00	0,00	0,00
32.	Dohadné účty aktivní	388	1 489 086,48	0,00	1 489 086,48	2 332 911,80
33.	Ostatní krátkodobé pohledávky	377	0,00	0,00	0,00	71 471,00
III.	Krátkodobý finanční majetek		120 436 568,80	0,00	120 436 568,80	100 643 317,16
1.	Majetkové cenné papíry k obchodování	251	0,00	0,00	0,00	0,00
2.	Dluhové cenné papíry k obchodování	253	0,00	0,00	0,00	0,00
3.	Jiné cenné papíry	256	0,00	0,00	0,00	0,00
4.	Termínované vklady krátkodobé	244	0,00	0,00	0,00	0,00
5.	Jiné běžné účty	245	117 384 709,03	0,00	117 384 709,03	92 357 454,00
6.	Účty státních finančních aktiv	247	0,00	0,00	0,00	0,00
7.	Účty řízení likvidity státní pokladny a státního dluhu	248	0,00	0,00	0,00	0,00
8.	Účty pro sdílení daní a pro dělenou správu	249	0,00	0,00	0,00	0,00
9.	Běžný účet	241	0,00	0,00	0,00	0,00
10.	Běžný účet FKSP	243	3 051 859,77	0,00	3 051 859,77	8 039 808,32
14.	Běžné účty fondů organizačních složek státu	225	0,00	0,00	0,00	245 310,84
15.	Ceniny	263	0,00	0,00	0,00	744,00
16.	Peníze na cestě	262	0,00	0,00	0,00	0,00
17.	Pokladna	261	0,00	0,00	0,00	0,00

Číslo položky	P A S I V A	Syntetický účet	Období	
			Běžné	Minulé
			1	2
PASIVA CELKEM			1 084 430 787,51	1 060 809 684,25
C.	Vlastní kapitál		987 696 736,97	986 022 484,30
I.	Jmění účetní jednotky a upravující položky		946 201 687,31	945 577 751,97
1.	Jmění účetní jednotky	401	1 620 960 998,92	1 620 352 272,58
2.	Fond privatizace	402	0,00	0,00
4.	Kurzové rozdíly	405	0,00	0,00
5.	Oceňovací rozdíly při prvotním použití metody	406	-587 246 783,08	-587 246 783,08
6.	Jiné oceňovací rozdíly	407	14 703,00	-506,00
7.	Opravy předcházejících účetních období	408	-87 527 231,53	-87 527 231,53
II.	Fondy účetní jednotky		3 010 529,77	8 127 134,16
2.	Fond kulturních a sociálních potřeb	412	3 010 529,77	7 881 823,32
4.	Rezervní fond z ostatních titulů	414	0,00	245 310,84
III.	Výsledek hospodaření		-10 063 368 248,67	-9 287 725 845,69
1.	Výsledek hospodaření běžného účetního období		-775 642 402,98	-787 226 909,64
2.	Výsledek hospodaření ve schvalovacím řízení	431	0,00	0,00
3.	Výsledek hospodaření předcházejících účetních období	432	-9 287 725 845,69	-8 500 498 936,05
IV.	Příjmový a výdajový účet rozpočtového hospodaření		10 101 852 768,56	9 320 043 443,86
1.	Příjmový účet organizačních složek státu	222	-102 992 391,38	-100 258 359,43
2.	Zvláštní výdajový účet	223	884 801 716,08	897 589 247,89
3.	Účet hospodaření státního rozpočtu	227	0,00	0,00
4.	Agregované příjmy a výdaje předcházejících účetních období	404	9 320 043 443,86	8 522 712 555,40
D.	Cizí zdroje		96 734 050,54	74 787 199,95
I.	Rezervy		0,00	0,00
1.	Rezervy	441	0,00	0,00
II.	Dlouhodobé závazky		110 538,00	96 120,00
1.	Dlouhodobé úvěry	451	0,00	0,00
2.	Přijaté návratné finanční výpomoci dlouhodobé	452	0,00	0,00
3.	Dlouhodobé závazky z vydaných dluhopisů	453	0,00	0,00
4.	Dlouhodobé přijaté zálohy	455	0,00	0,00
5.	Dlouhodobé závazky z ručení	456	0,00	0,00
6.	Dlouhodobé směnky k úhradě	457	0,00	0,00
7.	Ostatní dlouhodobé závazky	459	110 538,00	96 120,00
8.	Dlouhodobé přijaté zálohy na transfery	472	0,00	0,00
9.	Dlouhodobé zprostředkování transferů	475	0,00	0,00

Číslo položky	P A S I V A	Syntetický účet	Období	
			Běžné	Minulé
			1	2
III.	Krátkodobé závazky		96 623 512,54	74 691 079,95
1.	Krátkodobé úvěry	281	0,00	0,00
2.	Eskontované krátkodobé dluhopisy (směnky)	282	0,00	0,00
3.	Krátkodobé závazky z vydaných dluhopisů	283	0,00	0,00
4.	Jiné krátkodobé půjčky	289	0,00	0,00
5.	Dodavatelé	321	0,00	0,00
6.	Směnky k úhradě	322	0,00	0,00
7.	Krátkodobé přijaté zálohy	324	140 039,88	169 502,44
8.	Závazky z dělené správy	325	1 589,00	0,00
9.	Přijaté návratné finanční výpomoci krátkodobé	326	0,00	0,00
10.	Zaměstnanci	331	52 527 893,00	40 555 238,00
11.	Jiné závazky vůči zaměstnancům	333	68 845,00	62 447,00
12.	Sociální zabezpečení	336	20 866 343,00	15 159 902,00
13.	Zdravotní pojištění	337	8 838 944,00	6 543 625,00
14.	Důchodové spoření	338	0,00	0,00
15.	Daň z příjmů	341	0,00	0,00
16.	Ostatní daně, poplatky a jiná obdobná peněžitá plnění	342	6 748 428,00	4 060 562,00
17.	Daň z přidané hodnoty	343	35 332,00	1 709 644,00
18.	Závazky k osobám mimo vybrané vládní instituce	345	0,00	0,00
19.	Závazky k vybraným ústředním vládním institucím	347	0,00	0,00
20.	Závazky k vybraným místním vládním institucím	349	0,00	0,00
21.	Přijaté zálohy daní	351	0,00	0,00
22.	Přeplatky na daních	353	0,00	0,00
23.	Závazky z vrátek nepřímých daní	354	0,00	0,00
24.	Zúčtování z přerozdělování daní	355	0,00	0,00
25.	Závazky z exekuce a ostatního nakládání s cizím majetkem	357	0,00	0,00
26.	Ostatní závazky ze správy daní	359	0,00	0,00
27.	Krátkodobé závazky z ručení	362	0,00	0,00
28.	Pevné termínové operace a opce	363	0,00	0,00
29.	Závazky z neukončených finančních operací	364	0,00	0,00
30.	Závazky z finančního zajištění	366	0,00	0,00
31.	Závazky z upsaných nesplacených cenných papírů a podílů	368	0,00	0,00
32.	Krátkodobé přijaté zálohy na transfery	374	0,00	0,00
33.	Krátkodobé zprostředkování transferů	375	0,00	0,00
34.	Závazky z řízení likvidity státní pokladny a státního dluhu	248	0,00	0,00
35.	Výdaje příštích období	383	4 552 417,68	4 307 198,46
36.	Výnosy příštích období	384	69 584,00	26 377,00
37.	Dohadné účty pasivní	389	2 699 627,98	2 066 074,05
38.	Ostatní krátkodobé závazky	378	74 469,00	30 510,00

Přehled pohledávek organizace určených k vymáhání za rok 2024

CELKOVÁ HODNOTA POHLEDÁVEK URČENÝCH K VYMÁHÁNÍ	632 999,00 Kč
Celková hodnota pohledávek již uhrazených	286 536,00 Kč
Celková hodnota pohledávek dosud neuhrazených	344 831,00 Kč
Celková hodnota odepsaných pohledávek	0,00 Kč
Celková hodnota dobropisovaných pohledávek	1 632,00 Kč
Celková hodnota pohledávek za dlužníky v insolvenčním řízení	0,00 Kč
Celková hodnota pohledávek, které jsou předmětem právních sporů	1 848,00 Kč
Celková hodnota pohledávek přihlášených do vyrovnání	0,00 Kč
Zajištění pohledávek (zástavní právo, uznání závazku aj.)	0,00 Kč

Schválený rozpočet ÚKZÚZ na rok 2024 a jeho skutečné plnění

Kapitola: 329		Schválený rozpočet 2024	Skutečné plnění 2024
Příjmy celkem		84 355 142	102 992 391
Daňové příjmy		3 000 000	8 371 911
Nedaňové příjmy		81 355 142	94 620 480
v tom: příjmy z rozpočtu EU bez společné zeměd. politiky		14 355 142	2 028 523
kapitálové příjmy		0	2 525 321
Výdaje celkem		820 971 916	884 801 716
Běžné výdaje		785 971 916	831 742 784
v tom: Platy zaměstnanců a ostatní platby za provedenou práci		468 221 845	479 457 675
	ostatní platby za prov. práci	10 080 411	7 193 152
	odbytné	0	2 012 880
	platy celkem	458 141 434	470 251 643
	v tom: platy zaměstnanců v prac. poměru	88 938 958	92 547 818
	v tom: platy státních zaměstnanců ve správ. úřadech	369 202 476	377 703 825
Povinné pojistné placené zaměstnavatelem		156 918 017	158 400 534
Příděl fondu kult. a soc. potřeb		4 581 415	4 706 809
Účelové a ostatní běžné výdaje		156 250 639	189 177 766
v tom: členské příspěvky mezinárodních organizací		200 000	153 593
Kapitálové výdaje		35 000 000	53 058 932

A close-up photograph of a hand holding a stalk of wheat. The hand is positioned in the lower half of the frame, with the thumb and index finger gently gripping the wheat. The wheat stalk is golden-brown and appears ripe. The background is a warm, golden-yellow color, suggesting a field of wheat at sunset or sunrise. The lighting is soft and diffused, creating a warm and peaceful atmosphere. The overall composition is simple and focused on the texture of the wheat and the human touch.

**VÝSLEDKY KONTROLNÍ
A ZKUŠEBNÍ ČINNOSTI**

HNOJIVA A PŮDA

HNOJIVA A PŮDA

Schvalování hnojiv a programů použití kalů

Oddělení hnojiv schvaluje hnojiva (včetně rostlinných biostimulantů, pomocných půdních látek a substrátů – dále jen hnojiva) uváděná do oběhu čtyřmi legálními způsoby. Jedná se o registraci a ohlášení (podle zákona č. 156/1998 Sb., o hnojivech), vzájemné uznávání (podle Nařízení Evropského parlamentu (EP) a Rady (ES) č. 2019/515) a CE hnojiva (podle Nařízení EP a Rady (ES) č. 2019/1009). CE hnojiva jsou však evidována a následně zveřejněna v Registru hnojiv pouze na základě žádosti výrobce, resp. dodavatele, protože tato hnojiva ze své podstaty žádné evidenci ani povinnému hlášení nepodléhají.

Správní řízení kvůli nevyhovujícím vzorkům v rámci odborného dozoru byla vedena za překročení limitů rizikových prvků (4x) a nedodržení jakostních parametrů (7x).

Do působnosti oddělení patří také schvalování programů použití kalů podle zákona č. 541/2020 Sb., o odpadech. Důvodem zamítnutí programů bylo např. zamýšlené použití kalů v ochranných pásmech vodních zdrojů.

Tabulka: Schvalování hnojiv a programů použití kalů	2022	2023	2024
Registrace	547	557	510
Ohlášení	393	179	255
Vzájemná uznávání	116	141	125
Hnojiva ES	18	-	-
CE hnojiva	61	262	78
Zrušená schválení	10	12	11
Podané žádosti programů použití kalů	269	351	341
z toho zamítnuté	6	7	4

Tabulka: Odebrané vzorky hnojiv (z toho nevyhovující vzorky)	2022	2023	2024
Odborný dozor (bez cílených kontrol)	145 (6)	139 (5)	142 (5)
Cílené kontroly (digestáty, komposty, statková hnojiva)	132 (4)	128 (7)	122 (6)

Kontrola používání a skladování hnojiv, upravených kalů a sedimentů a kontrola uvádění hnojiv do oběhu

V rámci prvovýroby je při kontrolách ověřováno vedení evidence o použitých hnojivech, skladování a používání hnojiv, vše v souladu s platnou legislativou. V prvovýrobě kontroluje ÚKZÚZ rovněž používání upravených kalů z čistíren odpadních vod (kontroly ČOV) a sedimentů na zemědělské půdě.

Mimo prvovýrobu je ústavem kontrolována oblast uvádění hnojiv a pomocných látek do oběhu – jejich balení, označování, výroba a distribuce v obchodní síti.

Tabulka: Kontroly hnojiv - národní 2024	Kontroly plánované	Kontroly celkem*	Kontroly s porušením•
Kontroly výroby, uvádění hnojiv do oběhu, označování, balení, skladování	119	128	6
Kontroly používání, skladování hnojiv v prvovýrobě	21	43	8
Kontrola sedimentů	7	8	0
Kontrola oprávněných osob	15	15	0
Celkem prvovýroba	43	66	8
Celkem kontroly hnojiv dle zákona	162	194	14
Cílené kontroly - kontroly zaměřené na odběr vzorku v prvovýrobě i v obchodní síti	110	110	0

*plánované, následné, mimořádné (na podnět), • porušen minimálně jeden požadavek

Tabulka: Kontroly upravených kalů z ČOV 2024	Kontroly plánované	Kontroly celkem*	Kontroly s porušením•
Kontroly používání upravených kalů z ČOV	27	32	6

*plánované, následné, mimořádné (na podnět), • porušen minimálně jeden požadavek

Nejčastější pochybení:

V praxi se inspektoři ústavu setkávají s případy, kdy byla statková hnojiva uložena na místě, které nebylo uvedeno ve schváleném havarijním plánu (HP), případně na místech, která jsou pro uložení hnojiv nevhodná (např. na melioracích atd.).

V dalším případě bylo na základě stížnosti provedeno místní šetření, při kterém bylo zjištěno, že během aplikace došlo k úletu hnojiva na sousedící soukromý pozemek. K přímému vniknutí hnojiva do vodních zdrojů nedošlo.

Inspektoři se setkali s případy aplikace hnojiv na půdu zamrzlou či pokrytou vrstvou sněhu anebo s nezapravením digestátu do 24 hod od jeho rozprostření na pozemek.

U kontrol používání sedimentů v zemědělské prvovýrobě nebylo zjištěno žádné pochybení související legislativy.

To, že kaly nejsou používány v souladu se zpracovaným programem použití kalů na zemědělské půdě (aplikace kalu ještě před schválením příslušného programu anebo k dodaným kalům nebyly předloženy programy použití kalu), patří ke každoročním prohřeškům. V dalším případě samotné umístění kalu na pozemku nebylo v souladu s programem použití kalů a upravené kaly nebyly použity do měsíce od jejich umístění na cílovém pozemku. Nebo nebylo zasláno hlášení o předpokládané aplikaci upravených kalů na zemědělskou půdu.

Do oběhu byla uvedena hnojiva, která nebyla v souladu (příp. byla v rozporu) s podmínkami registrace, např. nesplnění limitních hodnot rizikových prvků, nebo byla na trh uvedena hnojiva, která nesplňovala podmínky označování nebo v označení hnojiva nebyly uvedeny všechny povinné údaje.

Kontroly podmíněnosti

ÚKZÚZ zajišťuje úřední kontrolu nad dodržováním požadavků kontrol podmíněnosti v oblasti životního prostředí u zemědělských podnikatelů hospodařících ve zranitelných oblastech (kontrola tzv. nitrátové směrnice), u požadavků platných pro ochranu podzemních vod před znečištěním fosforečnany (PPH 1), kontrolu zákazu hnojení a aplikace přípravků na ochranu rostlin (POR) v ochranných pásmech kolem vodních útvarů (DZES 4).

Tabulka: Kontroly hnojiv - kontroly podmíněnosti v roce 2024	Kontroly řádné	Kontroly celkem*	Kontroly s porušením•
Ochrana vod před znečištěním fosforečnany PPH1+	259	265	7
Nitrátová směrnice PPH2+	102	109	4
DZES 4	205	205	0
Celkem	566	579	11

*plánované, následné, mimořádné (na podnět), • porušen minimálně jeden požadavek CC nebo NK

Nejčastější pochybení:

Porušení požadavků podmíněnosti má vliv na konečnou výši přiznaných dotací. K nejčastěji konstatovaným pochybením se řadí nepředložení aktuálního schváleného HP, nebo Programu použití upravených kalů. I během kontrol podmíněnosti je zaprotokolováno nesprávné uložení hnojiv na zemědělské půdě (ZP) na místech, která nebyla uvedena v HP jako místa vhodná k uložení hnojiv.

U zemědělských podnikatelů hospodařících v oblastech zranitelných dusičnany bylo zjištěno nesprávné uložení hnojiv na ZP, kdy byla hnojiva ukládána na místech, která nebyla v HP uvedena jako místa vhodná k uložení hnojiv. Během úředních kontrol bylo zjištěno porušení období zákazu hnojení a dále hnojení digestátem na promrzlou půdu. V roce 2024 bylo konstatováno překročení maxim. povoleného limitu na díl půdního bloku (DPB) s podopatřením Integrovaná produkce brambor. V neposlední řadě byla porušena podmínka maximální doby uložení na pozemku (12 měsíců).

Delegované kontroly

Delegované kontroly jsou ústavem zajišťovány pro platební agenturu (SZIF). Během kontrol je inspektory prověřováno dodržování požadavků plynoucích žadatelům žádajícím o některý z titulů v rámci agroenvironmentálně-klimatických opatření dle NV č. 75/2015 (AEKO), agroenvironmentálně-klimatických opatření dle NV č. 80/2023 (AEKO23). Dále ústav prověřuje plnění podmínek u ekologicky hospodařících subjektů v návaznosti na NV č. 81/2023 a dodržování min. požadavků na hnojení a aplikaci POR u žadatelů o ekoplatbu. Pro SZIF jsou navíc každoročně odebrány vzorky technického konopí pro stanovení obsahu tetrahydrokanabinolu (THC).

Tabulka: Delegované kontroly v roce 2024	Kontroly plánované	Kontroly celkem*	Kontroly s porušením•
AEKO	22	22	0
AEKO23	451	455	9
Vzorky konopí	12 vzorků	12 vzorků	0
Kontroly konopí	6	6	0
EZ23 (DK + výběr ÚKZÚZ)	282	289	5
EK - ekoplatba základní	162	170	4
Celkem	923	944	18

* plánované, následné, mimořádné (na podnět), • porušen minimálně jeden požadavek

Nejčastější pochybení:

V jednom případě nebyl dodržen zákaz pěstování kukuřice, brambor, řepy cukrové, řepy krmné, bobu polního, sóji, slunečnice nebo čiroku na ZP se sklonitostí převyšující 7°, jejichž jakákoliv část se nachází ve vzdálenosti menší než 25 m od útvaru povrchových vod nebo od hranice ochranného pásma vodního zdroje I. stupně.

Během kontrol na místě bylo zjištěno překročení max. povoleného limitu na DPB s podopatřením AEKO - titul Integrovaná produkce brambor. U kontroly dodržování podmínek platných pro druhově bohaté pastviny byla zjištěna aplikace herbicidu bez souhlasného stanoviska Orgánu ochrany přírody. V případě titulu vodárenská nádrž Švihov byla zaprotokolována aplikace nepovoleného POR a dále byla zjištěna aplikace POR jenž je vyloučena z použití v ochranném pásmu II. stupně zdroje povrchové vody (OPVZ). U opatření „integrovaná ochrana vinic“ nebyl dodržen minimální počet aplikací přípravků na ochranu rostlin, povolených v ekologickém zemědělství (EZ) za rok, plísni révové a padlí révovému. Zanedbání povinnosti provádět pravidelný řez k prosvětlení korun ovocných stromů, odstranění suchých a nemocných větví u ekologických sadů, nebo u sadů v integrované produkci ovoce, se řadí k nejčastějším porušením. Jednomu chovateli byl prokázán nákup konvenčních zvířat. Skladovací prostory v areálu provozoven vykazovaly naprosto nevyhovující požadavky skladování zemědělských produktů, natožpak ekologické produkce či vstupních komponentů do EZ. Vzorky technického konopí jsou u pěstitelů odebrány na stanovení obsahu THC, přičemž plochy využívané k produkci konopí je možné považovat za způsobilé pouze tehdy, pokud obsah THC v použitých odrůdách nepřesáhne hodnotu 0,2 %. Maximální přípustná hodnota 0,2 % nebyla překročena.

Monitoring půd a monitoring vstupů do půdy

V rámci Bazálního monitoringu půd (BMP) probíhají pravidelné odběry vzorků půd a rostlin. Jedná se o program zaměřený na dlouhodobé sledování půdních charakteristik v předem stanovených intervalech na přesně prostorově definovaných plochách. Systém monitoringu byl založen v roce 1992 a jedním z jeho cílů je definovat stav a vývoj sledovaných parametrů v čase. Systém sestává z 214 monitorovacích ploch.

Na vybraných monitorovacích plochách BMP a pěti plochách v chráněných územích proběhly v roce 2024 každoroční odběry vzorků půd a rostlin. Na osmi pozorovacích plochách byl proveden výkop půdní sondy spojený s popisem půdního profilu a odběry půdních vzorků.

V důsledku výstavby muselo být v roce 2024 zrušeno pět monitorovacích ploch. Místo nich byly založeny nové plochy v katastrálním území obcí Ledenice, Staňkov, Žďárná, Vestec a Želešice. Byl proveden popis půdního profilu, odběry půdních vzorků budou zrealizovány v roce 2025 v rámci základního vzorkování. Monitoring vstupů do půdy zahrnuje odběry vzorků kalů z ČOV, půd po aplikaci kalů, rostlin pěstovaných na pozemcích s aplikovanými kaly a odběry sedimentů. ÚKZÚZ vede také tzv. Registr kontaminovaných ploch (RKP), což je databáze obsahující výsledky stanovení rizikových prvků ve vybraných půdních vzorcích. Půdní vzorky pro potřeby RKP se ve většině případů neodebírají v terénu, ale vybírají se ze vzorků odebraných v rámci Agrochemického zkoušení zemědělských půd (AZZP). Ve vzorcích se stanovují obsahy rizikových prvků, které se vyhodnocují vzhledem k preventivním, případně indikačním hodnotám.

V roce 2024 bylo překročení indikačních hodnot potvrzeno u 17 vzorků, ve všech případech se jednalo o zvýšené obsahy As podle tabulky č. 3 (při překročení indikační hodnoty může být ohroženo zdraví lidí a zvířat) příloha č. 2 k vyhlášce č. 153/2016 Sb.

Na základě žádostí orgánů státní správy a samosprávy plánují a realizují pracovníci Sekce zemědělských vstupů (SZV) odběry půdních vzorků, včetně vyhodnocení výsledků analýz. V roce 2024 byla ve spolupráci s Odborem kontroly zemědělských vstupů (OdKZV) Plzeň hodnocena kvalita pozemků v okolí sportovních střelnic v k.ú. Kout na Šumavě a Prádlo (spolupráce s Českou inspekcí životního prostředí).

Oddělení půdy a lesnictví je zapojeno do Akčního plánu Národního antibiotického programu úkolem „Antimikrobiální rezistence v půdě a případně dalších složkách životního prostředí“. Řešení úkolu probíhá v těsné spolupráci s Fakultou chemickou Vysokého učení technického, Lékařskou fakultou Masarykovy univerzity a Ústavem pro státní kontrolu veterinárních biopreparátů a léčiv a v roce 2024 byl zaměřen na tulathromycin (látku ze skupiny makrolidů), který se mimo jiné používá k léčbě respiračních onemocnění skotu. Rezidua tulathromycinu, vybrané kmeny bakterií a geny rezistentní k makrolidům byly sledovány ve výkalech léčeného skotu přímo na farmě, ve stěrech z prostředí farmy, ve zrající mrvě a v půdě.

Tabulka: Monitoring půd a vstupů do půdy

Agenda	Odebrané vzorky v roce 2024	Počet vzorků	Analyzované parametry
BMP	půdy BMP, chráněná území	45	organické polutanty
	rostliny BMP	84	rizikové prvky
	půdy na mikrobiologická stanovení	35	15 mikrobiologických analýz
	půdy na stanovení minerálního N	46	nitratový N, amoniakální N
	výkop a popis pedologických sond	90	fyzikální analýzy z jednotlivých půdních horizontů
		14	chemické analýzy z jednotlivých půdních horizontů
RKP	půdy RKP – rozšiřování	4	rizikové prvky
	půdy RKP – ekologičtí zemědělci	0	rizikové prvky
	půdy RKP – z AZZP na základě M3	649	rizikové prvky
	zjišťování indikačních hodnot	60	rizikové prvky
Monitoring vstupů do půdy	kaly ČOV	40	rizikové prvky, ve vybraných vzorcích org. polutanty
	půda po aplikaci kalů z ČOV	36	rizikové prvky
	rostliny po aplikaci kalů z ČOV	15	rizikové prvky
	sedimenty	20	rizikové prvky, pH, zrnitost, živiny, ve vybraných org. polutanty

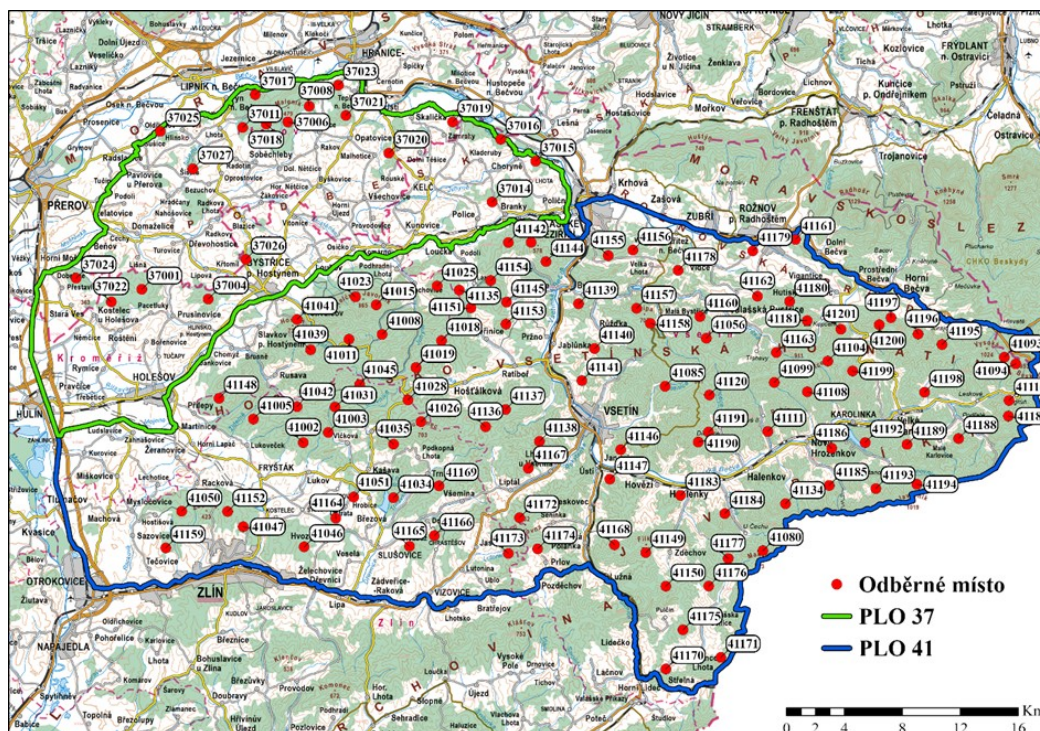
Lesnická činnost

Průzkum výživy lesa a hodnocení účinnosti vápnění

V roce 2024 bylo provedeno vzorkování (odběry vzorků půdy a asimilačních orgánů hlavních hospodářských dřevin) v přírodní lesní oblasti (PLO) č. 37 Kelečská pahorkatina a PLO č. 41 Hostýnskovsetínské vrchy a Javorníky.

Tabulka: Počty odběrných míst a vzorků v PLO 37 a 41

PLO	Odběrná místa	Horizont nadložní organický	Horizonty organominerální (A) a minerální (B)	Asimilační orgány
37	19	19	19+19	35
41	102	102	102+102	170

Obrázek: Pokrytí PLO 37 a 41 odběrnými místy

V PLO č.1 (Krušné hory) proběhlo vzorkování (odběr vzorků půdy a asimilačních orgánů hlavních hospodářských dřevin) pro účely kontroly účinnosti vápnění, přičemž uvedené vzorky byly odebrány po pěti letech od provedení vápnění. Celkově bylo odebráno 29 vzorků z horizontu nadložního organického, (29+29) vzorků z horizontů A a B, a 60 vzorků asimilačních orgánů dřevin, celkem z 29 stanovišť.

V rámci dlouhodobého sledování vlivu vápnění na lesní ekosystémy bylo v lokalitě Javořice na Českomoravské vrchovině odebráno celkem 40 vzorků půdní a povrchové vody. Toto vzorkování proběhlo v měsících duben–říjen 2024.

V souvislosti s rozsáhlými projevy žloutnutí lesních porostů v PLO č. 40 (Moravskoslezské Beskydy) byly ve třech porostech v okolí Rožnova pod Radhoštěm odebrány vzorky jehlic smrku ztepilého.

V dubnu a v září 2024 byla v ÚKZÚZ realizována zakázka Lesů České republiky, s.p. na odběr a analýzu vzorků půdy a asimilačních orgánů dřevin. V rámci této zakázky bylo v oblasti Českomoravské vrchoviny odebráno 29 vzorků z nadložního organického horizontu, (29+29) vzorků z A a B horizontů a 43 vzorků asimilačních orgánů.

Na pokusných plochách ÚKZÚZ ve Stachách na Šumavě proběhlo měření výškových přírůstků výmladků rychle rostoucích dřevin (topolů a vrb) současně s hodnocením schopnosti různých klonů topolů zmlazovat se pomocí výmladků v podmínkách podhorského klimatu. Následně došlo k mýcení části pokusné plochy a zvážení reprezentativního počtu vzorků k hodnocení produkčních schopností sledovaných klonů vrb a topolů.

Odborná lesnická veřejnost byla s výsledky z průzkumu výživy lesa v PLO 16 a s hodnocením účinnosti vápnění v oblasti Javořice seznámena na semináři konaném na Oblastním ředitelství Lesů České republiky, s.p. v Jihlavě v listopadu 2024.

Agrochemické zkoušení zemědělských půd

Je pravidelná kontrola úrodnosti půdy prováděná v šestiletých cyklech, při níž se na zemědělské půdě zjišťuje hodnota pH, obsah P, K, Ca, Mg, S, B, Cu, Zn, Mn, Fe, Cd metodou Mehlich 3. Výsledky hodnocené podle kategorií zásobenosti se zobrazují ve veřejném registru půdy (LPIS). Uživatelům půdy je k dispozici zařazení pozemků podniku podle výsledků do kategorií zásoby živin, dále je navrženo vápnění a hnojení podle individuálních požadavků. V roce 2024 bylo prozkoušeno celkem 378 tis ha ZP, odebráno a analyzováno 55 tis. půdních vzorků, náklady na odběry činily 7,7 mil. Kč. Porovnání odběru vzorků AZZP v roce 2023 a 2024 uvádí tabulka Přehled zkoušení půd v roce 2023 a 2024.

Tabulka: Přehled zkoušení půd v roce 2023 a 2024

Region	Počet ha ZP		Počet vzorků	
	2023	2024	2023	2024
Středočeský	82 190	80 281	8 911	10 129
Jihočeský	50 287	60 885	9 200	8 900
Západočeský	45 583	45 560	6 201	6 565
Severočeský	30 570	30 569	4 877	4 271
Východočeský	56 409	56 450	10 824	8 385
Jihomoravský	75 935	73 019	13 597	11 245
Severomoravský	38 000	37 991	6 091	4 882
ČR celkem	378 974	384 755	59 701	55 502

Dlouhodobé polní výživářské zkoušky

Cílem dlouhodobých stacionárních zkoušek vedených od roku 1972 je získávání poznatků o různých systémech hnojení, vlivu organických a minerálních hnojiv na výnosy, kvalitu produkce a půdní vlastnosti, včetně bilancování dodaných a odčerpaných živin. V roce 2024 byly na 11 stanicích vedeny 4 stacionární polní zkoušky, celkem na 1 440 pokusných parcelách. Ve zranitelné oblasti na třech lokalitách v rozsahu 72 parcel byla vedena 13. rokem dlouhodobá polní zkouška porovnávající účinnost organických hnojiv (kejdy, digestátů, kompostu) a minerálního dusíkatého hnojiva.

Vliv obhospodařování travního porostu na produkci se sleduje od roku 1969 na pokusné ploše v Závišíně. Hodnotí se vývoj produktivity, botanického složení a kvality píce a změny vlastností půdy pod trvalým travním porostem.

Lyzimetrická stanoviště umožňují sledovat pohyb živin v půdě v různých horizontech, na základě analýz průsakové vody. Na 12ti stanovištích v odlišných klimatických a půdních podmínkách jsou od roku 1987 dlouhodobě sledovány vstupy živin a doprovodných látek do půdy.

Hodnotí se vstupy z organických a minerálních hnojiv, srážkových vod, případně závlahové vody a dále výstupy živin odčerpané sklizní a ztráty živin zjištěné v průsakovém eluátu. Na vybraných stanovištích se sledují rezidua účinných pesticidních látek a jejich metabolity v půdě, rostlinné produkci a lyzimetrické vodě. Laboratorní analýzy prokazují, že naměřené koncentrace splňují přísné limity pro pitnou vodu a v rostlinných produktech nepřekračují maximální limity reziduí. To umožňuje klasifikovat naši zemědělskou pokusnou produkci jako bezpečnou.

Nádobové zkoušky

Vegetační nádobové zkoušky jsou zakládány k získání nebo ověření objektivních podkladů pro registraci substrátů, netypových hnojiv a pomocných látek (biostimulantů). V roce 2024 bylo ve vegetační hale v Brně v 463 nádobách založeno 13 nádobových zkoušek.

ODRŮDY

ODRŮDY

Registrace a zkoušení odrůd

Ochrana práv k odrůdám a registrace odrůd

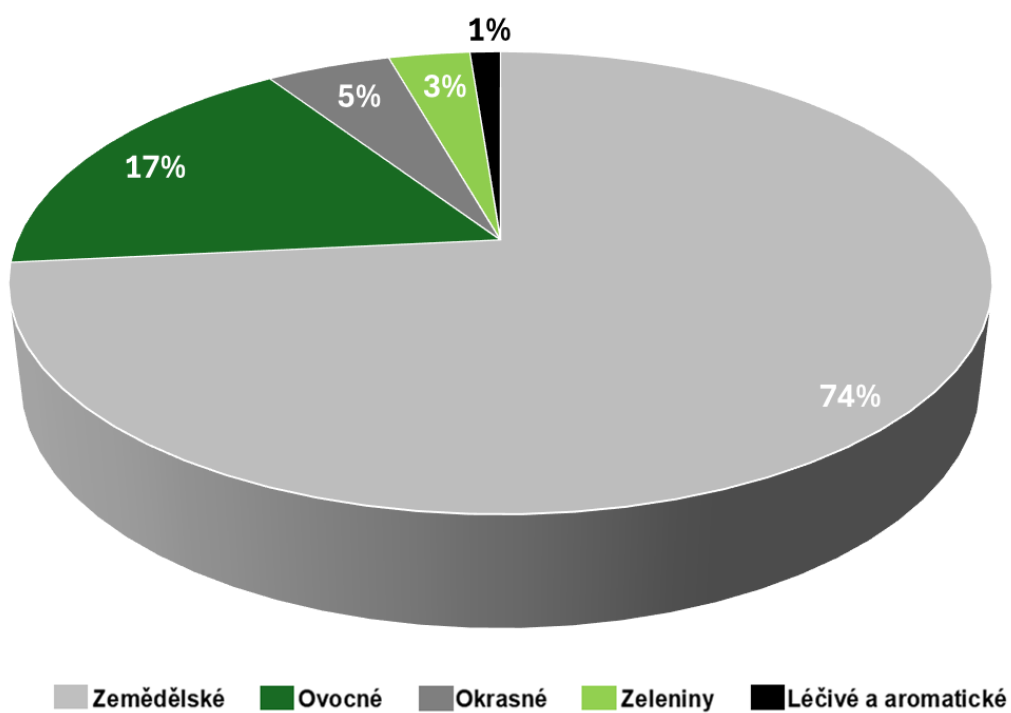
Národní odrůdový úřad (NOÚ) ve spolupráci s Odborem provozním a zkušebním a ostatními odbornými pracovišti ústavu i mimo ústav zajistil řízení pro účely udělení ochranných práv k odrůdám a registrační řízení u všech odrůd v odborně zdůvodněném rozsahu. Pro účely registrace, ověřování odrůd po registraci, doporučování odrůd a udělení ochranných práv k odrůdám bylo založeno 839 pokusů a testů, což představovalo celkem 77 628 parcel na 16 pracovištích ústavu a 34 smluvních pracovištích mimo ústav. Žadatelé o registraci a ochranu práv byli průběžně seznamováni s výsledky příslušných zkoušek, a to okamžitě po jejich zpracování v komplexní tabulkové formě. V roce 2024 bylo přijato 50 žádostí o udělení ochranných práv, vydáno 47 osvědčení o udělení ochranných práv a u 55 odrůd byla ochranná práva ukončena.

V řízení o registraci a prodloužení registrace bylo přijato 805 žádostí, bylo vydáno 343 rozhodnutí o registraci a prodloužení registrace, výmaz ze Státní odrůdové knihy byl proveden u 149 odrůd z důvodu podání žádosti o zrušení registrace nebo uplynutí doby registrace. Byly zamítnuty 4 žádosti o registraci z důvodů nesplnění požadavku na užitnou hodnotu, jejichž podklad pro vydání rozhodnutí o zamítnutí žádosti projednala Odrůdová komise. Odrůdová komise následně u 3 vydala souhlasné stanovisko s návrhem ÚKZÚZ a u jedné odrůdy nesouhlasné stanovisko.

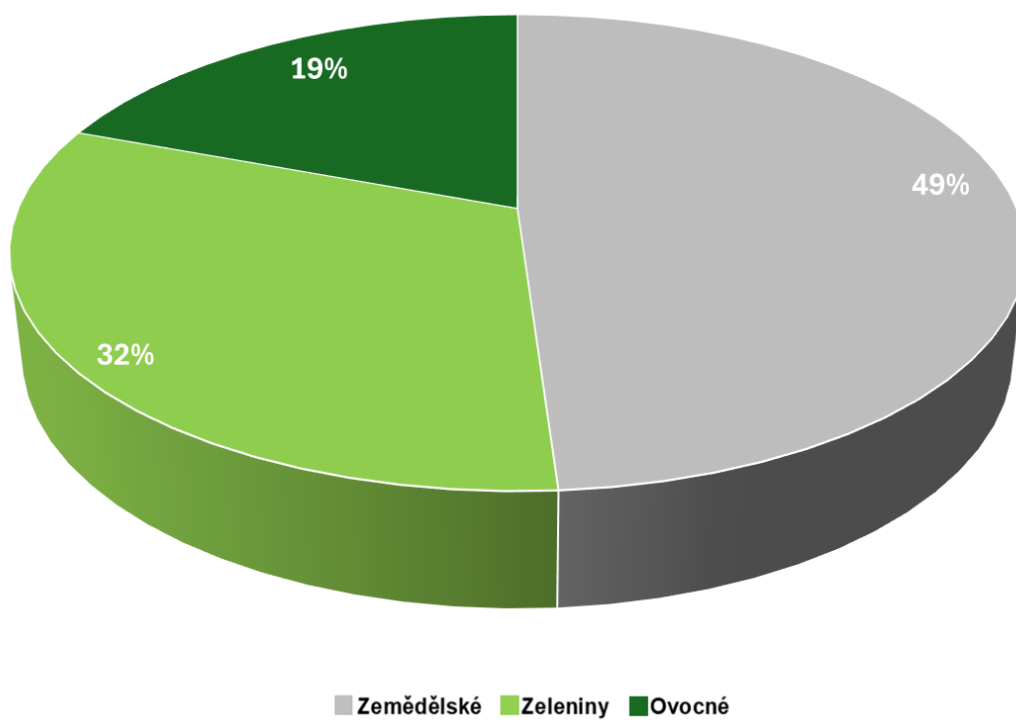
Tabulka: Přehled správních řízení 2024				
	Registrace	Prodloužení registrace	Ochrana práv	
Žádosti přijaté	572	233	Žádosti přijaté	50
Zemědělské druhy	485	97	Zemědělské druhy	47
Zeleninové druhy	87	132	Zeleninové druhy	-
Ovocné druhy	-	4	Ovocné druhy	3
Okrasné druhy	-	-	Okrasné druhy	-
Léčivé a aromatické rostliny	-	-	Léčivé a aromatické rostliny	-
Žádosti vzaté zpět	307	2	Žádosti vzaté zpět	8
Žádosti zamítnuté	4	-	Žádosti zamítnuté	-

	Registrace	Prodloužení registrace	Ochrana práv	
Rozhodnutí o registraci	232	111	Rozhodnutí o udělení ochranných práv	47
Zemědělské druhy	169	78	Zemědělské druhy	34
Zeleninové druhy	59	33	Zeleninové druhy	-
Ovocné druhy	4	-	Ovocné druhy	8
Okrasné druhy	-	-	Okrasné druhy	3
Léčivé a aromatické rostliny	-	-	Léčivé a aromatické rostliny	2
Zrušení registrace	77		Zánik ochranných práv	55
Uplynutí doby registrace	72		Uplynutí ochranných práv	-

Odrůdy chráněné na národní úrovni - zastoupení jednotlivých skupin plodin

Odrůdy registrované v ČR - zastoupení jednotlivých skupin plodin

Zkoušky pro Seznam doporučených odrůd (SDO)

V roce 2024 bylo podáno 271 žádostí do zkoušek pro SDO. Pro tento účel NOÚ zorganizoval a zajistil 67 samostatných pokusů založených na 27 lokalitách mimo ústav financovaných z dotačního titulu 9.A.b.4 – podpora pro samostatné odrůdové zkoušky. Zkoušky proběhly dle metodik zpracovaných ústavem a schválenými jednotlivými Komisemi pro SDO, sumarizaci a publikaci výsledků zajistili specialisté odboru.

Metodické změny

V návaznosti na evropskou legislativu byly pravidelně aktualizovány metodiky zkoušek odlišnosti, uniformity a stálosti. Seznamy aktualizovaných metodik byly uveřejněny ve vyhlášce č. 218/2019 Sb., o výčtu metodik zkoušek odlišnosti, uniformity, stálosti a užitné hodnoty odrůd.

Rozsah zkoušení odrůd révy ve zkušební vinici v r. 2024

Zkoušené odrůdy révy jsou vysazené ve zkušební vinici ÚKZÚZ v k.ú. Znojmo viniční trať Načeratický kopec. Celková výměra vinice včetně travní a ostatní plochy je 5,2 ha. V roce 2024 byly zaregistrovány moštové odrůdy Modrý Janek a Ruby Pinot. Počet odrůd révy zapsaných ve státní odrůdové knize je 95 a počet odrůd v registračním řízení je 8.

Tabulka: Pokusy ve vinici

Dělení pokusů ve vinici	Plocha pokusů (m ²)	Počet odrůd révy (ks)
Společný pokus registrace a odlišnosti, uniformity a stálosti	1 408	8
Ověřovací pokus	21 209	95
Provozní pokus	7 744	39
Pokus odlišnosti, uniformity a stálosti	9 398	309
Celkem	39 759	451

Tabulka: Počet odrůd révy zapsaných ve Státní odrůdové knize a počet odrůd v registračním řízení

	Odrůdy révy zapsané ve Státní odrůdové knize ČR			Odrůdy révy v řízení o registraci		
	Celkem	CZ*	PO*	Celkem	CZ*	PO*
Moštová bílá odrůda révy	44	23	15	4	4	1
Moštová modrá odrůda révy	32	15	6	4	4	1
Stolní odrůda révy	11	5	0	0	0	0
Podnož	8	2	0	0	0	0
Celkem	95	45	21	8	8	2

*CZ – původ odrůdy Česká republika, PO – odrůda právně chráněná

OSIVO A SADBA

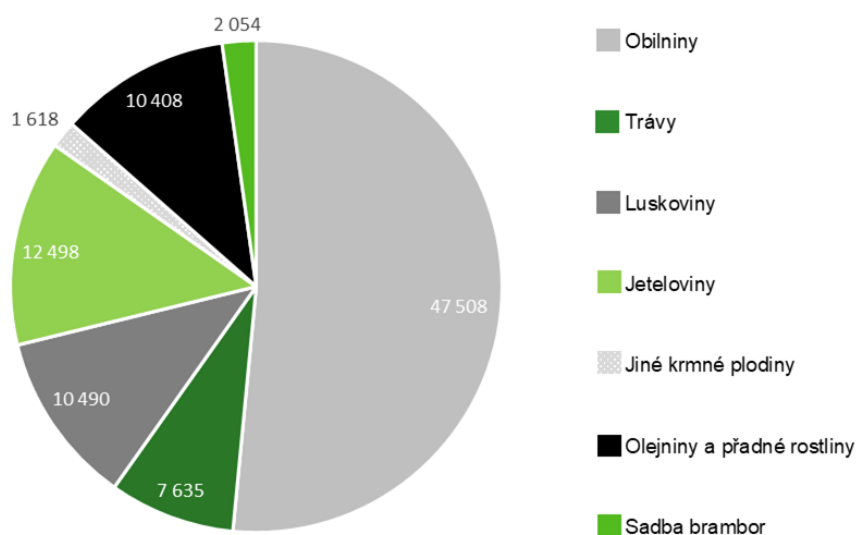
OSIVO A SADBA

Jednoznačně největší podíl na celkovém množství osiva, které prošlo uznávacím řízením, měly ve sklizňovém roce 2023 tradičně obilniny, s velkým odstupem následovány jetelovinami:

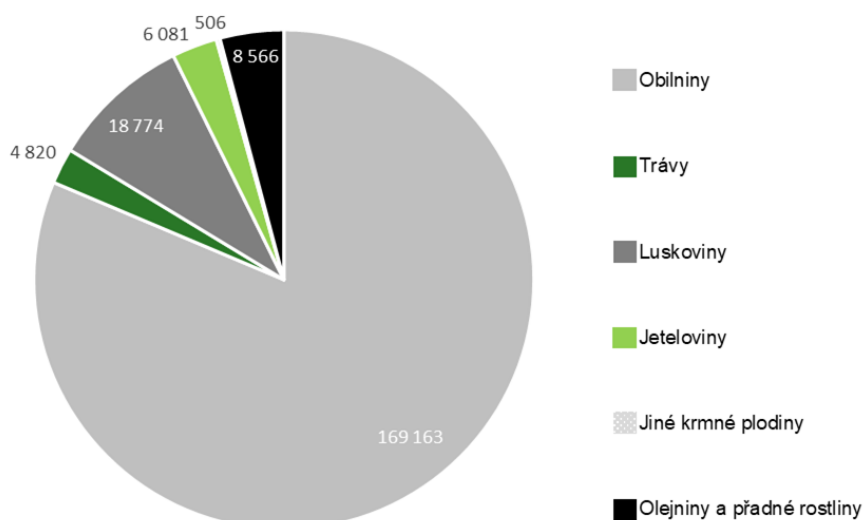
Tabulka: Uznaná plocha množitelských porostů a uznané osivo, sadba v roce 2023

Skupina plodin	Uznaná plocha (ha)	Uznané osivo, sadba (t)
Obilniny	47 508	169 163
Trávy	7 635	4 820
Luskoviny	10 490	18 774
Jeteloviny	12 498	6 081
Jiné krmné plodiny	1 618	506
Olejniny a přadné rostliny	10 408	8 566
Celkem	90 157	207 910
Sadba brambor	2 054	51 142

**Uznaná plocha množitelských porostů (ha)
- zastoupení skupin plodin**

Uznané osivo (t) - zastoupení skupin plodin, bez sadby brambor

Celková plocha uznaných množitelských porostů se v posledních pěti letech významěji nezměnila, ale snížil se podíl kukuřice ve prospěch olejnin a přadných rostlin:

Tabulka: Vývoj uznané plochy množitelských porostů v letech 2019 až 2023 (ha)								
Rok	Obilniny bez kukuřice	Kukuřice	Trávy	Luskoviny	Jeteloviny	Olejnin a přadné rostliny	Celkem polní plodiny bez sadby brambor	Sadba brambor
2019	53 847	410	10 013	8 069	14 171	10 496	97 006	2 490
2020	52 759	155	10 121	10 771	12 210	11 497	97 513	2 542
2021	53 594	571	10 049	11 024	13 543	12 518	101 299	1 658
2022	49 052	540	9 266	10 524	12 743	11 662	93 787	2 180
2023	47 017	491	7 635	10 490	12 498	10 408	88 539	2 054

Celkové množství uznaného osiva v posledních pěti letech mírně narůstá, a to zejména díky nárůstu množství uznaného osiva jetelovin:

Tabulka: Vývoj množství uznaného osiva, sadby v letech 2019 až 2023 (t)								
Rok	Obilniny bez kukuřice	Kukuřice	Trávy	Luskoviny	Jeteloviny	Olejnin a přadné rostliny	Celkem polní plodiny bez sadby brambor	Sadba brambor
2019	171 444	1 045	6 721	13 546	5 286	7 585	205 626	55 315
2020	172 937	1 291	5 436	17 363	3 882	6 488	207 396	57 015
2021	171 358	1 744	7 685	20 008	4 835	10 031	215 661	52 743
2022	167 175	1 280	6 106	20 998	5 709	9 341	210 609	48 977
2023	167 609	1 554	4 820	18 774	6 081	8 566	207 404	51 142

Nedílnou součástí procesu uznání osiva je testování vzorku osiva v semenářské laboratoři. Nejčastěji testovanými druhy byly opět obilniny, následované luskovinami a jetelovinami:

Tabulka: Počet analyzovaných vzorků od 1. 7. 2023 do 30. 6. 2024	
Skupina plodin	Počet vzorků
Obilniny, kukuřice	5 117
Trávy	1 178
Luskoviny a jeteloviny	1 999
Jiné krmné plodiny	134
Olejnin a přadné rostliny	1 166
Řepy	71
Zeleninové druhy	537
Květiny, léčivky, jahodník	6
CELKEM	10 208
z toho: Mezinárodní certifikace	406
Kontrola osiva z jiné země původu	58
Informativní rozbor	950

Kontroly uznaného osiva před setím ve skladech vykonané v období od 1. 7. 2023 do 30. 6. 2024 přinesly níže uvedené výsledky:

Tabulka: Kontrola uznaného osiva a sadby před setím ve skladech

Druh osiva	Odebráno vzorků	Z toho nevyhovuje	% nevyhovujících vzorků
Ječmen ozimý	54	3	5,6
Ječmen jarní	146	21	14,4
Oves setý + oves nahý	46	13	28,2
Pšenice setá ozimá	282	10	3,5
Pšenice setá jarní	31	0	0,0
Tritikale ozimé	14	0	0,0
Tritikale jarní	5	0	0,0
Žito ozimé	16	8	50,0
Žito jarní	1	0	0,0
Kukuřice	20	0	0,0
Jeteloviny + trávy	23	3	13,0
Luskoviny	87	15	17,2
Olejniny a přadné rostliny	15	3	20,0
Ostatní	51	3	5,9
Celkem	791	79	10,0

Výsledky kontrol klíčivosti osiva zelenin v malospotřebitelských baleních s blížícím se koncem doby použitelnosti poukázaly na to, že této oblasti je potřeba nadále věnovat zvýšenou pozornost:

Tabulka: Kontrola osiva uvedeného do oběhu v malém balení

Odebráno vzorků	Z toho nevyhovuje	% nevyhovujících vzorků
285	24	8,4

Zjišťování případných příměsí geneticky modifikovaného materiálu v konvenčním osivu nezachytilo žádnou kontaminaci:

Tabulka: Kontrola osiva za účelem zjištění geneticky modifikovaných příměsí v osivu pocházejícím z jiných členských států EU a ze třetích zemí v roce 2023

Druh	Počet analyzovaných vzorků	Výsledek analýzy	
		bez GM příměsí	s GM příměsí
Kukuřice	45	45	0
Řepka	16	16	0
Sója	5	5	0

Při kontrole zdravotního stavu sadby brambor byl zjištěn 1 nevyhovující případ:

Tabulka: Kontrola zdravotního stavu sadby brambor

Počet kontrolovaných partií	Z toho nevyhovujících	% nevyhovujících vzorků
102	1	1

TRVALÉ KULTURY

TRVALÉ KULTURY

Registry

Registr chmelnic

Vedením registru chmelnic je dle zákona č. 97/1996 Sb., o ochraně chmele, ve znění pozdějších předpisů, pověřen ÚKZÚZ – Oddělení chmele a certifikace produktů v Žatci.

V registru jsou vedeny plochy chmelnic podle jednotlivých producentů, odrůd a způsobu využití v návaznosti na LPIS. V roce 2024 bylo registrováno 4 845 ha sklizňové plochy, což je oproti roku 2023 o 15 ha méně. Bylo provedeno 319 změn a vydáno 40 rozhodnutí ve správním řízení. Vedené plochy dle pěstitelů slouží k auditu požadavků SZIF pro administraci dotací. Výstupem jsou údaje o chmelařských polohách a oblastech pro Český statistický úřad (ČSÚ) a hlášení dle Prováděcího Nařízení Komise (EU) 2017/1185.

Registr vinic

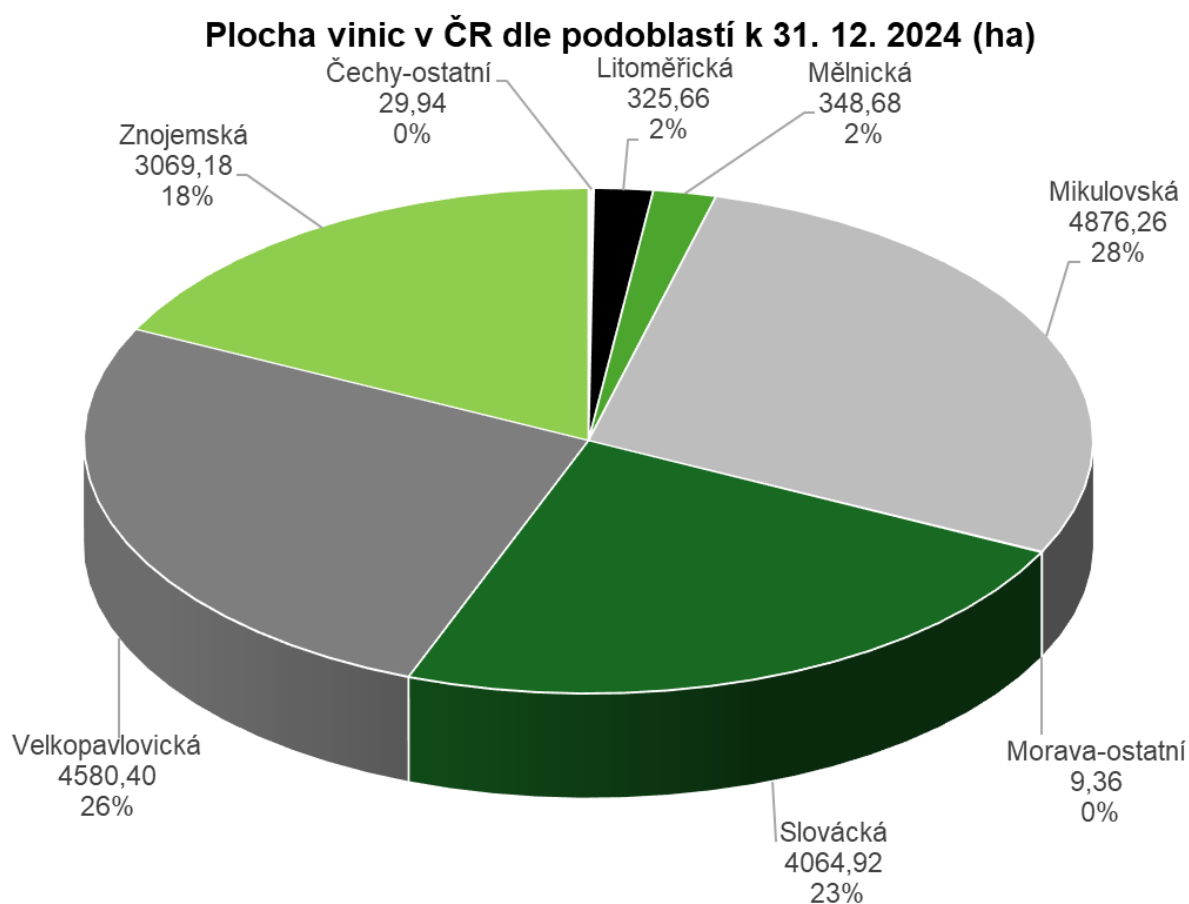
Vedením registru vinic je dle zákona č. 321/2004 Sb., (zákon o vinohradnictví a vinařství) v platném znění pověřen ÚKZÚZ, Oddělení registru vinic ve Znojmě - Oblekovicích. V registru jsou vedeny údaje o pěstitelích, vinicích, provozovnách výrobců, vyrobeném a zařazeném víně, obchodních zprostředkovatelích hroznů a vína, dovozech vína, zásobách vína a moštu, prodejnách se sudovým vínem, kontrolách, přestupcích a další údaje podle předpisů Evropské unie (EU). Prostřednictvím registru je spravován mimo jiné produkční potenciál ČR, přidělování povolení pro novou a opětovnou výsadbu vinic a další zákonná činnost. Stav produkčního potenciálu révy dle níže uvedené tabulky je 17 836,07 hektarů.

Tabulka: Produkční potenciál vinic k 31.12.2024 (v hektarech)

Povolení pro novou výsadbu		Využitelná plocha (v držení pěstitelů)	143,71
Povolení pro opětovnou výsadbu		Využitelná plocha (v držení pěstitelů)	139,43
Vyklučená plocha vinic		Využitelné na základě žádosti pěstitelů	248,54
Osázená plocha vinic	K 31. 12. 2024		17 304,40
Celkem produkční potenciál	K 31. 12. 2024		17 836,07

V roce 2024 bylo vysázeno 123,58 ha vinic, což je o 172,67 ha méně než v roce minulém. Osázená plocha vinic je 17 304,40 ha. Oproti roku 2023, kdy činila 17 734,89 ha je nižší o 430,49 ha.

Nejvíce vysazovanými odrůdami v roce 2024 byly bílé odrůdy. Tramín červený (18,16 ha), Pálava (12,57 ha), a Irsai Oliver (7,33 ha) z bílých odrůd; z modrých odrůd Frankovka (5,96 ha). Z PIWI odrůd se nejvíce sázel Solaris (3,70 ha).

V roce 2024 byla stanovená kvóta pro přidělení povolení pro novou výsadbu ve výši 178,3 ha. Ve stanoveném termínu požádalo 83 pěstitelů o povolení výsadby na plochu 40,2 ha. V tomto roce nebyla kvóta naplněna, vyhověno bylo všem žadatelům.

K 31.12.2024 bylo v registru vinic vedeno 12 688 pěstitelů, což je o 575 méně než v roce 2023. Tento pokles byl způsoben vyřazením neaktivních subjektů z registru vinic. V roce 2024 bylo vydáno 3 789 rozhodnutí o vinicích. Z toho 842 z moci úřední. Na žádost pěstitele bylo vydáno 2 947 rozhodnutí, což je o 660 méně než v roce 2023.

K 31.12.2024 bylo v LPIS vedeno 12 422 dílů půdních bloků s kulturou vinice o ploše 15 122 ha. To činí 0,42 % z výměry zemědělské půdy evidované v LPIS v ČR.

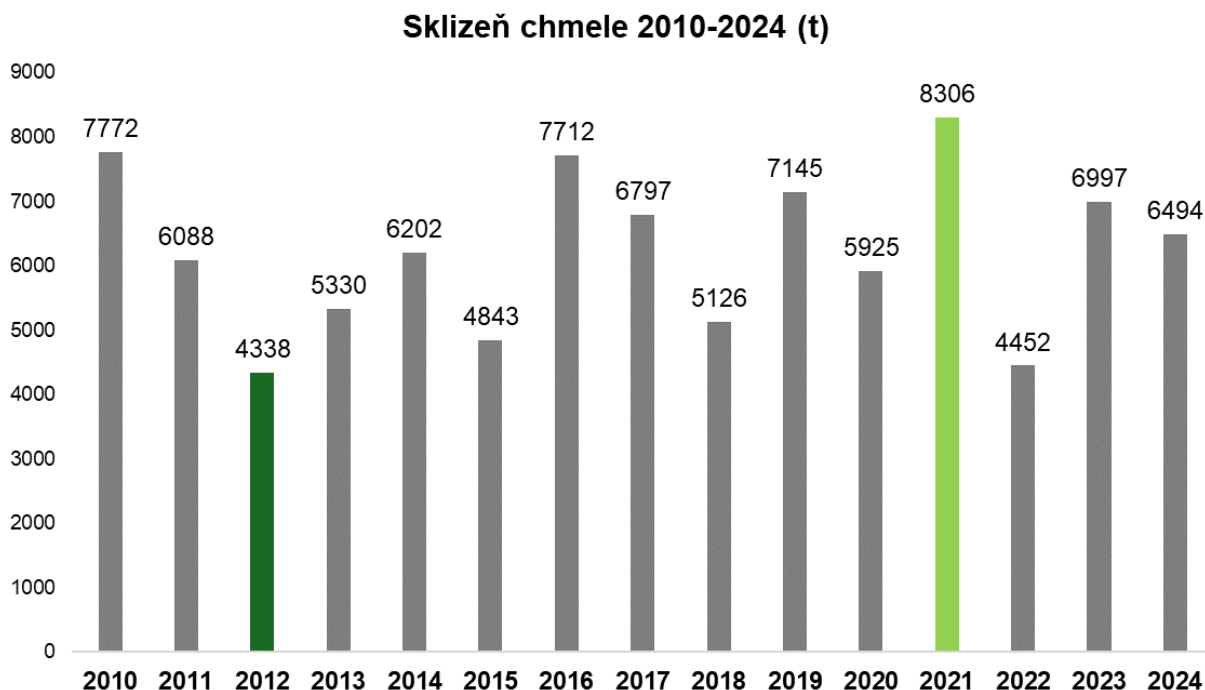
K 31.12.2024 je vedeno 1920 výrobců, tzn. o 26 subjektů méně než k 31.12.2023. Provozoven s výrobou produktů je 2246, což je o 10 více než k 31.12.2023.

Certifikace produkce chmele

Sklizeň chmele v roce 2024 byla průměrná, s celkovou produkcí chmele 6 494,41 t a průměrným výnosem 1,34 t z hektaru. Ve srovnání s ročníkem 2023 došlo ke snížení produkce chmele o 503,06 t (v roce 2023 bylo sklizeno 6 997,47 t), což je meziroční pokles o 7,19 %.

V certifikační sezóně 2023/2024 (od 1.8.2023 – 31.7.2024) bylo podáno 450 žádostí o ověření chmele a chmelových produktů. Ověřeno bylo 6 975 t chmele a chmelových produktů, což je o 44,89 % více než v certifikační sezóně 2022/2023, a bylo vydáno 2 174 certifikátů - ověřovacích listin.

Pro kontrolu dodržování minimálních kvalitativních požadavků chmele pro certifikaci dle Prováděcího nařízení Komise (EU) 2024/601 bylo odebráno plánovaných 50 vzorků.

Certifikace konzumních brambor v režimu kvality Q CZ

Certifikační orgán (Oddělení chmele a certifikace produktů) ve čtvrtém roce čtyřletého certifikačního cyklu vydal 27 žadatelům celkem 39 certifikátů, z toho 25 certifikátů pro produkt B1 (konzumní brambory vyprodukované v režimu kvality Q CZ), 4 certifikáty pro produkt B2/1 (konzumní brambory zabalené a upravené) a 10 certifikátů pro produkt B2/2 (konzumní brambory zabalené).

Registr sadů (RS)

RS je na Oddělení trvalých kultur veden od roku 2005 podle zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství, ve znění pozdějších předpisů a zákona č. 147/2002 Sb., o ÚKZÚZ a o změně některých souvisejících zákonů. V RS jsou evidovány sady jak v konvenčním, tak i v ekologickém režimu pěstování, primárně určené pro tržní produkci ovoce o celkové výměře 11 968,27 ha.

Intenzivní ovocné sady podle ovocných druhů a ovocnářských oblastí 2024

Ovocný druh	Ovocnářská oblast							Celkem
	Střední Čechy	Jižní Čechy	Západní Čechy	Severní Čechy	Východní Čechy	Jižní Morava	Severní Morava	
Angrešt	0,94	0,01	0	1,28	0,36	0,26	0,2	3,05
Broskvoň	40,35	0,18	0	7,6	7,49	92,51	3,87	152
Hrušeň	186,66	25,56	14,3	139,77	114,49	92	93,99	666,77
Hrušeň písečná	0,02	0,05	0,02	0	0	0,02	0,85	0,96
Jabloň	1 180,22	301,99	200,01	789,86	920,52	884,93	565,69	4 843,22
Maliník a ostružiník	15,8	0,02	0	0,27	4,04	0,14	1,82	22,09
Meruňka	47,26	2,89	0,44	40,07	34,17	459,47	12,78	597,08
Ořešák vlašský	27,69	0,03	6,99	10,1	3,03	0,62	0,61	49,07
Rybíz bílý	0,18	0	0	0	0	0	0	0,18
Rybíz černý	26,08	13,85	13,04	61,66	66,34	2,63	137,65	321,25
Rybíz červený	4,45	40,05	0	61,69	52,42	34,5	78,66	271,77
Slivoň	126,12	131,35	29,47	91,93	243,32	775,7	391,71	1 789,60
Třešeň	187,72	57,18	10,64	116,33	169,05	80,62	21,82	643,36
Višeň	413,23	136,39	3,05	160,25	175,37	174,1	37,07	1 099,46
Ostatní ovocné druhy	9,14	6,97	11,51	20,58	0,12	57,12	4,14	109,58
Celkem	2 265,86	716,52	289,47	1 501,39	1 790,72	2 654,62	1 350,86	10 569,44

Ostatní ovocné druhy: mandloň, jeřáb černý, jeřáb obecný, jeřáb oskeruše, bez černý, kdouloň podlouhlá, líska obecná, kaštanovník jedlý, borůvka, rakytník, muchovník, hloh peřenoklaný. Zdroj: RS – ÚKZÚZ – k 18.2.2025.

Jak je zjevné z tabulky, největší koncentrace intenzivně pěstovaných sadů se nachází v oblasti jižní Moravy s 2 654,62 ha, která je následována středními Čechami s 2 265,86 ha, stejně jako v minulých letech, avšak výměry mají i nadále sestupnou tendenci. Z hlediska výměr jsou největší v rámci ovocnářství tradičně výsadby jableň (4 843,22), následně slivoní (1 789,6 ha) a višní (1 099,46 ha). Pokles výměry je zaznamenáván i v rámci vysazených ovocných druhů.

Věková struktura hlavních ovocných druhů v ovocných intenzivních výsadbách v ČR 2024

Ovocný druh	Neploďné výsadby	Začátek plodnosti	Plná plodnost	Staré výsadby	Celkem
Angrešt	1,01	0,4	1,22	0,41	3,04
Broskvoň	15,44	8,96	37,4	90,2	152
Hrušeň	16,66	47,82	229,59	372,62	666,69
Hrušeň písečná	0,02	0,61	0,85	0,08	1,56
Jabloň	89,84	268,7	2045,73	2438,42	4842,69
Meruňka	17,25	57,28	383,59	138,98	597,1
Rybíz bílý	0,18	0	0	0	0,18
Rybíz černý	22,81	47,38	76,58	174,49	321,26
Rybíz červený	17,79	8,64	29,82	215,52	271,77
Slivoň	143,68	190,86	974,21	485,62	1794,37
Třešeň	29,31	52,15	430,55	144,41	656,42
Višeň	32,5	138,42	524,1	404,42	1099,44
Celkem	386,49	821,22	4733,64	4465,17	10406,52

Zdroj: RS – ÚKZÚZ – k 18.2.2025

Certifikace rozmnožovacího materiálu

Ze součtů sloupců v tabulce by se mohlo zdát, že se výrazně zlepšila věková struktura hlavních ovocných druhů v produkčních výsadbách, tento efekt však způsobují zejména jabloně, slivoně, hrušně, třešně a višně, které byly v minulých letech předmětem restrukturalizace, další zkreslení zejména u jabloní způsobilo masivní klučení výsadby v odbytově nepříznivých letech. V případě jiných druhů jako jsou např. broskvoně, rybíz a angrešt, je situace opačná, jak je zřejmé při podrobnějším pohledu. Převážnou část tvoří staré výsadby s nízkým produkčním potenciálem, a naopak nově vysazených či mladých výsadby je podstatně méně než plodných a starých výsadby, což značí do budoucna ne příliš příznivý výhled.

Certifikace rozmnožovacího materiálu trvalých kultur

V roce 2024 bylo přijato 615 žádostí o uznání rozmnožovacího materiálu chmele, révy a ovocných rodů a druhů a oznámení o rozsahu výroby rozmnožovacího materiálu ovocných rodů a druhů.

V případě uznávaného rozmnožovacího materiálu ovocných rodů a druhů dle certifikačního schématu to představuje 1 644 množitelských porostů a v případě konformního rozmnožovacího materiálu (tzv. CAC materiál) bylo přihláшено 2 762 množitelských porostů, tedy trend nárůstu kategorie CAC pokračuje. V této kategorii je však využíván výchozí podnožový a roubový materiál pocházející z uznaných matečnic. Množitelských porostů révy přihlášených k uznání rozmnožovacího materiálu bylo v roce 2024 přijato 430. U chmele bylo přihláшено 68 certifikovaných množitelských porostů a 22 standardních množitelských porostů.

Z dat evidovaných v registru množitelských porostů a rozmnožovacího materiálu je zřejmé, že u druhů, které jsou nejvíce vysazovány v produkčních sadech v rámci restrukturalizace, stále převažuje podíl matečných rostlin vycházejících z certifikačního schématu.

V případě druhů, jejichž výpěstky jsou vyráběny zejména za účelem prodeje drobným hobby pěstitelům, je znatelný opačný trend. Jedná se zejména o drobné ovoce, jako je rybíz či angrešt, v případě borůvek jde o stoprocentní zastoupení CAC materiálu, v tomto případě jde o absenci certifikačního schématu v předchozích letech.

Vyprodukované množství výpěstků k expedici ve 3-letém porovnání

Druh	Rok		
	2022	2023	2024
Angrešt	357 772	275 566	219 667
Broskvoň	119 271	95 006	53 946
Brusnice sp.	1 662 978	1 108 898	686 191
Hrušeň	215 508	204 548	212 915
Jabloň	1 298 786	1 300 040	988 943
Jahodník	7 390 788	10 603 817	7 777 120
Kaštanovník jedlý	1 125	2 125	1 100
Kdouloň	4 402	3 202	4 053
Líska obecná	510 772	148 512	11 580
Maliník	693 148	341 247	345 805
Mandloň	9 902	5 473	3 414
Meruška	174 810	147 132	86 247
Meruzalka zlatá – plodová	3 200	120	0
Myrobalán – plodový	1 986	86 567	1415
Ořešák vlašský	103 784	25 328	42360
Ostružiník	91 781	5 734	18 887
Prunus x (mezidruhoví kříženci)	4 652	112	4 515
Ribes x (mezidruhoví kříženci)	44 422	1 051	19 073
Rubus x (mezidruhoví kříženci)	45 781	27 207	6 820
Rybíz bílý	99 668	7 242	61 200
Rybíz černý	220 110	65 996	137 162
Rybíz červený	334 713	187 158	213 363
Slivoň švestka	368 082	292 192	261 004
Slivoň vrbová (japonská)	1 397	299 445	176
Třešeň	166 701	159 207	135 406
Višeň	46 273	42 871	53 946
Réva vinná	318 100	138 332*	98 395*
Chmel otáčivý	1 057 081	1 186 852	1 230 500
Celkem	13 925 539	16 760 980	12 675 203

*dosud nebylo ukončeno uznávací řízení – data jsou nekompletní; Zdroj: Registr množitelských porostů – ÚKZÚZ – k 18. 2. 2025.

V roce 2024 došlo k výraznému meziročnímu snížení celkové školkařské produkce, zejména díky poklesu produkce kontejnerované sadby jahodníku a borůvek. U sadby většiny dalších ovocných druhů došlo oproti minulému roku k většímu či menšímu poklesu produkce, avšak z dlouhodobého hlediska je produkce spíše ustálená.

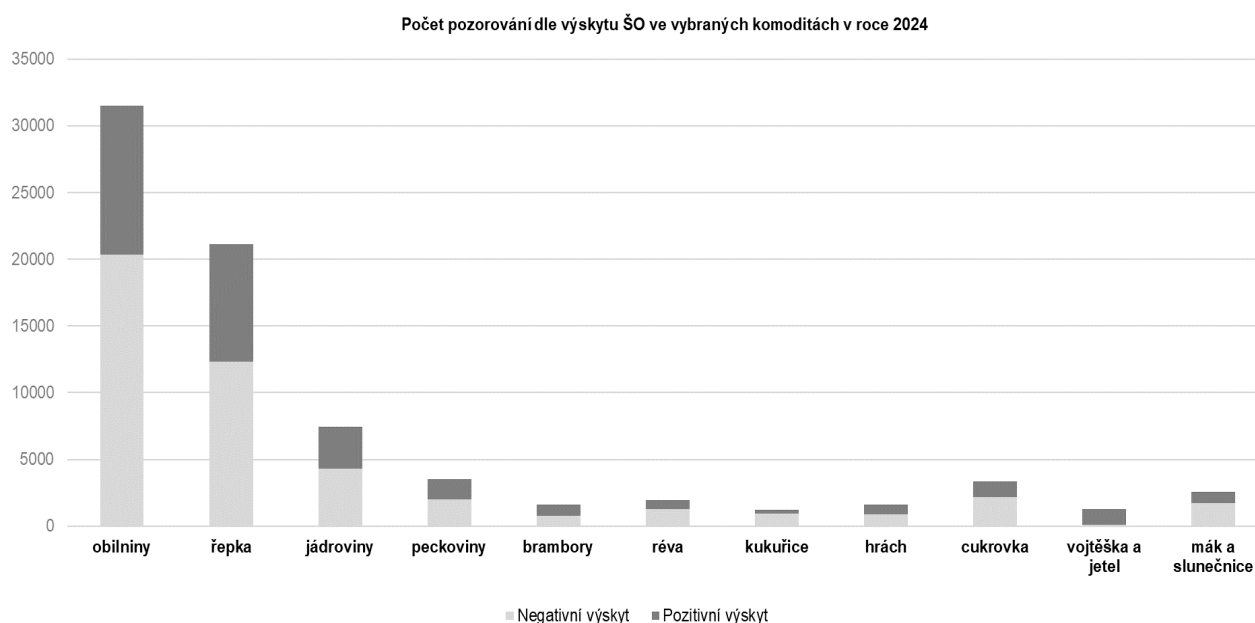
OCHRANA PROTI ŠKODLIVÝM
ORGANISMŮM

OCHRANA PROTI ŠKODLIVÝM ORGANISMŮM

Monitoring a průzkum výskytu škodlivých organismů (ŠO)

Inspektoři terénní inspekce ÚKZÚZ sledovali v roce 2024 více než 200 druhů ŠO rostlin; přes 100 druhů běžných a 70 druhů karanténních a jiných rizikových ŠO. V roce 2024 bylo provedeno více než 79 000 pozorování běžných ŠO a přes 4 500 detekčních průzkumů na karanténní a jiné rizikové ŠO.

Množství provedených pozorování výskytu ŠO podle komodit v roce 2023

Rok 2024 se nesl ve znamení výskytu virových zakrslostí obilnin, jež se svou intenzitou přiblížila kalamitním rokům 2000 a 2006, kdy se v ČR začaly virové zakrslosti šířit. Masivní výskyt tohoto onemocnění souvisel s průběhem podzimu 2023, který stěžoval setí a následné vzházení osení bylo etapovitě. Podzimní přelet mšice střemchové zaznamenaný v sacích pastech ÚKZÚZ začal v první dekádě měsíce září a pokračoval ve velmi silné intenzitě až do poloviny října, tedy v období klíčovém pro vzházení ozimých obilnin. Insekticidní ošetření v říjnu komplikovalo deštivé počasí. Velkým problémem byly ponechané výdroly obilnin v blízkosti zakládáných ozimů, které sloužily jako rezervoár virových přenašečů (kříška polního a mšic). Laboratorní diagnostikou se potvrdilo, že se většinou jednalo o původce Virus žluté zakrslosti ječmene (*Barley yellow dwarf virus*), jenž byl potvrzen v 73 % vzorků odebraných ze 150 lokalit. Zhruba 10 % vzorků bylo infikováno virem zakrslosti pšenice (*Wheat dwarf virus*).

Dalším extrémem roku 2024 z pohledu hospodářského významu byly výkyvy teplot v dubnu, což se výrazně podepsalo na vitalitě citlivých rostlinných komodit (réva, ovoce a zelenina). Zatímco dne 7.4. byl zaznamenán nový teplotní rekord, kdy teplota překročila 30 °C, v týdnu od 22.4. extrémně nízké teploty (-10 až -15 °C) zapříčinily miliardové škody především v produkci ovocných plodin, révy vinné a zeleniny; nicméně také polních plodin.

V roce 2024 se pokračovalo v detekčním průzkumu výskytu těch karanténních a jiných rizikových ŠO, pro které fyto-sanitární předpisy EU stanovují povinnost provádět průzkum každoročně. Patří sem jednak tzv. prioritní škodlivé organismy jako např. háďátko borovicové (*Bursaphelenchus xylophilus*) nebo bakterie *Xylella fastidiosa*, jednak organismy podléhající specifickým opatřením EU jako např. bakterie *Clavibacter sepedonicus* a *Ralstonia solanacearum*. Do této skupiny se řadí 34 ŠO, jejichž průzkum byl společně s háďátkem *Meloidogyne fallax* a *Meloidogyne chitwoodi* podpořen finančním příspěvkem EU. Z ostatních karanténních a jiných rizikových ŠO bylo sledováno 36 ŠO vázaných na kukuřici, zeleninu, okrasné květiny i další skupiny rostlin; tyto ŠO byly v roce 2024 zařazeny ke sledování v souladu s tzv. víceletým programem průzkumu, zpracovaným pro ČR pro období od roku 2023 do roku 2029. Proběhl také mimořádný průzkum výskytu síťnatky dubové (*Corythucha arcuata*), nového neregulovaného invazního druhu škodícího na dubech, s cílem zjistit postup jeho šíření na území ČR. Od prvního výskytu na jižní Moravě v roce 2019 se síťnatka dubová rozšířila na velkou část Moravy a do východních a středních Čech.

Výskyt viru hnědé vrásčitosti plodů rajčete (*Tomato brown rugose fruit virus*, ToBRFV), proti jehož zavlékání a rozšiřování byla v EU nařízena zvláštní opatření do konce roku 2024, byl potvrzen na třech nových lokalitách. V jednom případě byla zachycena na vnitřním trhu partie osiva papriky původem z Itálie pozitivní na ToBRFV. Výskyt karanténní bakterie *Ralstonia solanacearum* byl potvrzen ve 3 vzorcích říční vody. Jednalo se o nové i opakované výskyty. V roce 2024 proběhly průzkumy ve dvou stávajících vymezených územích s výskytem fytoplazmového zlatého žloutnutí révy (*Grapevine flavescence doree phytoplasma*, GFDP), ve kterých se výskyt fytoplazmového zlatého žloutnutí révy potvrdil v přenašečích, průzkumy zde budou prováděny i v dalších letech. V rámci detekčního průzkumu GFDP (tj. mimo vymezená území) byl ověřován výskyt GFDP na rostlinách plaménku plotního (*Clematis vitalba*). Bylo zjištěno, že GFDP se vyskytuje na rostlinách plaménku i mimo vinařské oblasti na většině území ČR.

V roce 2024 přijal ÚKZÚZ oznámení z Nizozemska, že do ČR byly dodány zásilky rostlin podezřelé z výskytu karanténních háďátek *Meloidogyne enterolobii*. Inspektoři ÚKZÚZ proto dohledávali rostliny u dotčených odběratelů. Výskyt háďátka *M. enterolobii* byl potvrzen na čtyřech dohledaných rostlinách fíkovníku maloplochého *Ficus microcarpa*, které byly následně zničeny. Zpětné dohledání původu bylo nutné v případě dvou partií sadbových brambor původem z Německa a z Nizozemska, které byly v rámci detekčního průzkumu testovány pozitivně na karanténní háďátka kolumbijské (*M. chitwoodi*). Státy původu napadené sadby byly informovány a byla přijata fyto-sanitární opatření, která zabránila výsadbě a rozšíření tohoto háďátka na pole.

Celkem 97 průzkumů výskytu ŠO vázaných na dřevo by proveden ve dřevařských závodech nebo u dovozců zásilek z rizikových třetích zemí, včetně využití tří feromonových lapačů, výskyt háďátka borovicového ani jiných karanténních škodlivých organismů nebyl zjištěn.

Rozsah a výsledky detekčních průzkumů vybraných škodlivých organismů rostlin v roce 2024

Škodlivý organismus rostlin	Počet průzkumů	Počet vzorků	Počet pozitivních vzorků
<i>Agrilus planipennis</i>	492	0	0
<i>Anoplophora glabripennis</i>	1109	1	0
<i>Anoplophora chinensis</i>	985	0	0
<i>Aromia bungii</i>	494	0	0
<i>Bactericera cockerelli</i>	104	221	0
<i>Bursaphelenchus xylophilus</i>	648	119	0
<i>Clavibacter sepedonicus</i>	114	140 (+2203) ¹⁾	1
<i>Corythucha arcuata</i>	328	62	60
<i>Epitrix spp.</i>	272	0	0
<i>Fusarium circinatum</i>	510	8	0
<i>Globodera pallida</i>	433	418	0
<i>Globodera rostochiensis</i>	433	416	1
<i>Grapevine flavescence dorée phytoplasma</i>	99	73	11
<i>Popillia japonica</i>	512	1	0
<i>Ralstonia solanacearum</i>	236	232 (+451) ²⁾	3
<i>Synchytrium endobioticum</i>	204	109	0
<i>Tomato brown rugose fruit virus</i>	204	20	6
<i>Xylella fastidiosa</i>	1791	204	0

¹⁾ Do tabulky za rok 2024 započítány i vzorky hlíz odebrané ze všech partií tuzemského rozmnožovacího materiálu bramboru a otestované ve Výzkumném ústavu bramborářském Havlíčkův Brod, s.r.o. (2 203 vzorků).

²⁾ Do tabulky za rok 2024 započítány i vzorky hlíz odebrané z partií tuzemského základního rozmnožovacího materiálu bramboru a otestované ve Výzkumném ústavu bramborářském Havlíčkův Brod, s.r.o. (451 vzorků).

Srovnání rozsahu činností spojených se sledováním výskytu ŠO rostlin za období 2022–2024

Tabulka: Sledování výskytu ŠO 2022-2024	2022	2023	2024
Provedená pozorování výskytu ŠO	76 541	81 379	79 348
Detekční průzkumy ŠO	4 884	4 726	4 509

Kontroly a opatření v oblasti zdraví rostlin

V roce 2024 provedli inspektoři terénní inspekce ÚKZÚZ 5 221 kontrol v rámci rostlinolékařského dozoru nad dodržováním rostlinolékařských povinností v oblasti ochrany před šířením škodlivých organismů rostlin, z toho ve třech případech byla zjištěna závada.

Tabulka: Počet rostlinolékařských kontrol 2022-2024	2022	2023	2024
Kontroly v rámci provádění rostlinolékařského dozoru	3261	3819	5221

V návaznosti na výsledky rostlinolékařských kontrol bylo v roce 2024 dle zákona o rostlinolékařské péči uloženo 13 úředních opatření a nařízeno či zrušeno 47 mimořádných rostlinolékařských opatření formou rozhodnutí ve správním řízení a formou nařízení ÚKZÚZ blíže neurčenému množství osob. Největší počet opatření byl v roce 2024 vydán z důvodu výskytů původce GFDP.

Tabulka: Počet opatření vydaných z důvodu výskytu původce			
Původce	2022	2023	2024
<i>Tomato brown rugose fruit virus</i>	4	3	8
<i>Ralstonia solanacearum</i>	1	2	2
<i>Globodera rostochiensis</i>	2	1	3
<i>Globodera pallida</i>	1	-	-
<i>Cotton leaf curl Gezira virus</i>	1	-	-
<i>Grapevine flavescence doreé phytoplasma</i>	19	6	12
<i>Cryphonectria parasitica</i>	1	-	-
<i>Clavibacter sepedonicus</i>	-	-	1
<i>Meloidogyne chitwoodi</i>	-	-	3
<i>Verticillium nonalfalfae</i>	-	-	1

A photograph of various laboratory glassware, including a graduated cylinder, a volumetric flask, a beaker, and a flask, arranged together. A green plant stem with leaves and a pink rose bud are placed among the glassware. The scene is backlit by a bright light source, creating a strong lens flare and a warm, golden glow. The background is a soft-focus outdoor scene with green grass and a blue sky.

**PŘÍPRAVKY NA OCHRANU
ROSTLIN**

PŘÍPRAVKY NA OCHRANU ROSTLIN

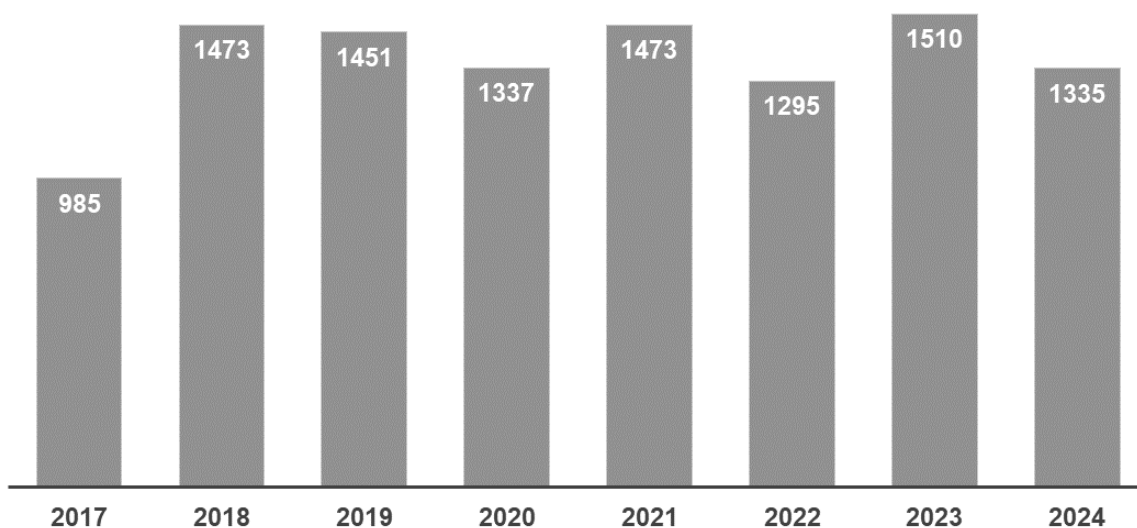
Povolování POR

Povolovací proces má dva stupně, schválení účinné látky Evropskou komisí a povolení přípravku v jednotlivých členských státech. Aby mohl být přípravek v ČR prodáván a používán, musí být, stejně jako ve všech ostatních zemích EU, povolen národním registračním úřadem, kterým je ÚKZÚZ, Odbor přípravků na ochranu rostlin.

V roce 2024 se celkový počet podaných žádostí o povolení, změnu nebo obnovu povolení přípravku udržel na obdobných počtech jako v posledních šesti letech. K výraznějšímu zvýšení oproti roku 2023 došlo v případech náročných na kapacitu hodnotitelského úseku, což zahrnuje zejména hodnocení, která ČR prováděla jako zpravodajský stát i pro další země Střední zóny.

Nízký počet žádostí o povolení nového pomocného prostředku v roce 2023 i 2024 (v roce 2023 byly podány pouze 2 žádosti, v roce 2024 žádná) je dán využíváním nařízení EP a Rady 2019/515 o vzájemném uznávání zboží uvedeného v souladu s právními předpisy na trh v jiném členském státě a o zrušení nařízení (ES) č. 764/2008, pod které lze pomocné prostředky spadající pod § 54 zákona č. 326/2004 Sb. zahrnout.

Počet zahájených řízení

V důsledku vývoje nových odborných metodik, připravovaných Evropským úřadem pro bezpečnost potravin (EFSA) bude vzrůstat vnitřní pracnost a náročnost hodnocení jednotlivých oblastí POR. Proto bude třeba i v roce 2025 zajistit dostatečnou personální kapacitu v jednotlivých členských zemích, včetně ČR, aby bylo zejména možno zajistit včasné posouzení účinných látek v procesu obnovy jejich schválení. Komise od roku 2021 pracuje na zjednodušení procesu uvádění na trh POR na bázi nízkorizikových a nechemických látek. Ty ale v současné době tvoří jen malý podíl z celkového počtu podaných žádostí, avšak přesto je patrný pozvolný nárůst.

Od 1. července 2023 se začala uplatňovat novela zákona č. 324/2004. Tato novela při vzájemném uznávání povolení z téže zóny zavedla pro ÚKZÚZ povinnost převzít závěry hodnocení a opatření k ochraně lidského zdraví bez posouzení ze strany resortu zdravotnictví. Nová úprava přinesla zvýšený počet podnětů k povolení ze strany zemědělské praxe, který se v roce 2024 zvýšil. ÚKZÚZ aktivně komunikoval se zástupci pěstitelských sdružení i s jednotlivými pěstiteli na vyjasnění potřeb zemědělské praxe a podařilo se výrazně zvýšit počet úspěšně vyřešených podnětů.

Kontrola uvádění POR na trh

Předmětem je zejména kontrola plnění povinností distributorů POR a kontrola složení, označování a balení POR. V roce 2024 bylo v rámci ČR odebráno 39 vzorků POR k laboratorním analýzám. Inspektoři Sekce zemědělských vstupů, zejména Odboru kontroly zemědělských vstupů, v roce 2024 provedli 703 kontrol distributorů POR. Porušení požadavků bylo zjištěno u 116 kontrol. Při kontrolách bylo vydáno celkem 10 písemných opatření k nápravě v návaznosti na protokol o kontrole.

Tabulka: Kontroly uvádění POR na trh 2024	Kontroly plánované	Kontroly celkem*	Kontroly s porušením•
Kontroly výroby, uvádění POR na trh (distribuce) a jejich označování, balení a propagace	691	703	116

**plánované, následné, mimořádné (na podnět), •porušen minimálně jeden požadavek, včetně marginálních závad*

Kontrolní testování aplikační techniky

Kontrolní testování (KT) spočívá v přezkoumání způsobilosti profesionálních zařízení pro aplikaci přípravků (ZAP) pro správnou aplikaci POR a je prováděno provozovny KT jejichž seznam je dostupný na webu ÚKZÚZ. V roce 2024 bylo řešeno 1 posouzení provozovny za účelem vydání koncesní listiny pro provádění KT a bylo provedeno 14 kontrol stávajících provozoven KT. Kontroly byly zaměřeny především na správnost postupu při provádění vlastního KT, používání odpovídajících zkušebních pomůcek a vedení evidence zařízení podrobených KT.

Obrázek: KT ZAP pro polní plodiny (autor - Tomáš Jedlička)

Registr POR a registr distributorů POR

Na webových stránkách ÚKZÚZ je dostupný tzv. „Registr přípravků na ochranu rostlin“, který zpřístupňuje veřejnosti data týkající se povolených POR a pomocných prostředků (PP), základních látek a vzájemně uznaných PP oznámených ÚKZÚZ. Dále je na webu ÚKZÚZ i tzv. „Registr distributorů přípravků“, což je seznam subjektů a jejich provozoven, kde mohou zemědělci a další uživatelé získávat POR určené pouze pro profesionální uživatele. Během roku 2024 bylo řešeno 24 žádostí o změnu registrace (změna údajů, pozastavení registrace, zrušení registrace, obnovení registrace) a 13 žádostí o první zápis do registru distributorů. V registru distributorů je zapsáno zhruba 310 subjektů s celkem asi 440 provozovnami.

Kontroly nakládání s přípravky na ochranu rostlin

Kontroly u profesionálních uživatelů POR a PP provádí ÚKZÚZ nejen podle plánů kontrolní činnosti pro daný rok, ale také na základě zaslaných podnětů zejména v souvislosti s prošetřováním úhynů včel, suchozemských obratlovců, zasažením necílové plochy při aplikaci POR a podezřením z nesprávné aplikace POR. Kontroly nakládání s POR a PP u profesionálních uživatelů jsou zaměřeny zejména na níže uvedené oblasti:

- Dodržování požadavků na skladování POR a PP
- Používání POR, PP, které jsou povoleny ÚKZÚZ
- Používání POR, PP do povolené plodiny, popř. k účelu, který je ÚKZÚZ povolen
- Používání POR, PP tak, aby nebylo překročeno dávkování POR, PP
- Používání POR v souladu s požadavky na ochranu zdraví lidí, zdrojů pitné vody, včel, zvěře, vodních a dalších necílových organismů
- Dodržování požadavků na vedení záznamů o použitých POR a PP
- Nakládání s POR osobou odborně způsobilou
- Dodržování požadavků v souvislosti s používáním ZAP

S ohledem na nové období Společné zemědělské politiky jsou od roku 2023 požadavky podmíněnosti rozděleny do dvou Podoblastí EU (vycházející ze dvou právních předpisů EU), a proto byly prováděny kontroly požadavků na používání POR v rámci kontroly typu PPH 7 a požadavky na skladování POR, ZAP a nakládání s POR odborně způsobilou osobou v rámci kontroly typu PPH 8.

Tabulka: Kontroly používání přípravků na ochranu rostlin v roce 2024

Typ kontroly	Kontroly plánované (řádné)	Kontroly celkem*	Kontroly s porušením•
Kontroly podmíněnosti PPH 7	270	295	11
Kontroly podmíněnosti PPH 8	270	284	1
Národní kontroly PPH 7	423	554	6
Národní kontroly PPH 8	341	446	1

*plánované, mimořádné (na podnět), • porušen minimálně jeden požadavek

V roce 2024 bylo provedeno 295 kontrol podmíněnosti PPH 7, z toho 270 plánovaných a 25 mimořádných. Z celkového počtu 295 kontrol podmíněnosti PPH 7 bylo zjištěno porušení požadavků pro používání POR (PPH 7) při 11 kontrolách, z toho ve 3 případech také porušení národních požadavků. U plánovaných kontrol podmíněnosti PPH 7 bylo zjištěno porušení požadavků při třech kontrolách. V rámci kontrol podmíněnosti PPH 7 (plánovaných a mimořádných) bylo zaznamenáno nejčastější porušení požadavku PPH 7.2 (aplikace POR do nepovolené plodiny), PPH 7.5 (nedodržení omezení pro použití POR v OPVZ a PPH 7.8 (zasažení rostlin mimo cílovou plochu, na níž se prováděla aplikace POR).

Dále bylo provedeno 284 kontrol podmíněnosti PPH 8, z toho plánovaných 270 a 14 mimořádných. Z celkového počtu 284 kontrol podmíněnosti PPH 8 bylo zjištěno jedno porušení, a to použití neotestovaného ZAP k aplikaci POR při jedné mimořádné kontrole PPH 8.

V roce 2024 bylo provedeno celkem 1 000 národních kontrol (NK) PPH 7 a PPH 8 u žadatelů i nežadatelů o dotace, z toho 764 plánovaných. V rámci sedmi NK (PPH 7 v šesti případech) bylo zjištěno porušení povinností při nakládání s POR. Do NK se závadou byly započteny i 2 zmařené kontroly PPH 7 a PPH 8.

Mezi nejčastější porušení, které bylo zjištěno při kontrolách národních a podmíněnosti, patřilo zasažení rostlin mimo cílovou plochu, na níž se prováděla aplikace POR a nevedení záznamů o použitých POR v souladu s požadavky právních předpisů.

Na základě podnětu byly v roce 2024 provedeny cílené kontroly u pěstitelů máku setého za účelem ověření, zda nebyl k ošetření osiva máku použit POR obsahující nepovolenou účinnou látku thiamethoxam, který byl naposledy v ČR povolen k použití v přípravku Cruiser OSR nařízením ÚKZÚZ do 31.3.2023.

V rámci OdKZV bylo zkontrolováno 11 zemědělských subjektů a odebráno 6 vzorků namořeného osiva máku a 10 vzorků rostlin máku setého, které byly předány k analýze reziduí do Národní referenční laboratoře (NRL) ÚKZÚZ. Na základě výsledků analýz pěti vzorků osiva máku setého byla zjištěna rezidua thiamethoxamu v nízkých koncentracích oproti množství, které by se na osivu nacházelo po použití obvyklé dávky mořidla Cruiser OSR (v řádech tisíců, nikoli jednotek mg/kg). U dodavatelů vzorkovaného osiva máku bylo šetřením inspektory ÚKZÚZ zjištěno, že mořičku, kterou použili k moření partie osiva máku v roce 2024, použili v předchozích letech k moření osiva přípravkem Cruiser OSR, a tím došlo pravděpodobně k sekundární kontaminaci při moření osiva máku v roce 2024 u dodavatele osiva.

V roce 2024 byla analýzou odebraných vzorků rostlin a půdy při prověřování tří podnětů zjištěna rezidua POR odpovídající aplikaci, ale v záznamech nebylo použití POR uvedeno. V jednom případě se jednalo o použití POR na pozemku v II. stupni OPVZ, i když je použití POR dle etikety v návaznosti na rozhodnutí o povolení ÚKZÚZ z použití v OPVZ vyloučeno.

Statistika spotřeby POR

Inspektoři ÚKZÚZ prováděli sběr a zpracování dat o spotřebě POR za kalendářní rok 2024 od 3 427 subjektů vybraných ČSÚ pro 19 zemědělských plodin. Data o spotřebě POR slouží ke zpracování statistiky spotřeby POR pro účely MZe, Ministerstva životního prostředí, ČSÚ (EUROSTAT), Českého hydrometeorologického ústavu a pro účely poskytování informací na žádost držitelů povolení POR, KHS, obcím atd.. Data jsou následně zveřejňována na webových stránkách ÚKZÚZ.

<https://ukzuz.gov.cz/public/portal/ukzuz/pripravky-na-or/ucinne-latky-v-por-statistika-spotreba/spotreba-pripravku-na-or>

DOVOZ A VÝVOZ

DOVOZ A VÝVOZ

Dovozní kontroly

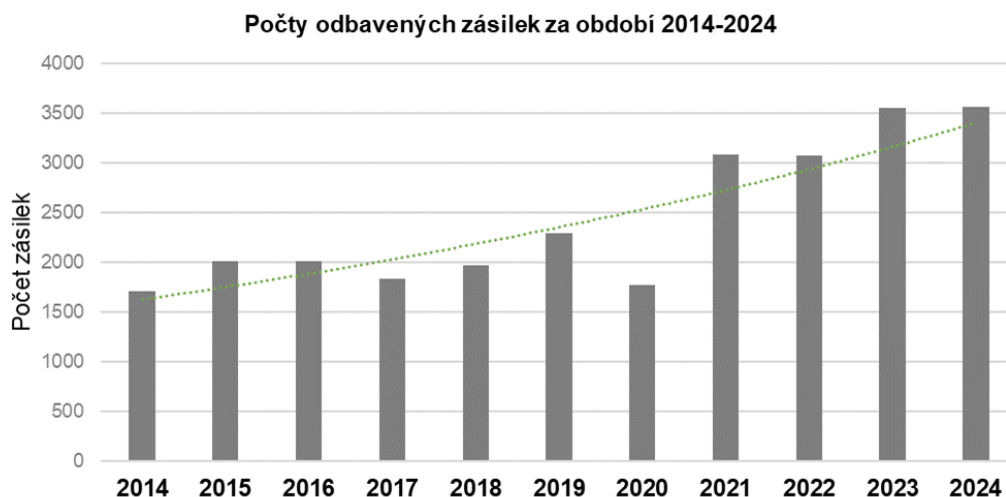
Dovozní fytozsanitární kontroly jsou klíčovým nástrojem pro ochranu našeho zemědělství a ekosystémů před zavlečením škodlivých organismů a chorob ze třetích zemí. Tyto kontroly zajišťují, že veškeré rostliny a rostlinné produkty, které vstupují na naše území, splňují fytozsanitární požadavky a normy.

V roce 2024 docházelo k dalšímu zvýšení počtu přijímaných fytozsanitárních dokladů v elektronické podobě (ePhyto) – průběžně aktualizovaný seznam zemí je zveřejněn na webových stránkách ÚKZÚZ. Všichni inspektoři využívají tzv. eSeal pro digitální podepisování vydaných dokladů o výsledcích dovozních kontrol a ePhyto. Celý proces dovozních kontrol je plně digitalizovaný. Vstupní místa pro kontroly zásilek spadajících pod rostlinolékařskou kontrolu jsou letiště Praha, Brno a Ostrava a pro poštovní zásilky pouze vylívací pošta Praha. Ostatní zásilky vstupují přes vstupní místa v jiných členských státech EU, výjimečně jsou kontrolovány v místech vykládky v ČR (v poměru 90:10). Na všech letištích se ve spolupráci s Celní správou provádí i namátkové kontroly osob v cestovním styku a v omezeném počtu i kontroly vstupujících zásilek, které nepodléhají povinné fytozsanitární kontrole. Požadovaný limit EU na kontrolu alespoň 1 % těchto zásilek byl plněn. Část kontrolovaných zásilek tvoří dovážený dřevěný obalový materiál (DOM), resp. zásilky na něm ložené.

Celkem bylo v roce 2024 vydáno 3565 dokladů SZVD-PP (CHED-PP), které jsou výstupem dovozní rostlinolékařské kontroly. V roce 2024 bylo v rámci dovozních kontrol provedeno 103 kontrol dovozů DOM z Indie a 142 kontrol dovozů DOM z Číny. V ČR byly dokončeny kontroly zásilek ložených na DOM, které byly započaty na vnější hranici EU, a to 16 kontrol zboží z Číny a 39 kontrol zboží z Indie.

ÚKZÚZ nově zajišťuje i kontroly zásilek spadajících do kategorie ekologické produkce. V rámci dovozních kontrol se provádí kontrola COI certifikátu a potvrzuje se provedení kontroly v systému TRACES NT. Žádná zásilka spadající do této kategorie nebyla ÚKZÚZ předložena.

Objem dovážených zásilek je totožný s předcházejícím rokem, došlo ke snížení kontrolovaného DOM, a naopak k navýšení dovozu ovoce a zeleniny.

Spektrum dovážených zásilek zachovává rozložení roku 2023. Země, ze kterých se nejčastěji dováželo jsou Argentina, Austrálie, Brazílie, Čína, Filipíny, Ghana, Guinea, Chile, Indie, Indonésie, Izrael, Kambodža, Keňa, Japonsko, Jihoafrická republika, Laos, Madagaskar, Malajsie, Mexiko, Moldávie, Senegal, Severní Makedonie, Srí Lanka, Tanzanie, Thajsko, Tchaj-wan, Ukrajina, Uganda a Vietnam. Výrazně se snížil dovoz dřeva z Ruské federace. Osiva tvořilo 20 zásilek, zeleninu a ovoce 2 500 zásilek, rostliny k pěstování 138 zásilek. Další zásilky zahrnují mechanizaci, semena rostlin určená k pěstování a výrobky ze surového dřeva.

Závady byly zjištěny u 16 zásilek (partií bylo výrazně více), které bylo nařízeno vrátit do země původu nebo zničit. Závady zahrnovaly výskyt škodlivých organismů, nesplnění dovozních fytoosanitárních podmínek nebo chybějící doklady. S ohledem na polohu ČR uvnitř EU se upřednostňovala likvidace zásilky. Ale vždy záleží na vyhodnocení rizika, které ze zjištění plynou a dohody s dovozcem. Nově likvidaci zásilek zajišťuje i přímo ÚKZÚZ. V rámci dovozu bylo odebráno 134 vzorků, z nichž 39 bylo pozitivně testováno na některý škodlivý organismus, což činí 28 % pozitivních vzorků. V rámci dozoru nad plněním karanténních opatření po dovozu bylo provedeno 6 kontrol, jednalo se především o kontroly rostlin určených k dalšímu pěstování, tj. kontroly zásilek umístěných do izolačního zařízení (dovoz Japonsko a J. Korea).

Nově byl stanoven postup při výskytu organismů, které sice nejsou regulované, ale nevyskytují se na našem území. Takové zásilky budou propuštěny až po provedené rychlé analýze rizika (Pest Risk Analysis). Takto byl řešen prozatím jeden případ, a to z důvodu výskytu štítenek na dovážených rostlinách *Ficus sp.* z Japonska.

Vývozní rostlinolékařské šetření

Fytoosanitární šetření před vývozem do třetích zemí bylo obdobně jako v letech 2022-2023, omezeno na několik významných komodit, které tvoří 70 % všech vyvážených zásilek: dřevo (surové kmeny či zpracované dřevo), osivo polních i speciálních plodin, rostlinné suroviny pro potravinářský průmysl a zpracované potraviny. Nejmenší podíl zaujímají rostliny k pěstování (132 zásilek), ať již se jedná o školkařský materiál nebo okrasné rostliny a zásilky určené pro potřebu fyzických nepodnikajících osob. Větší podíl zaujímá vývoz akvarijních rostlin, kde se ČR stala významným producentem této komodity.

Pokrok byl zaznamenán i v oblasti vydávání e-Phyto, kdy je ÚKZÚZ schopen vydávat tento doklad do zemí, které ho přijímají. V roce 2024 již všichni inspektoři disponovali tzv. eSeal a proběhlo školení pro správné vystavování ePhyto.

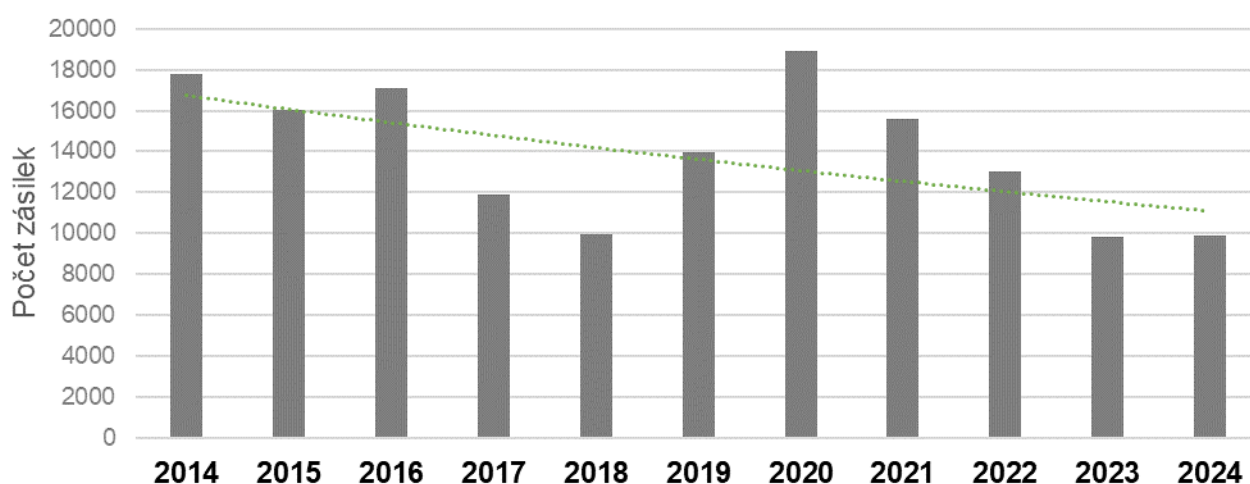
Výstupem vývozních šetření jsou mezinárodní dokumenty, které garantují splnění dovozních fytoosanitárních podmínek cílového státu. Jedná se o rostlinolékařské osvědčení (phytosanitary certificate), rostlinolékařské osvědčení pro reexport (re-export certificate) nebo před-vývozní osvědčení (pre-export certificate). Rostlinolékařská osvědčení jsou využívána také jako doklady CITES (CITES permit).

Tabulka: Přehled vystavených vývozních dokladů k zásilkám

Typ dokladu	Počet vydaných dokladů
Export	9 869
Re-export	3
Pre-export	166
ePhyto	2
Export + CITES	757

Celkem bylo provedeno 52 předvývozních šetření ve 232 porostech, 395 šetření před vývozem zásilky (se záznamem ze šetření v místech vývozu – porosty, dřevo, sklady) a dalších několik tisíc šetření proběhlo přímo před vývozem zásilky.

V rámci činnosti dovozu a vývozu bylo v roce 2024 odebráno celkem 558 vzorků, z nichž 92 bylo pozitivně testováno na některý škodlivý organismus. Žádný vzorek nebyl pozitivně testovaný na výskyt háďátka borovicového (*Bursaphelenchus xylophilus*).

Počty odbavených zásilek při vývozu za období 2014 - 2024

Dřevěný obalový materiál

a) Dozorové kontroly DOM ze třetích zemí

Kontroly dovážených zásilek ložených na DOM, zaměřené na omezování šíření – *Monochamus* spp., *Anoplophora glabripennis*, *B. xylophilus* se zaměřením na dovoz zboží z rizikových zemí.

Celkem bylo za rok 2024 provedeno 128 dozorových kontrol u zásilek původem z rizikových třetích zemí (zejména z Číny a Indie) s cílem ověřit absenci škodlivých organismů vázaných na dřevo. V rámci unijního oběhu dřevěného obalového materiálu byly kontrolovány tři zásilky z Portugalska. Při kontrolách bylo odebráno 67 vzorků dřeva k rozborům na háďátka borovicové (*B. xylophilus*) s negativním výsledkem. V jednom případě bylo nařízeno mimořádné rostlinolékařské opatření k likvidaci dovezeného DOM (kabelové bubny z Kazachstánu). Další desítky kontrol byly provedeny v úzké součinnosti s Celní správou ČR.

b) Oprávnění a dozorové kontroly u subjektů provozujících zařízení k hubení škodlivých organismů a výrobců DOM

Ústav pověřuje v souladu s mezinárodní legislativou provozovatele technických zařízení k hubení škodlivých organismů (sušáren) k tepelnému ošetřování dřevěného obalového materiálu proti škodlivým organismům. Celkem bylo vedeno 46 správních řízení za účelem udělení oprávnění, a to v 25 případech u výrobců dřevěného obalového materiálu a ve 21 případech pro subjekty provozujících zařízení k hubení škodlivých organismů. Celkový počet oprávněných subjektů je 472. V roce 2024 bylo provedeno 387 kontrol oprávněných sušáren, při kterých bylo zjištěno 18 závad a v pěti případech bylo subjektu nařízeno mimořádné rostlinolékařské opatření.

V prosinci 2024 proběhl první workshop na téma správného ošetřování a označování DOM materiálu v Brně.

KRMIVA

KRMIVA

V registračním systému bylo k 31.12.2024 evidováno 23 011 zemědělských subjektů, aktivních v sektoru krmiv. Jejich úřední kontroly ÚKZÚZ provádí formou:

- běžné kontroly výroby krmiv, uvádění krmiv na trh a dodržování platné legislativy
- cílené kontroly krmiv, zaměřené na nejzávažnější rizika ohrožení jejich bezpečnosti
- monitoringu krmiv s průběžným sledováním hodnot vybraných parametrů
- mimořádné kontroly, prováděné po obdržení podnětu k prošetření (např. RASFF)

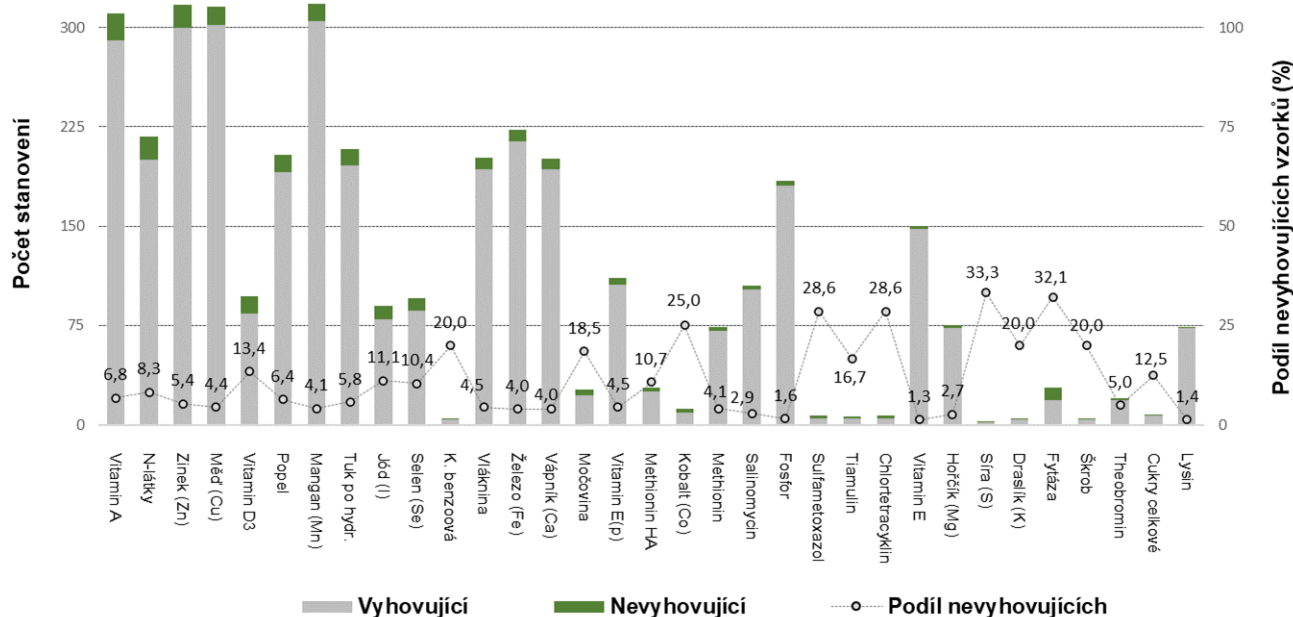
Tabulka: Evidence krmivářských provozů 2024

Typy provozů	Počet
Provozy schválené	301
Provozy registrované	2 402
Provozy evidované	479
Provozy zemědělské prvovýroby	28 803
Dopravci krmiv	1 703

V roce 2024 inspektoři vykonali 1 630 úředních kontrol v provozech výroby a uvádění krmiv na trh, mimo kontrol podmíněnosti v zemědělské prvovýrobě. Bylo zjištěno 23 závažných závad nedodržení platných předpisů a rovněž 42 marginálních závad, které byly neprodleně během kontroly odstraněny. ÚKZÚZ provozovatelům uložil 19 zvláštních opatření pro nápravu zjištěného stavu.

Úřední kontrolou bylo posouzeno 865 vzorků různých druhů krmiv, u kterých byla ověřena bezpečnost a jakost. Požadavkům nevyhovělo 121 vzorků (14,0 %). Zachyceno bylo 14 šarží krmiv s ohroženou bezpečností, které byly neprodleně stahovány z obchodní sítě. Ve 4 případech byl na základě zjištěného složení zakázán původní účel použití krmiva. Jednomu výrobcí křížově kontaminovaného krmiva bylo uloženo opatření zvýšit účinnost dekontaminačního programu provozu. Dalších 102 porušení se týkalo nedodržení deklarovaného složení krmiva.

Výsledky analýz vzorků krmiv odebraných úřední kontrolou

Kontroly podmíněnosti

V rámci kontrol podmíněnosti ústav provádí kontroly dodržování požadavků na hygienu krmiv u provozovatelů krmivářských podniků.

Tabulka: Kontroly krmiv - kontroly podmíněnosti 2024	Kontroly plánované	Kontroly celkem*	Kontroly s porušením•
Kontroly zásad potravinového práva (PPH 5 CC)	245	245	1
Celkem	245	245	1

*plánované, následné, mimořádné (na podnět), • porušen minimálně jeden požadavek

V jednom případě nebylo možné zkontrolovat plnění povinných požadavků na hospodaření z důvodu nesoučinnosti kontrolovaného.

Delegované kontroly

Státním úřadem pro jadernou bezpečnost je na ÚKZÚZ delegován odběr vzorků krmiv pro stanovení obsahu radionuklidů v krmivech.

Tabulka: Delegované kontroly v roce 2024	Kontroly plánované	Kontroly celkem*	Kontroly s porušením•
Vzorky krmiv na stanovení radionuklidů	50 vzorků	50 vzorků	0

*plánované, následné, mimořádné (na podnět), • porušen minimálně jeden požadavek

Biologické zkoušení krmiv (BZK)

V dubnu 2024 začala biologická testace pro společnost DOMINANT GENETIKA s.r.o. Tato šlechtitelská firma nabízí oblíbeného hybridu D 853 tmavě červené barvy opeření. Tohoto hybridu lze ovšem vytvořit několika způsoby podle výchozích linií v hybridizačním křížení. Volba výchozích linií může ovlivnit parametry užitkovosti a spotřebu krmiva. Pro porovnání s klasicky komerčním hybridem D 853 byl do testace ještě zařazen nový alternativní hybrid Dominant Darkgreenshell DGS 107 ve dvou odlišných provedeních, lišících se pouze linií matky hybridu. Tento hybrid atraktivního modrého zbarvení peří s opeřeními běháků a chocholkou na hlavě vyniká snáškou tmavě až olivově zelených vajec. Testační směs byla navržena ve spolupráci s ČZU Praha a společností MIKROP Čebín.

Další testace byla provedena pro Univerzitu Tomáše Bati ve Zlíně, spolupracující se společností KOVOPROJEKTA BRNO A.S. V rámci projektu TAČR Delta 2 No: TM03000062, s názvem "Izolace kvalitních bílkovin pro krmiva technologií komplexního zpracování chromitých postružin a obdobných surovin", se biologická testace krmných směsí na brojlerových kuřatech zaměřila na testaci směsí s částečnou náhradou sójového proteinu kolagenním hydrolyzátem. Cílem bylo ověřit účinnost inovativních krmných směsí, které obsahují kvalitní bílkoviny získané z netradičních surovin.

Na základě objednávky společnosti MycoProgress s.r.o., proběhla další biologická testace u středně rychle rostoucích kuřat Hubbard JA 757. Ověřovaným materiálem byly různé hladiny suroviny Cordyceps military a Pichta v krmných směsích BR 2.

A v neposlední řadě byly také provedeny dva výkrmové turnusy kohoutů pomalu rostoucího genotypu Isa Dual pro společnost INTEGRA, a.s. v rámci projektu "Testovací porážka drůbeže v Biologické testační stanici Lípa u Havlíčkova Brodu".

Zdroj: Ing. Robert Tůma, Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský

**EKOLOGICKÉ
ZEMĚDĚLSTVÍ**

Ekologické zemědělství

Úřední kontroly v EZ

V roce 2024 ÚKZÚZ provedl celkem 289 úředních kontrol EZ. Porušení pravidel ekologické produkce bylo zjištěno u čtyř kontrolovaných subjektů. Pokud jde o povahu zjištěných porušení, jednalo se o chov zvířat bez přístupu na otevřená prostranství, použití konvenčního rozmnožovacího materiálu rostlin bez udělené výjimky, nákup vyššího než povoleného počtu konvenčních zvířat, nedostatečné množství podestýlky v chovu skotu, nepředložení dokladů o nákupu zvířat a společné skladování ekologického a konvenčního produktu bez dostatečného oddělení. Jeden případ (chov skotu s vazným ustájením), kdy některá chovaná zvířata byla ve špatném výživném a zdravotním stavu, byl vyhodnocen jako problematický z pohledu welfare zvířat a předán k došetření Státní veterinární správě. U jednoho kontrolovaného subjektu pak bylo zjištěno porušení pravidel nařízení vlády č. 81/2023 Sb. o podmínkách provádění opatření ekologické zemědělství. Jednalo se o neprovedení řezu v ekologickém sadu. Vzhledem k tomu, že nejde o porušení pravidel ekologické produkce, ale pravidel stanovených dotačním opatřením, byl tento případ předán na SZIF, který je kompetentním orgánem pro vyplácení a případné krácení těchto dotací.

V rámci úředních kontrol EZ bylo odebráno celkem 95 vzorků z ekologické produkce a dále 14 konvenčních vzorků v rámci tzv. pozitivní kontroly na zkušebních stanicích ÚKZÚZ v Chrlicích a Oblekovicích.

Pro stanovení reziduí pesticidů byly odebírány vzorky na orné půdě (rostlinný materiál, půda) a ve vinohradech (hrozny a listy). Celkem se jednalo o 85 vzorků. Vzhledem k pomrznutí násady ovoce u značné části sadařů nebyly v roce 2024 odebírány vzorky v ekologických sadech. Dále inspektoři ÚKZÚZ odebrali vzorky ekologických krmiv (36 vzorků) na detekci reziduí pesticidů (16 vzorků), geneticky modifikovaných organismů (GMO, 2 vzorky) anebo z důvodu kontroly a monitoringu mykotoxinů (18 vzorků).

Vzorek jednoho kontrolovaného subjektu (bio surovina – pšenice špalda) byl na základě nálezu v EZ nepovolené látky insekticidní povahy a následného šetření vyhodnocen jako nevyhovující a případ byl předán MZe jako porušení pravidel ekologické produkce. Dále byla ve vzorku doplňkové krmné směsi pro dojnice detekována GMO sója. I tento případ byl předán MZe jako porušení pravidel ekologické produkce.

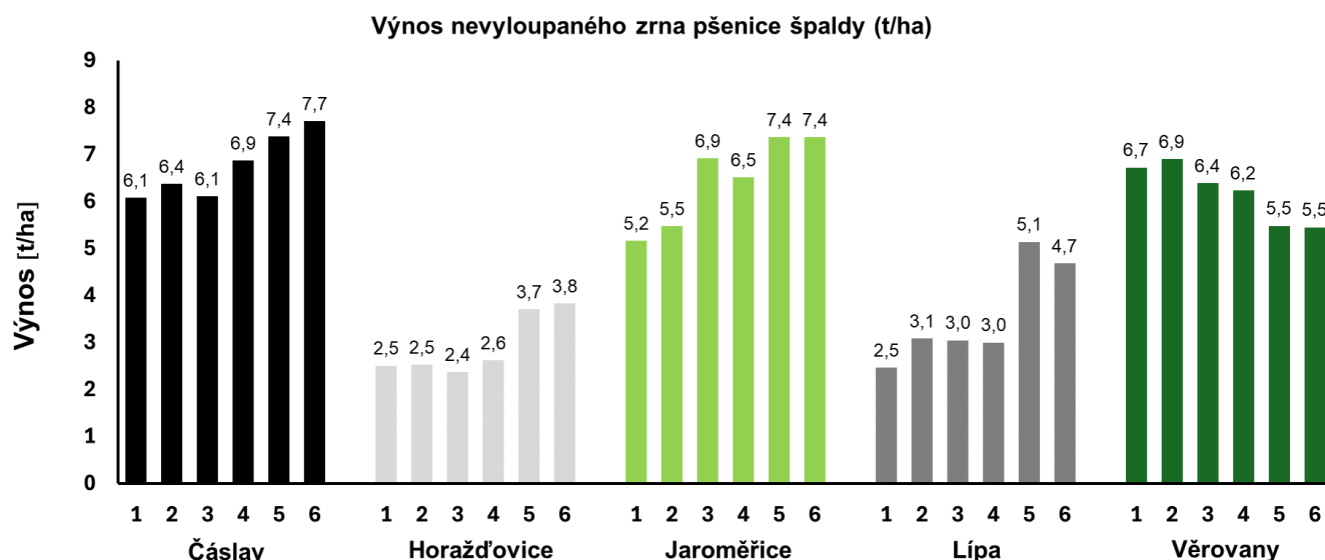
Školení ekologického zemědělství

Oddělení ekologického zemědělství za ústav v souladu se zněním nařízení vlády č. 81/2023 Sb. od roku 2023 pro žadatele zařazené do titulu ekologické zemědělství zajišťuje školení ekologického zemědělství, obdobně, jako je tomu v případě integrované produkce. Ústav na základě výběrového řízení formou smlouvy pověřil vlastní organizací školení Bioinstitut o.p.s.. V roce 2024 se uskutečnilo 12 těchto školení. Jednotlivá školení byla zaměřena na různá témata z oblasti rostlinné a živočišné produkce, přičemž pracovník oddělení na šesti z nich přednášel na téma Nejčastější porušení zjišťovaná při kontrolách ekologického zemědělství.

Dlouhodobý ekologický stacionární pokus

Pokus probíhá na pěti zkušebních stanicích, a to v Čáslavi, Horažďovicích, Jaroměřicích nad Rokytnou, Lípě a Věrovanech. Polní pokus je založen na výživářských bázích jako přesný a dlouhodobý. V pokusu se porovnávají dva rozdílné systémy hospodaření, a to systém založený výhradně na rostlinné produkci (varianty 1 až 4) a systém s živočišnou výrobou (varianty 5 a 6).

Rok 2024 byl desátým rokem trvání dlouhodobého ekologického polního pokusu. V předchozím roce byly na pokusných variantách pěstovány brambory (odrůda Adéla). V daném roce 2023 byla pak na podzim zaseta hlavní plodina roku 2024 - pšenice ozimá špalda (odrůda Cooper). Jako tzv. intenzifikační vstup byl na varianty 4 a 6 třikrát aplikován výluh z vermikompostu (jednou na podzim a dvakrát na jaře). V průběhu vegetace byl zdravotní stav pšenice dobrý, a proto až na výjimku nebylo potřeba použít přípravky na ochranu rostlin (výjimkou bylo napadení pšenice padlím na zkušební stanici v Jaroměřicích n. R., které bylo následně potlačeno využitím fungicidního přípravku na ochranu rostlin na bázi síry). Z důvodu výskytu několika silných bouřek došlo na zkušební stanici ve Věrovanech k velmi významnému polehnutí porostu.

Ověřování účinnosti přípravků na ochranu rostlin (POR) a pomocných prostředků na ochranu rostlin

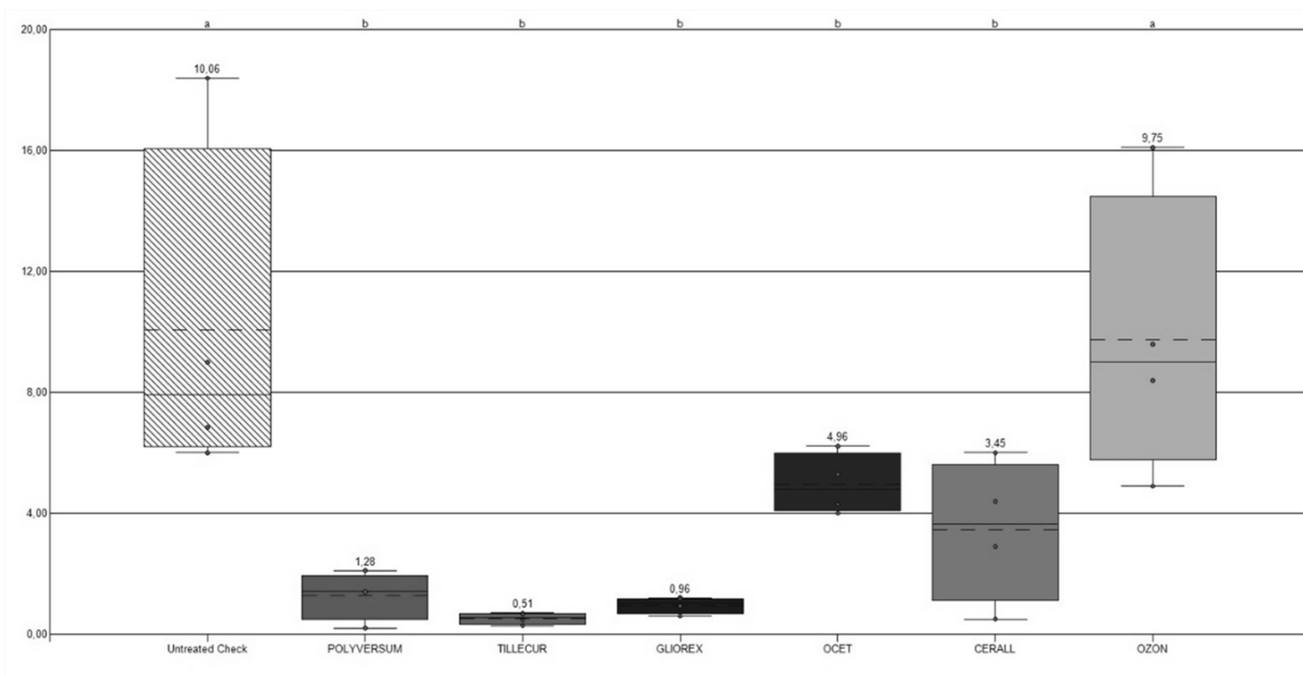
V roce 2024 za metodického vedení ÚKZÚZ pokračovalo ověřování účinnosti přípravků (POR), pomocných prostředků na ochranu rostlin (PPOR) a základních látek, které by mělo vést k hledání nízkorizikových alternativ k přípravkům na chemické bázi a jež by bylo možné využívat v ekologické, popř. integrované produkci.

Během roku 2024 pokračovalo ověřování účinnosti mořidel u ozimé pšenice a to na základě smlouvy s externími akreditovanými GEP pracovišti.

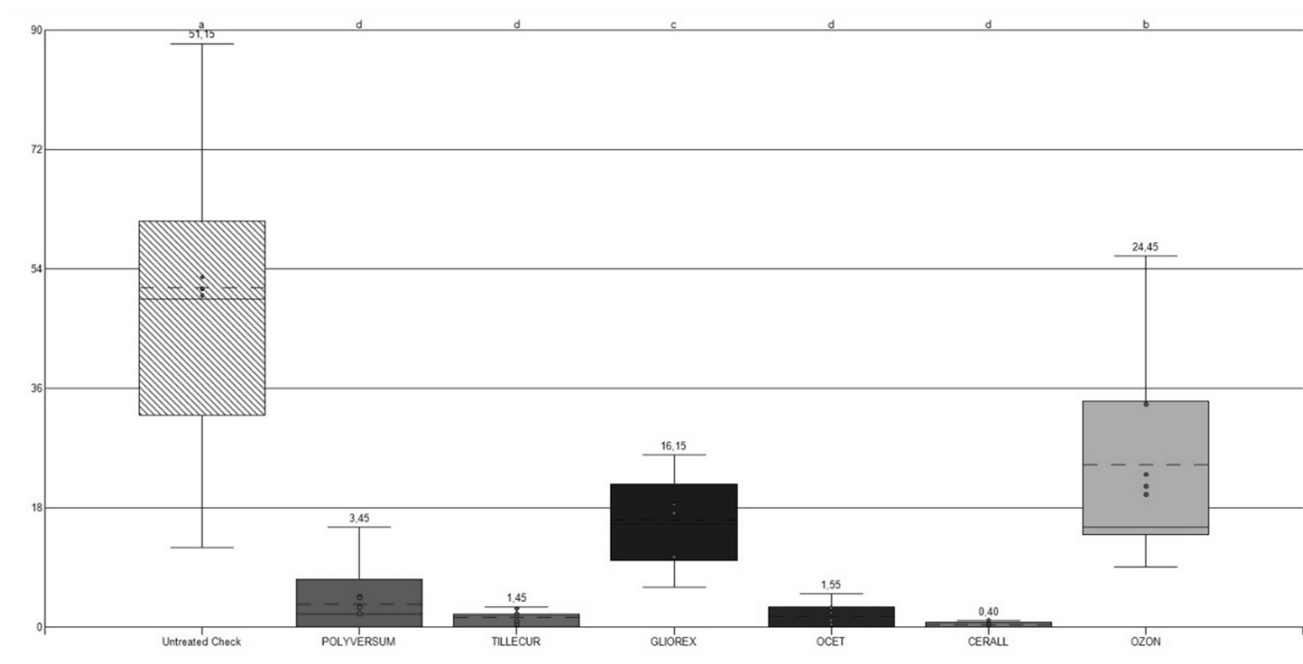
Zkoušení probíhalo na dvou pokusných stanovištích, na kterých se ověřovala účinnost mořidel proti růžovění klasů pšenice (*Fusarium culmorum*) a mazlavé snětivosti pšenice (*Tilletia caries*).

ÚKZÚZ rovněž na svém pracovišti Podpory integrované ochrany rostlin dlouhodobě provádí ověřování účinnosti POR a PPOR v zelenině a bramborách, přičemž v roce 2024 byla sledována alternáriová skvrnitost u brambor, plíseň dýňovitých u okurky, padlí dýňovitých u cukety, alternáriová skvrnitost na mrkvi, septoriová skvrnitost na petrželi, rez na póru, padlí na hrachu, cerkosporová listová skvrnitost na krmné řepě a listová skvrnitost na sóji.

Účinnost mořidel proti růžovění klasů pšenice (*Fusarium* sp.) lokalita Šumperk

Účinnost mořidel proti mazlavé snětivosti pšenice (*Tilletia* sp.) – lokalita Šumperk

Zkoušení POR a pomocných prostředků na ochranu rostlin proti obaleči na jabloních, plánované v roce 2024 na zkušební stanici v Lysicích, nebylo provedeno vzhledem k pomrznutí značné části násady ovoce a následné absenci tlaku škůdce.

Integrovaná produkce révy, ovoce, zeleniny, víceletých produkčních plodin, jahodníku a brambor

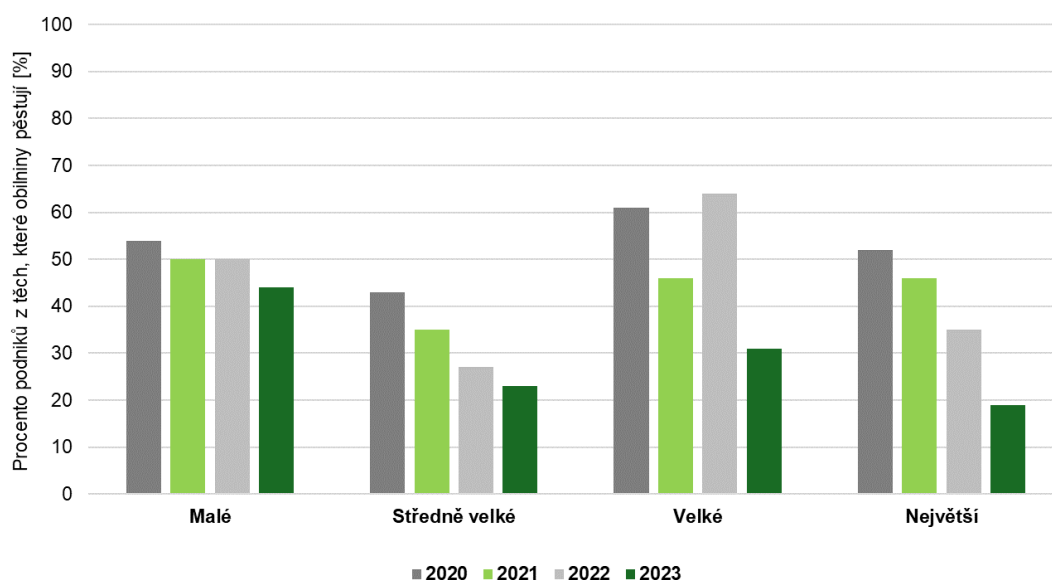
Oddělení ekologického zemědělství v rámci ústavu v souladu se zněním nařízení vlády č. 80/2023 Sb. i nadále zajišťuje povinná školení na integrovanou produkci (IP). Povinná školení IP révy a ovoce jsou oddělením zajišťována od roku 2020. Od roku 2023 jsou nově prováděna povinná školení na IP zeleniny, víceletých produkčních plodin, jahodníku a brambor. Povinné školení je jednou z dotačních podmínek titulu IP. Za splnění této dotační podmínky se považuje účast na školení doložená podpisem na prezenční listině nebo formou čestného prohlášení v případě offline webináře. Školení v případě IP révy, zeleniny a brambor proběhla prezenční formou. V případě školení IP ovoce se jednalo o kombinaci školení formou offline webináře a školení prezenční formou.

Integrovaná ochrana rostlin

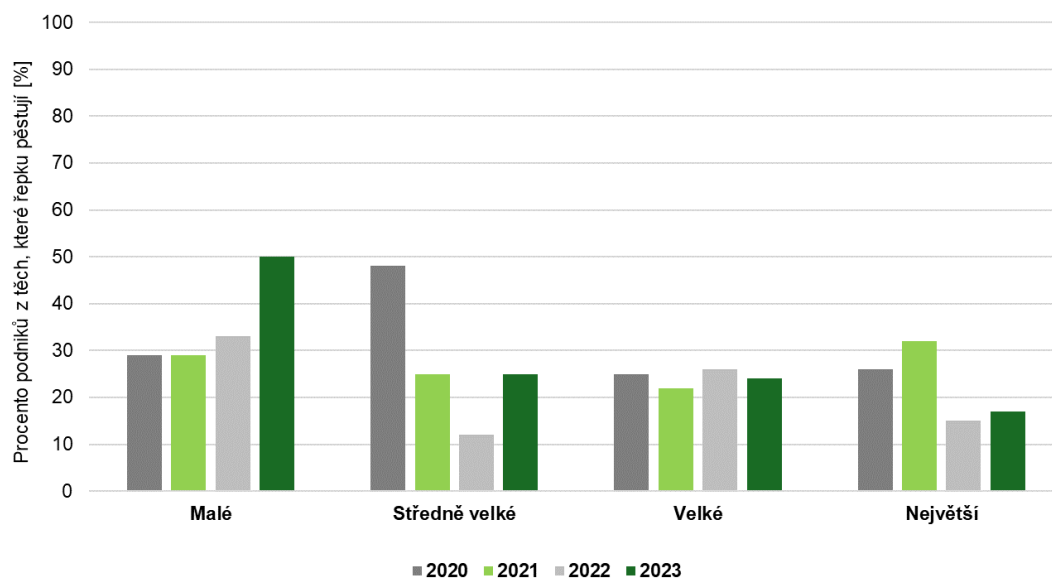
Povinnost dodržovat obecné zásady integrované ochrany rostlin (IOR) stanovené v ČR § 5 zákona č. 326/2004 Sb., o rostlinolékařské péči a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů a jeho prováděcími právními předpisy (vyhláškou č. 205/2012 Sb., o obecných zásadách integrované ochrany rostlin a vyhláškou č. 132/2018 Sb., o přípravcích a pomocných prostředcích na ochranu rostlin) je sledována prostřednictvím dotazníkového šetření. Toto nastavení vychází ze zkušeností s aplikační praxí. Monitorován je stav zemědělské prvovýroby a míra uplatňování jednotlivých zásad IOR. Výstupy prováděných šetření mohou dále sloužit pro ověření účinnosti nastavení dotační politiky, která cílí na snižování rizik a omezování dopadů používání pesticidů na lidské zdraví a životní prostředí, včetně alternativních postupů, které mají pomoci snižovat závislost na používání pesticidů.

Od roku 2020 jsou šetření IOR prováděna každoročně u 104 náhodně vybraných podniků. Ze získaných výsledků je patrné, že soulad hospodaření se zásadami IOR je do značné míry ovlivněn nastavením pravidel pro hospodaření a tržní ekonomikou. Postupy zemědělců jsou ve většině případů odrazem požadavků stanovených dotačními programy a aktuálně také vysokou mírou inflace. Šetření opakovaně ukazují na nedostatky v oblasti prevence, tedy kroků předcházejících použití chemických přípravků na ochranu rostlin. Slabými místy zůstává stav půd, a to nejen z pohledu eroze, utužení a acidifikace, ale také co se týče vyvážené zásoby živin a organické hmoty. Za trvale neuspokojivé lze považovat rovněž pestrost osevních postupů a dodržování požadovaných časových odstupů při pěstování jednotlivých plodin (graf a, b). Výrazný posun nebyl zaznamenán ani při využívání nechemických způsobů ochrany rostlin (graf c, d), včetně ověřování jejich účinnosti a rozšiřování takto získaných informací.

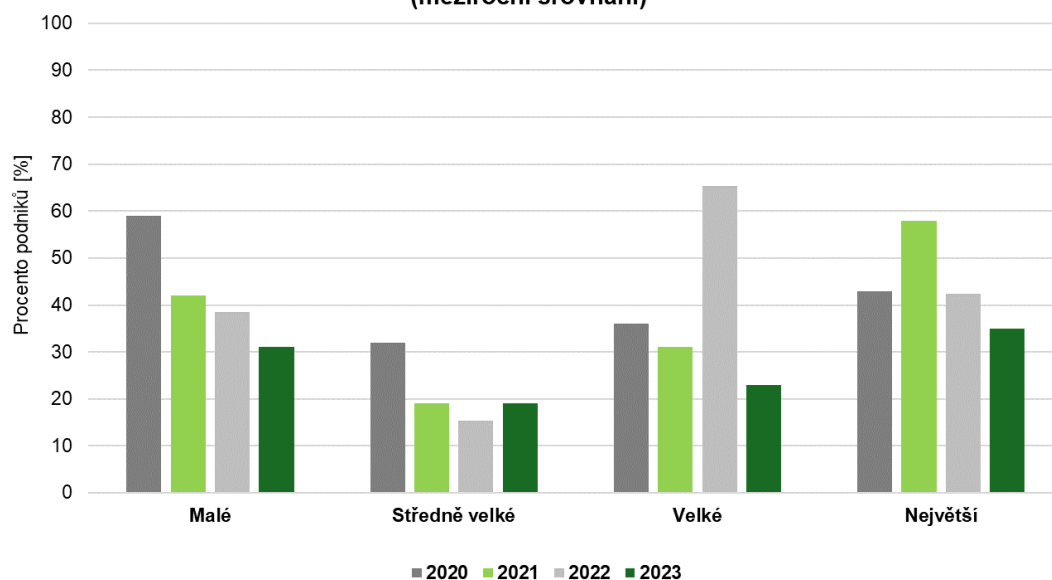
a) Podíl podniků, které dodržují optimální odstup 1 rok při pěstování obilnin

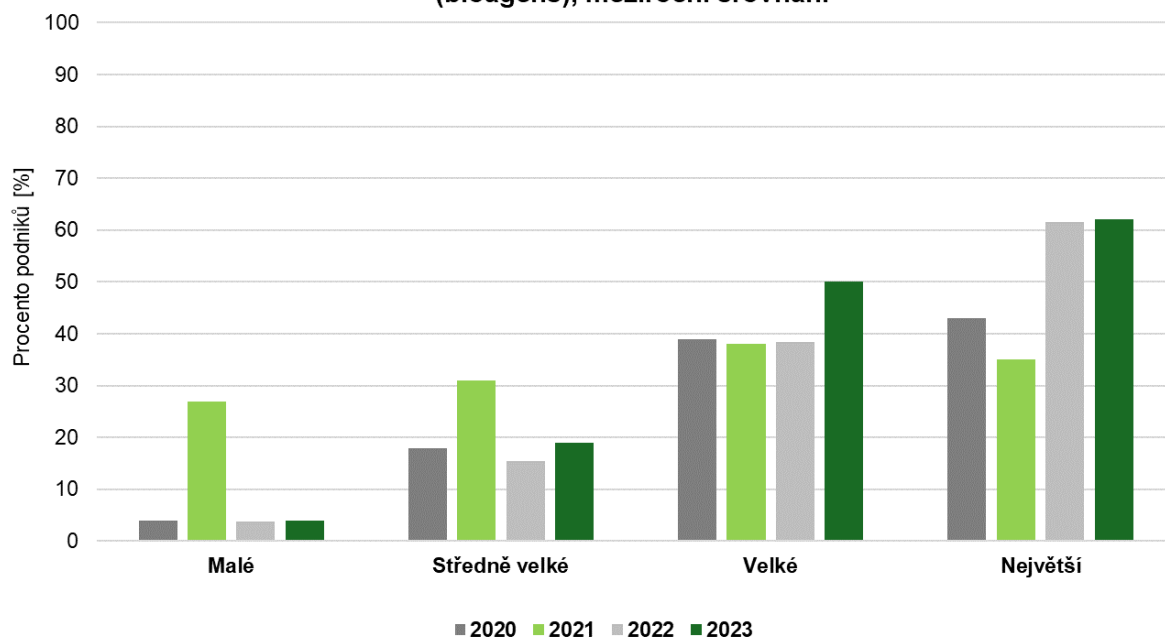
b) Podíl podniků, které dodržují optimální odstup 5 let při pěstování řepky

c) Podíl podniků, které využívají mechanickou likvidaci plevelů (meziroční srovnání)

d) Podíl podniků, které využívají pomocné prostředky na ochranu rostlin (bioagens), meziroční srovnání

Celková míra využití IOR dosahovala v roce 2023 u malých podniků (velikost 10-60 ha) 53 %, u středně velkých podniků (velikost 60-500 ha) 52 %, u velkých podniků (velikost 500-1000 ha) 54 % a u největších podniků (velikost nad 1000 ha) 55 %. Podrobné výsledky šetření je možné nalézt v závěrečné zprávě IOR publikované na stránkách ÚKZÚZ. Výsledky šetření ve formě závěrečné zprávy byly poskytnuty MZe.

A laboratory setting featuring several glass vessels on a white surface. In the foreground, a large Erlenmeyer flask is filled with a light blue liquid. Behind it, a petri dish contains a green plant sample. To the left, another petri dish shows a similar sample. In the background, two more Erlenmeyer flasks, also containing light blue liquid, are visible. To their right, a petri dish holds a yellowish plant sample. Further back, another petri dish contains a green plant sample. The overall scene suggests a scientific experiment or analysis involving plant samples and a liquid reagent.

**NÁRODNÍ REFERENČNÍ
LABORATOŘ**

NÁRODNÍ REFERENČNÍ LABORATOŘ

Všechny plánované i mimořádné úkoly požadované v r. 2024 byly splněny navzdory narůstajícím personálním i neočekávaným provozním problémům. V září 2024 bylo pracoviště Odbor Národní referenční laboratoř (ONRL) Opava masivně zasaženo povodněmi. Zvýšeným nasazením pracovníků ONRL Opava a s podporou vedení ÚKZÚZ i odpovědných osob na MZe se podařilo škody na majetku odstranit v takové míře, že během několika týdnů bylo možné opět zahájit provoz v laboratořích. Vzorky připravené k analýze nebyly poškozeny a bude možné je analyzovat. U některých netermínovaných analýz se však dá očekávat určité zpoždění v předání výsledků.

NRL se opět aktivně podílela na plnění úkolů Národního akčního plánu (NAP) pro snížení používání pesticidů. Na tento úkol byly z MZe uvolněny investiční i provozní prostředky, které umožnily zvládnout nárůst požadavků na stanovení škodlivých organismů rostlin, reziduí pesticidů a analýz přípravků na ochranu rostlin.

Časově náročná byla i novela sazebníku, která byla připravena v průběhu roku a je platná od 1.1.2025. Na Oddělení zkoušení přípravků na ochranu rostlin (OdZPOR) se díky mimořádnému nasazení pracovníků podařilo dokončit přechod na novou verzi Laboratorního a řídicího systému (LIMS 7).

Národní referenční laboratoř ÚKZÚZ každoročně zpracovává komentáře k hodnocení analytické části žádostí o autorizaci doplňkových látek. Laboratoř ÚKZÚZ byla vyhodnocena za rok 2024 jako neaktivnějších laboratoř z konsorcia NRL, spolu s Polskem, Španělskem a Referenční laboratoří Evropských společenství (EURL) pro krmné přísady zpracovala celkem 26 komentářů.

Specialisté NRL se podíleli na práci v Mezinárodní organizaci pro normalizaci (ISO), Evropském výboru pro normalizaci (CEN), Collaborative International Pesticides Analytical Council (CIPAC), Evropské a Středozevní organizaci ochrany rostlin (EPPO) a dalších organizacích. Pro potřeby Nařízení 1009/2019 byla Evropskou komisí (EK) vypsána celá řada požadavků na normalizaci a ÚKZÚZ byl úspěšný v několika z těchto tendrů pro stanovení a validaci vybraných parametrů v hnojivech. Tato činnost je plně financována EK a Evropským sdružením volného obchodu a bude pokračovat i v následujících letech.

V r. 2024 proběhly pravidelné dozorové audity Českého institutu pro akreditaci (ČIA) akreditovaných subjektů podle normy ČSN EN ISO/IEC 17025:2018. Na Oddělení osiv a sadby nadto proběhl koncem roku audit Mezinárodní asociace pro zkoušení semen (ISTA). V souvislosti s plánovaným sloučením tří akreditovaných subjektů 1071, 1071.1 a 1512 v jeden akreditovaný subjekt 1071 v r. 2025 byla kompletně revidována a aktualizována dokumentace systému managementu NRL. Zaměstnanci NRL jsou s novými i aktualizovanými dokumenty seznámeni v DMS.

V roce 2024 došlo sice k určité stabilizaci cen vstupů, ale ne k jejich poklesu. Nicméně MZe povýšilo rozpočet ústavu tak, aby mohly být pokryty povodňové škody a díky prostředkům z NAP byl provoz laboratoří zabezpečený. Zásadním problémem je odměňování pracovníků.

Došlo ke snížení počtu systemizovaných míst a byla pozastavena výběrová řízení na neobsazené pozice. Pokles reálných příjmů pracovníků je již velmi výrazný a pokud v této oblasti nedojde k účinnému systémovému řešení, můžeme očekávat, že se tento neutěšený stav již v blízké době projeví na schopnosti NRL plnit požadované úkoly.

Odborná činnost

Kontrola vstupů do půdy

Ve všech oblastech činnosti byly úkoly plněny podle požadavků technických útvarů. Na pracovištích v Plzni, Brně a Opavě se provádí agrochemické zkoušení zemědělských půd. U všech vzorků se měří pH a prvky ve výluhu Mehlich 3 metodou ICP-OES (základní parametry P, K, Ca, Mg, S, mikroelementy Cu, Fe, Al, Zn, Mn, B a Cd). Stanovované parametry, které charakterizují kvantitativní obsah organické hmoty v půdě, jsou nyní: oxidovatelný uhlík, glomalin, celkový dusík, barevný kvocient Q4/Q6, celkový organický uhlík. Pro tato stanovení se využívá metoda spektroskopie v blízké infračervené oblasti (NIRS). Agrochemické zkoušení půd zkontrolovalo 50 919 vzorků a 845 788 parametrů. Při analýze půd a podobných materiálů (kaly, sedimenty) se jednalo o 5 054 vzorků a 98 640 parametrů. U analýz rostlinného materiálu o 2 103 vzorků a 33 828 parametrů. Analýzy vod 406 vzorků a 4 722 parametrů a na Oddělení mikrobiologie a biochemie (OdMB) o 120 vzorků a 1678 parametrů. Analýzy hnojiv zkontrolovaly 1 014 vzorků s 16 951 parametry.

Bezpečnost potravních řetězců – kontrola krmiv

Jako v každém roce bylo v rámci úředních a cílených kontrol krmiv a surovin pro jejich výrobu stanoveno napříč pracovišti NRL široké spektrum analytů od základních parametrů (dusíkaté látky, tuk, vláknina, aminokyseliny) přes doplňkové látky (vitamíny A, E, D3, kokcidostatika, močovinu aj.) až po rozsáhlou skupinu analytů řazených do skupiny nežádoucích či zakázaných látek (těžké kovy, fluoridy, dusitany, rezidua pesticidů, mykotoxiny, rostlinné toxiny, theobromin, melamin, kyselina kyanurová a perzistentní organické polutanty).

V rámci základní úřední kontroly a mimořádné cílené kontroly byly nad stanovený plán analytické činnosti urgentně analyzovány vzorky dovozových krmných surovin (pšenice, kukuřice, proso, slunečnice) z Ukrajiny. V těchto vzorcích byly analyzovány široké skupiny nežádoucích/zakázaných látek (pesticidy, mykotoxiny, rostlinné toxiny, těžké kovy). Na podnět technických odborů proběhla také analýza kofeinu v krmivech pro dostihové koně. Počty vzorků a stanovovaných parametrů ve vzorcích krmiv a surovin pro jejich výrobu pro potřeby SZV a Sekce rostlinné výroby dosáhly v roce 2024 1 090 vzorků a 27 762 parametrů. Pro jiné účely pak bylo analyzováno ještě 796 vzorků a 8 038 parametrů.

Kvalita rostlinné produkce a ekologické zemědělství

Všechny analýzy pro odbor NOÚ probíhaly v roce 2024 podle plánu. Na ONRL Brno v Oddělení testování odrůd bylo analyzováno 5 077 vzorků. Největší podíl z tohoto počtu představují vzorky pšenice (3 604 vzorků), s velkým rozsahem stanovení. U připravené pšeničné mouky se hodnotí pekařská kvalita metodou RMT (21 stanovení/vzorek) nebo alveografické stanovení (4 stanovení/vzorek).

Na oddělení NIRS v Brně, Opavě a Plzni bylo proměřeno pro NOÚ více než 3 922 vzorků metodu NIRS a 190 vzorků metodou spektroskopie ve střední infračervené oblasti (MIRS). Jedná se o analýzy vzorků olejnin, obilovin a luskovin. Oddělení reziduálních analýz (ONRL Brno) spolupracuje s inspektory OdKZV při řešení podnětů, které upozorňují na možnou nesprávnou aplikaci přípravků na ochranu rostlin a při kontrole dodržování požadavků při používání přípravků na ochranu rostlin. V rámci těchto kontrol bylo analyzováno 138 vzorků rostlinného materiálu, 17 postřikových kapalin a 7 půdních vzorků. Z dozorových subjektů kontrolujících EZ požadoval v loňském roce analýzu reziduí pesticidů multireziduální metodou s GC-MS detekcí u 102 vzorků pouze KEZ, což představovalo celkově stanovení 4080 parametrů (tj. navýšení o téměř 30 % oproti roku 2023).

Hlavními úkoly ONRL Opava pro NOÚ byly analýzy 1 108 vzorků silážní kukuřice na 11 požadovaných parametrů metodou NIRs. Dále bylo analyzováno metodou NIRS 176 vzorků ovesa pluchatého, 30 vzorků ovesa nahého a 225 vzorků sóji luštinaté. Na NRL Oddělení speciálních analýz rostlin a krmiv (OdSARK) Lípa bylo od NOÚ v roce 2024 dodáno 58 vzorků na stanovení alkaloidů v bramborách. Stanovení mykotoxinů metodou ELISA pro potřeby odrůdových zkoušek zajišťovalo OdMB v počtu 280 vzorků analyzovaných na obsah DON.

V roce 2024 provedla laboratoř molekulárně-genetické diagnostiky OdMB testování 159 vzorků osiva a 41 vzorků čerstvého rostlinného materiálu za účelem genotypizace odrůd pomocí DNA markerů. OdMB analyzovalo celkem 101 vzorků na přítomnost GMO pro potřeby NOÚ (17 vzorků sóji, pro potřeby registrace), Oddělení ekologického zemědělství (1 vzorek sóji a 1 vzorek krmné směsi), Odbor osiv a sadby (45 vzorků osiva kukuřice, 5 vzorků osiva sóji a 15 vzorků osiva řepky) a Oddělení krmiv (17 vzorků krmných surovin a směsí).

Laboratorní kontrola přípravků a dalších POR

Do plánu postregistrační kontroly přípravků na ochranu rostlin bylo v roce 2024 zařazeno cca 29 různých účinných látek ve 162 přípravcích na ochranu rostlin (z toho 19 maloobchodních balení). OdZPOR v roce 2024 zkontrolovalo 39 POR.

Diagnostika škodlivých organismů rostlin

V rámci diagnostických činností bylo v roce 2024 diagnostikováno celkem 9 207 úředních vzorků a vzorků z jiné úřední činnosti, které byly rozborovány s využitím biologických, mikroskopických, molekulárně-biologických, sérologických a spektrometrických diagnostických metod. Laboratoře diagnostikovaly vzorky primárně z detekčních průzkumů karanténních a regulovaných nekaranténních škodlivých organismů, kontrolní činnosti včetně dovozní a vývozní rostlinolékařské kontroly, monitoringu škodlivých organismů rostlin zahrnujících i řadu vzorků ze stacionárních lapačů a pastí. Mezi diagnostikované matrice patřily zejména vzorky rostlin, osiv, půdy, kalů, substrátů, vody, dřeva, hmyzu a roztočů.

Národní referenční laboratoř pro zkoušení osiv a sadby

Laboratoř vydává certifikáty ISTA, v roce 2024 jich bylo 542. Počet žádostí o vydání ISTA certifikátu se pohybuje na vysoké úrovni a každý rok stoupá, v posledních letech je vysledovatelné zvýšené množství ISTA certifikátů vydaných pro osivo zeleniny a trav. Nedílnou součástí práce laboratoře je pořádání školení, workshopů a přednášek jak pro pověřené laboratoře, tak pro odbornou veřejnost. V květnu loňského roku proběhlo školení pro semenářské laboratoře ČR pro 127 účastníků.

Vývojové úkoly

V r. 2024 bylo zahájeno řešení jednoho vývojového úkolu pro potřeby zkoušení krmiv a jednoho mimořádného vývojového úkolu pro potřeby NOÚ. V roce 2024 bylo dokončeno 10 vývojových úkolů. Zbývající rozpracované vývojové úkoly budou dokončeny v roce 2025 resp. v roce 2026. Výsledky vývojových úkolů jsou průběžně publikovány v Bulletinu NRL, který je zveřejněn elektronicky na www.ukzuz.gov.cz.

Nové přístrojové vybavení – příklady nákupů v roce 2024

Celkový objem realizovaných investic v roce 2024 byl 12 103 157 Kč. V této sumě je zahrnuta i částka 5 783 568 Kč z Národního akčního plánu, která byla určena na nákup přístrojového vybavení pro plnění cílů NAP. Přidělené investiční prostředky z rozpočtu ústavu ve prospěch NRL byly 6 319 589 Kč. Dále také proběhla obnova vybavení zničeném povodní, a to nové laboratorní stoly a myčka pro NRL Opava, tyto částky nejsou v součtu investic zahrnuty, neboť se nejednalo o plánované investice.

Zajištění a kontrola kvality

Mezilaboratorní porovnávací zkoušky

V roce 2024 bylo zorganizováno 16 programů mezilaboratorních porovnávacích zkoušek, kterých se zúčastnilo celkem 156 laboratoří, z tohoto počtu bylo 9 účastníků z NRL ÚKZÚZ (6 laboratoří ONRL Brno, ONRL Opava, Oddělení NRL Plzeň, Oddělení NRL Praha, OdSARK Lípa u Havlíčkova Brodu, OdMB Brno, 2 laboratoře Oddělení diagnostiky škodlivých organismů rostlin Olomouc a Havlíčkův Brod) a 70 účastníků ze zahraničí (8 ze Slovenska, 8 z Německa, 6 z Ukrajiny, 6 z Maďarska, 6 z Řecka, 5 ze Srbska, 4 z Chorvatska, 4 z Polska, 2 z Bosny a Hercegoviny, 2 z Estonska, 2 z Finska, 2 z Itálie, a po jednom z Belgie, Bulharska, Dánska, Francie, Gruzie, Lotyšska, Moldávie, Mongolska, Nizozemí, Rakouska, Ruska, Slovinska, Španělska, Švýcarska, Vietnamu). Většina subjektů se účastnila více programů.

Akreditace a certifikace

Všechny laboratoře Sekce NRL, které jsou subjekty akreditované ČIA, pracují podle normy ČSN EN ISO/IEC 17025:2018. V r. 2024 proběhl pravidelný dozorový audit ČIA na pracovištích ONRL Brno a OdZPOR (Subjekt 1071 NRL). Během auditu nebyly nalezeny žádné neshody. Laboratoř obdržela aktualizované Osvědčení o akreditaci č. 228/2024, platné do 15.4.2025. V roce 2024 proběhl na pracovišti (Subjekt 1071.1 Oddělení osiv a sadby) pravidelný dozorový audit ČIA. Nebyly zjištěny žádné neshody. Systém managementu je stabilní a efektivní. NRL pro zkoušení osiv a sadby zajišťuje výborné provedení laboratorních zkoušek. Osvědčení o akreditaci č. 357/2023 je platné do 7. 7. 2028.

Na podzim 2024 úspěšně proběhla pravidelná dozorová návštěva ČIA na pracovištích Olomouc a Havlíčkův Brod (Subjekt 1512 Odbor diagnostiky škodlivých organismů rostlin). V Olomouci byl u molekulárních metod rozšířen rozsah akreditace o nově testované škodlivé organismy. V Havlíčkově Brodě byl rozsah akreditace rozšířen o novou matici. Audit potvrdil, že systém managementu, který je vybudován podle normy ČSN EN ISO/IEC 17025:2018, splňuje požadavky normy a je vhodný pro potřeby laboratoře. Aktualizované Osvědčení o akreditaci č. 570/2024 je platné do 14.12.2025.

Mezinárodní spolupráce

Mezinárodní projekty

ÚKZÚZ dlouhodobě vynakládá značné úsilí na zapojení do mezinárodních projektů orientovaných především na přípravu norem pro hnojiva a krmiva. NRL se také zapojila do několika významných mezinárodních validačních projektů.

Projekt „Zavedení systému fyto-sanitární kontroly v Gruzii“

V říjnu 2024 byl slavnostně ukončen projekt „Zavedení systému fyto-sanitární kontroly v Gruzii“ podpořený Českou rozvojovou agenturou (ČRA), kterého se pracovníci Odboru diagnostiky škodlivých organismů rostlin (ODŠOR) účastnili aktivně po celou dobu jeho realizace, a to od roku 2017.

Projekt „Posílení kontrolní a laboratorní kapacity v oblasti rostlinolékařství v Moldavské republice“

V lednu 2024 byl oficiálně zahájen projekt „Posílení kontrolní a laboratorní kapacity v oblasti rostlinolékařství v Moldavské republice“. V průběhu roku se uskutečnili mimo zahajovací návštěvu dva laboratorní workshopy za účasti diagnostiků ODŠOR v Central Phytosanitary Laboratory PI v Kišiněvu a dvě studijní návštěvy moldavských diagnostiků v laboratořích ODŠOR v ČR.

Požadavek na standardizaci pro zpracování norem pro hnojiva

Pracovníci NRL Brno, Plzeň, Lípa u Havlíčkova brodu a Opava jsou zapojeny do přípravy norem a validačních studií pro podporu Nařízení 1009/2019 o hnojivých výrobcích.

Evropská a mezinárodní standardizace

Specialisté NRL pracují v několika technických skupinách ISO (190, 34, 134) a CEN (455, 327, 307, 223, 260, 444).

Spolupráce s referenčními laboratořemi Evropských Společenství

NRL ÚKZÚZ je podle nařízení EP a Rady (EU) 2017/625 jmenována jako Národní referenční laboratoř pro:

• Rezidua pesticidů v obilovinách a krmivech	• Hmyz a roztoče
• Těžké kovy a dusíkaté sloučeniny v krmivech	• Bakterie
• Doplňkové látky v krmivech	• Hlístice
• Mykotoxiny a rostlinné toxiny v krmivech	• Viry, viroidy a fytoplazmy
• Houby a oomycety	

CIPAC a ESPAC

Oddělení zkoušení přípravků na ochranu rostlin se i v roce 2024 aktivně zapojilo do činností mezinárodních organizací CIPAC a English Speaking Pesticides Analytical Council (ESPAC). Pro CIPAC byly v roce 2024 pracovníky laboratoře testovány a připomínkovány 2 LC/UV metody. Mimo to bylo na konci roku započato s testováním dalších 3 CIPAC metodik (1 LC/UV, 1 GC/FID a 1 chirální LC/UV) s plánovaným termínem dokončení v Q1/2025.

EPPO

Pracovníci laboratoří ODŠOR jsou aktivně zapojeni do pěti diagnostických panelů (bakteriologický, entomologický, mykologický, nematologický a virologický) a panelu kvality práce v laboratoři EPPO, kde se podílí se na vytváření, připomínkování a pravidelné revizi diagnostických protokolů. V říjnu roku 2025 bude v ČR v Olomouci organizován entomologický EPPO panel.

Vzdělávání a publikační činnost

Vzdělávání pracovníků NRL

Několik pracovníků se aktivně účastnilo významných domácích i zahraničních odborných akcí. Jednalo se především o pracovní zasedání EU-RL a konsorcia národních referenčních laboratoří pro doplňkové látky, pesticidy, kovy a dusíkaté sloučeniny, mykotoxiny a rostlinné toxiny v krmivech, virologii, dále pracovní zasedání CIPAC a společné zasedání CIPAC/FAO/WHO a ESPAC. Pět pracovníků Sekce NRL úspěšně složilo úřednickou zkoušku. Jedna pracovnice úspěšně vykonala jazykovou zkoušku z anglického jazyka, úroveň B1.

Publikace a prezentace na odborných akcích

Tři čísla Bulletinu NRL byla zveřejněna elektronicky na internetových stránkách ústavu. Průběžně byly aktualizovány, doplňovány a revidovány i další jednotné pracovní postupy (JPP) ze souborů Analýza půd, JPP Zkoušení hnojiv a JPP Zkoušení krmiv. V průběhu r. 2024 publikovali specialisté NRL v některých odborných časopisech.

MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE

MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE

Udržování kontaktů a spolupráce s orgány EU, mezinárodními organizacemi a zahraničními institucemi obdobného charakteru představovalo nedílnou součást odborných činností ÚKZÚZ v roce 2024.

Tabulka: Příklady spolupráce s mezinárodními organizacemi v roce 2024			
CEN	Evropský výbor pro normalizaci	ISTA	Mezinárodní asociace pro zkoušení semen
CPVO	Odrůdový úřad Společenství	OECD	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
EFSA	Evropský úřad pro bezpečnost potravin	OIV	Mezinárodní organizace pro révu vinnou a víno
EPPO	Evropská a Středozevní organizace ochrany rostlin	UNECE	Evropská hospodářská komise OSN
EURL	Referenční laboratoře Evropských společenství	UPOV	Mezinárodní unie pro ochranu nových odrůd rostlin
FAO	Organizace OSN pro výživu a zemědělství	WTO	Světová obchodní organizace
ISO	Mezinárodní organizace pro normalizaci		

Zastupování ČR v pracovních orgánech EU

Experti ÚKZÚZ pravidelně zastupují ČR na jednáních pracovních orgánů EU. V roce 2024 se jednalo o 37 expertů ve 35 formacích EK (výbory, pracovní a expertní skupiny) a 23 expertů v 12 formacích Rady EU (pracovní skupiny a podskupiny). Celkem se experti Ústavu účastnili 93 jednání v pracovních orgánech EU.

Projekty

Posílení kontrolní a laboratorní kapacity v oblasti rostlinolékařství v Moldavské republice

Donor: ČRA

Období realizace: 1/2024 – 12/2026

Projekt byl slavnostně zahájen v lednu 2024, kdy byla spolupráce stvrzena podpisem memoranda o porozumění, v němž partneři projektu vyjádřili vůli ke spolupráci při realizaci projektu. Celkovým cílem projektu je modernizace rostlinolékařského sektoru v Moldavsku v souladu s požadavky EU, aby byl umožněn přístup bezpečných moldavských rostlin a rostlinných produktů na trh EU; v souladu s DOHODOU o přidružení mezi EU a Moldavskou republikou (kapitola 4).

Projekt napomůže k účinnému uplatňování preventivních a nápravných opatření vedoucích k minimalizaci nebo nápravě negativních dopadů rostlinolékařských problémů včetně snížení rizik šíření a zavlečení škodlivých organismů na území Moldavské republiky. Projekt svými výstupy poskytne cennou podporu rozvoji rostlinolékařské oblasti Moldavské republiky z hlediska moderního vybavení a software, předání know-how a dalších důležitých aktivit.

Výstupy projektu:

- Rostlinolékařský registr
- Posílený systém rostlinolékařské kontroly a kontroly kvality osiva a sadby
- Harmonizované rostlinolékařské právní předpisy s *acquis communautaire*
- Posílení laboratorní kapacity a příprava nových diagnostických metod pro akreditaci podle normy SM SR EN ISO/CEI 17025:2018

Příjemci projektu v Moldavské republice:

- Ministerstvo potravinářského průmyslu a zemědělství (MAFI)
- Národní agentura pro bezpečnost potravin (ANSA)
- Centrální fytosanitární laboratoř (CPL)

Zvyšování bezpečnosti potravin v Bosně a Hercegovině

Donor: Česká rozvojová agentura (ČRA)

Období realizace: 11/2017 – 12/2024

Projekt se zaměřil na tři oblasti – oblast úřední kontroly pesticidů a hnojiv včetně vytvoření registru pesticidů a hnojiv, zavedení systému integrované produkce u vybraných ovocných druhů včetně integrované ochrany rostlin a pomoc bosenským laboratořím při validaci nových laboratorních metod. Zároveň se u všech tří oblastí řešila bosenská legislativa a její harmonizace s legislativou EU.

Bylo odsouhlaseno, že místo vytvoření fyto-sanitárního registru, bude pro bosenskou stranu vytvořen fyto portál, který bude sloužit nejen státní správě, ale i farmářům. Bosenské straně byly poskytnuty nejen potřebné informace, ale i zajištěn workshop. Na vyžádání bosenské strany proběhl workshop zaměřený akreditaci ISTA laboratoří. Po schválení finálních návrhů metodik pro integrovanou produkci pro jablka a vinou révu byly tyto metodiky uváděny v praxi včetně zajištění příslušných školení.

Zavedení systému národní fyto-sanitární kontroly v Gruzii

Donor: Česká rozvojová agentura (ČRA), USAID

Období realizace: 9/2017 – 12/2024

Projekt se zaměřil především na úřední kontrolu v oblasti zdraví rostlin včetně vytvoření fyto-sanitárního registru v Gruzii, zavedení nových laboratorních metod detekce škodlivých organismů včetně pomoci gruzínské referenční laboratoři se akreditovat podle mezinárodní normy ISO 17025. Současně řešil i problematiku registrace pesticidů a hnojiv včetně příslušné úřední kontroly. Zároveň se u všech tří oblastí řešila gruzínská legislativa a její harmonizace s legislativou EU.

Nejdůležitější aktivitou v minulém roce byla implementace fyto-sanitárního registru včetně příslušných školení, který je v současnosti plně funkční. Probíhaly aktivity v laboratorní oblasti (zapojení gruzínské strany do mezilaboratorních porovnávacích zkoušek, workshopy v Gruzii), tak i v oblasti legislativy pro fyto-sanitární oblast. V srpnu se uskutečnila study visit do České republiky.

VZTAHY S VEŘEJNOSTÍ

VZTAHY S VEŘEJNOSTÍ

ÚKZÚZ klade velký důraz na otevřenou a srozumitelnou komunikaci s odbornou i laickou veřejností a médií. K tomuto účelu využívá několik nástrojů marketingové komunikace, přičemž základem je transparentnost a přehlednost.

- **Tiskové zprávy a aktuální sdělení:** Pravidelně informujeme o aktuálním dění v oblastech naší činnosti prostřednictvím tiskových zpráv a publikování aktuálních sdělení.
- **Odborné expertizy a management:** Členové našeho managementu a odborníci z jednotlivých útvarů, ve spolupráci s tiskovou mluvčí, aktivně poskytují informace veřejnosti.
- **Polní dny:** Pořádáme polní dny na zkušebních stanicích po celé ČR, kde veřejnost má možnost si poslechnout nové informace z oblasti zemědělství, setkat se s odborníky a vidět komentované prohlídky pokusů.

Naším cílem je, aby informace, které poskytujeme, byly vždy aktuální, přesné a snadno pochopitelné pro všechny cílové skupiny. V roce 2024 jsme aktivně informovali veřejnost prostřednictvím 26 tiskových zpráv a 17 aktualit. Pro efektivní šíření informací a budování vztahů s veřejností spolupracujeme s předními zpravodajskými a publicistickými redakcemi. Tato spolupráce zahrnuje:

- **Televize a rozhlas:** Poskytování odborných vyjádření a informací do televizních a rozhlasových pořadů.
- **Tištěná média:** Publikování článků a rozhovorů v novinách a časopisech.
- **Internetové zpravodajství:** Pravidelné zasílání tiskových zpráv a aktualit online médiím.

Díky této spolupráci se nám daří zajišťovat, aby se důležité informace o naší činnosti dostaly k široké veřejnosti prostřednictvím důvěryhodných a respektovaných médií.

V roce 2024 se ÚKZÚZ opět intenzivně věnoval propagaci významu zdraví rostlin, a to například v souvislosti s Mezinárodním dnem zdraví rostlin (12. května) Organizací spojených národů. Zároveň jsme se již druhým rokem aktivně zapojili do celoevropské kampaně #PlantHealth4Life, kterou organizuje Evropský úřad pro bezpečnost potravin (EFSA). Cílem této kampaně je zvýšit povědomí veřejnosti o rizicích spojených se zavlečením nepůvodních škůdců a chorob.

Dalším výrazným tématem roku 2024 byla mimo jiné realizace výstavy s názvem „Příběh semen, příběh lidí“, která poutavým způsobem mapuje proměnu využívání semen od neolitu po současnost. Návštěvníci Národního zemědělského muzea v Praze se tak mohli seznámit s historií osiva a pochopit význam zkoušení jeho kvality pro mezinárodní obchod.

Nesmíme zapomenout taky na úspěšnou panelovou výstavu pod názvem „Invazní škůdci a choroby rostlin kolem nás“, která se stala výstavou „putovní“ a v roce 2024 slavila úspěch v prostorách skleníků Botanické zahrady Přírodovědecké fakulty.

ÚKZÚZ pokračuje v aktivní spolupráci s odbornými médii a institucemi. Naši specialisté publikují v titulech jako Zemědělec, Úroda a Sadař a vinař. Již pátým rokem se také podílíme na projektech s Národním zemědělským muzeem.

Tabulka: Neperiodické publikace s přiděleným ISBN vydané v ÚKZÚZ v období 2024

P.č.	Autor	Vazba	Název	ISBN
1	Vladimíra Horáková, Olga Dvořáčková	brožura	SDO v režimu EZ 2024	978-80-7401-233-4
2	Brom Tomáš	brožura	Cukrovka 2023	978-80-7401-235-8
3	Povolný Marek	brožura	Kukuřice 2023	978-80-7401-236-5
4	Zehnálek Petr	brožura	Olejníny 2024	978-80-7401-237-2
5	Budín Ivan	brožura	Přehled odrůd révy 2024	978-80-7401-238-9
6	Vytiska František	brožura	Luskoviny 2024	978-80-7401-239-6
7	Čermák Václav	brožura	Brambor 2024	978-80-7401-240-2
8	Dvořáčková Olga, Horáková Vladimíra	brožura	Obilniny 2024	978-80-7401-241-9
9	Svatopluk Rychlý, David Fryč, Olga Škulavíková	brožura	Monitorování letu mšic 2023/2024	978-80-7401-242-6
10	Smatanová Michaela	on-line	Výsledky AZZP 2018–2023	978-80-7401-243-3
11	Povolný Marek	brožura	Kukuřice 2024	978-80-7401-244-0
12	Jurová Eliška a kolektiv	brožura	Příručka vzorkovatele	978-80-7401-245-7

ÚKZÚZ se snaží o to, aby byly informace dostupné a srozumitelné pro všechny cílové skupiny. K informování veřejnosti a odborníků využíváme různé komunikační platformy:

Webové stránky (www.ukzuz.gov.cz):

- Webové stránky jsou klíčovým nástrojem pro šíření informací.
- ÚKZÚZ zajišťuje jejich pravidelnou aktualizaci, aby obsah byl vždy relevantní.
- Webové stránky jsou součástí portálu eAGRI Ministerstva zemědělství ČR a jsou spravovány pomocí publikačního systému MZe.

Sociální sítě:

- ÚKZÚZ využívá platformy Facebook a X (dříve Twitter) k oslovení širší veřejnosti.
- Na sociálních sítích jsou sdíleny odkazy na důležité informace na webových stránkách.

Věstník ÚKZÚZ:

- V souladu se zákonem č. 147/2002 Sb., o Ústředním kontrolním a zkušebním ústavu zemědělském, ÚKZÚZ vydává Věstník ÚKZÚZ.
- Věstník obsahuje údaje stanovené zákony, oznámení a informace ústavu.
- Věstník je rozdělen na odborné řady a je k dispozici v elektronické podobě (PDF) na webových stránkách ÚKZÚZ.

Odborné dotazy:

- Specialisté z jednotlivých odborných útvarů odpovídají na dotazy veřejnosti, a to jak ústně, tak písemně.

Žádosti o informace

V roce 2024 jsme obdrželi celkem 93 žádostí o informace podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím.

Prezentace činnosti ÚKZÚZ na akcích pro veřejnost

V roce 2024 jsme aktivně prezentovali činnost ÚKZÚZ na odborných akcích a zemědělských výstavách. ÚKZÚZ uspořádal řadu tematicky zaměřených konferencí a seminářů, které byly určeny pro odbornou i laickou veřejnost. Tyto akce sloužily k šíření odborných informací a k diskuzi o aktuálních tématech v zemědělství. ÚKZÚZ se účastnil vybraných zemědělských výstav a veletrhů, kde prezentoval své aktivity a odborné expertizy. Účast na těchto akcích nám umožnila oslovit širokou veřejnost a informovat o naší činnosti. Konkrétní seznam akcí, kterých se ÚKZÚZ zúčastnil, je uveden níže.

Odborné akce a semináře pořádané ÚKZÚZ

- 21. 2. 2024 Pěstitelské strategie z pohledu integrované ochrany rostlin – webinář
- 27. 2. 2024 Kulatý stůl „Úloha predátorů při potlačení kalamit hraboše polního“, Praha
- 15. 3. 2024 Pěstování PIWI odrůd v podmínkách ČR, Valtice
- 14. 5. 2024 Mezinárodní den zdraví rostlin, NZM Ostrava
- 2. 5. – 31. 8. 2024 Výstava o úloze osiva a sadby v zemědělství
- 18. – 21. 6. 2024 Pracovní skupina EPPO pro fytosanitární regulaci
- 5. 6. 2024 Celostátní polní den, Uherský Ostroh
- 28. 8. 2024 Den ve vinohradu

Spoluúčast ÚKZÚZ na odborných akcích

- 11. 4. 2024 Kariérní den Mendelu
- 18. – 19. 6. 2024 Naše Pole, Zbýšov
- 27. 9. 2024 Noc vědců 2024

Účast na tuzemských výstavách a veletrzích pod patronací MZe

- 7.–11. 4. 2024 TECHAGRO a SILVA REGINA a BIOMASA (spojení tří veletrhů), Brno
- 9. 5. – 12. 5. 2024 CZECH FOOD EXPO, České Budějovice
- 24. – 29. 8. 2024 Země Živitelka, České Budějovice
- 3. – 6. 10. 2024 Flóra Olomouc

Výběr fotografií z akcí

21. 2. 2024 Pěstitelské strategie z pohledu integrované ochrany rostlin – webinar

14. 5. 2024 Mezinárodní den zdraví rostlin, NZM Ostrava

18. – 19. 6. 2024 Naše Pole, Zbýšov

18. – 21. 6. 2024 Pracovní skupina EPPO pro fytosanitární regulaci

27. 9. 2024 Noc vědců 2024

AUDIT

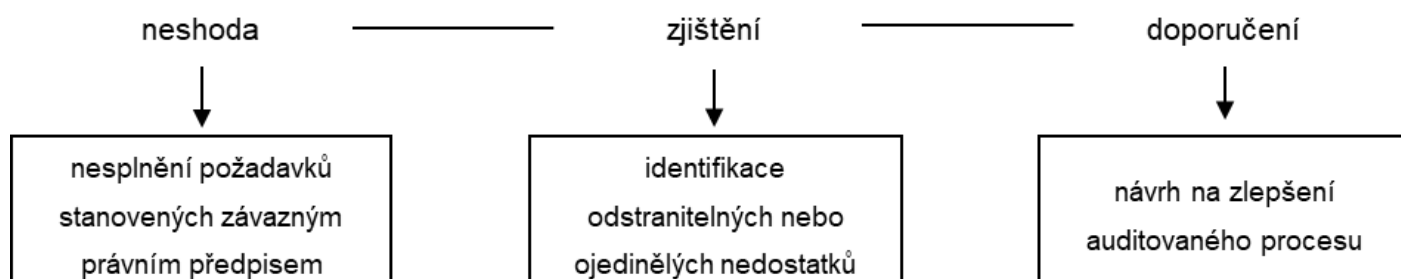
AUDIT

Interní audit

Odbor auditu a řízení kvality (OAŘK) je organizačně i funkčně nezávislý útvar, oddělený od řídicích a výkonných struktur, podřízený přímo řediteli ústavu. Ředitele OAŘK jmenuje a odvolává ředitel ústavu. Působnost OAŘK vymezuje Organizační řád ÚKZÚZ. Vedení OAŘK sídlí v Praze (ředitel, sekretariát), dvě oddělení sídlí v Brně (6 interních auditorů, hlavní metrolog a koordinátor pro BOZP a PO).

Prostřednictvím interních auditů je prověřována zejména shoda s požadavky právních a interních předpisů a shoda s požadavky normy ČSN EN ISO 9001:2016, dále shoda s požadavky normy ČSN EN ISO/IEC 17065:2013. Systém interního auditu v ÚKZÚZ vychází zejména ze zákona č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole, ve znění pozdějších předpisů, z Nařízení EP a Rady č. 2017/625, o úředních kontrolách a dalších právních předpisů, které se týkají např. krmiv, hnojiv, rozmnožovacího materiálu rostlin, fytosanitární péče nebo zkušebnictví.

Vlastní výkon interního auditu popisují Pravidla k provádění interních auditů, která vychází jednak z mezinárodního standardu - „Mezinárodní rámec profesní praxe interního auditu“ a z normy ČSN EN ISO 19011:2019. Pravidla celkově popisují proces interního auditu včetně dílčích činností, které je nutné dodržovat (např. zásady, plánování, průběh, komunikaci, strukturu zpráv a související dokumentaci). Na uvedená pravidla navazují Pravidla pro řízení neshod, zjištění a pro nápravná opatření, která definují vztah mezi „neshodou“, „zjištěním“ a „doporučením“ a upřesňují způsob práce s těmito identifikovanými stavy.

Obrázek: Grafické vyjádření vztahu neshoda – zjištění – doporučení

Plán a cíle OAŘK

Ředitel OAŘK každoročně vydává Program auditů na daný rok. Program auditů vzniká ve vzájemné spolupráci ředitele ústavu a ředitelů sekcí a odborů. Jedním z podkladů pro tvorbu ročního programu auditů je Riziková analýza ÚKZÚZ. Program auditů na rok 2024 byl zaměřen zejména na řízení, průběh, plánování a metodickou podporu odborných procesů, plnění požadavků norem ISO (ISO 9001, ISO 17025, ISO 17043, ISO 17065), hlavně na oblasti odrůdového zkušebnictví, administrativních, kontrolních, správních a odborných procesů, účetnictví a vnitřního kontrolního systému. Plány na jednotlivé audity sestavují auditorské týmy, resp. garanti auditovaných oblastí, které stanoví ředitel odboru nařízením.

Hlavní cíle Odboru auditu a řízení kvality jsou součástí přezkoumání managementu kvality na daný rok, kdy jsou cíle hodnoceny a stanoveny cíle pro rok následující. Obecnými cíli jsou zejména objektivita, důvěryhodnost, průkaznost výsledků, všestranná komunikace a vzájemná spolupráce.

Interní audity v roce 2024

Odbor auditu a řízení kvality provádí tyto základní typy interních auditů:

- audity v oblasti finanční kontroly podle zákona o finanční kontrole (finanční audity)
- odborné audity ve smyslu Nařízení EP a Rady č. 2017/625, (audity výkonnosti a efektivity úředních kontrol a zkušebnictví, administrativních procesů atd.)
- systémové audity řízení kvality v souladu s ČSN EN ISO 9001:2016 (audity systémů)

V roce 2024 interní audit prověřoval např.:

- systém odrůdového zkušebnictví (NOÚ, ZS Lednice, Oblekovice)
- vazby výsledků kontrol a správních řízení v oblasti krmiv, hnojiv a POR
- systém certifikace konzumních brambor v režimu kvality Q CZ
- systém úředních kontrol na úseku osiv a sadby, kontrol plnění mimořádných rostlinolékařských opatření a společných kontrol provozu a kontrol profesionálních provozovatelů s oprávněním k vydávání rostlinolékařských pasů
- systém kontrol medikovaných krmiv
- systém oběhu a evidence smluv
- účetnictví (účetní závěrka, vnitřní kontrolní systém)
- správní poplatky (připravenost na zrušení kolků)

Činnost Odboru auditu a řízení kvality probíhala i prostřednictvím dálkového přístupu (Teams). Audity proběhly v souladu s Programem auditů na rok 2024. Zprávy z auditů jsou k dispozici na sdíleném úložišti OneDrive. Kritéria interních auditů vycházejí z právních a interních předpisů, norem a standardů. Výsledky interních auditů byly součástí zpráv a byly součástí porad vedení ústavu. Výsledky auditů obsažené ve zprávách slouží vedení ústavu jako zdroj informací o stavu uvedených procesů a o případných nedostacích, o nastavení kontrolních a řídicích mechanismů.

Řízení kvality

Řízení kvality procesů, činností a agend ústavu umožňuje funkční systém kvality managementu ústavu, který je zaveden v souladu s normou ČSN EN ISO 9001:2016. Systém zahrnuje především organizaci práce s vymezením kompetencí, pravomocí a odpovědností, procesním řízením, řízeností dokumentace a stanovenými kontrolními mechanismy.

Pro snazší střednědobé plánování interních auditů slouží zpracovaná riziková analýza ústavu, která v obecné rovině konkretizuje souhrnnou SWOT analýzu klíčových oblastí rozvoje ústavu, která je součástí Strategie rozvoje ÚKZÚZ.

Systém kvality managementu ústavu namátkově prověřují systémové audity řízení kvality v souladu s ČSN EN ISO 9001:2016 (audity systémů), které jsou součástí auditů odborných procesů a činností (audity výkonnosti a efektivity úředních kontrol a zkušebnictví, administrativních procesů atd.), zároveň systém managementu kvality pravidelně prověřují externí certifikační nebo akreditační autority – v roce 2024 společnost SGS ICS Czech Republic, s. r. o. a Český institut pro akreditaci, o.p.s.

Výsledky Interních a externích auditů za rok 2024

Jedná se o objektivně doložitelné skutečnosti, které jsou součástí jednotlivých zpráv. Výsledky interních auditů jsou v souladu s pravidly ve zprávách uváděny jako neshody, zjištění a doporučení.

Interní audity

Interní audity odborných činností a QMS ověřovaly systém QMS a odborné procesy společně. Odborné audity proběhly v souladu s Programem auditů na rok 2024. Interní finanční audity proběhly v souladu s Programem auditů na rok 2024.

Externí audity:

- Recertifikační audit SGS ICS Czech Republic s.r.o. – požadavky ISO 9001
- Pravidelný dozorový audit ČIA – prověření požadavků normy ČSN EN ISO/IEC 17025:2018
- Reakreditační audit ČIA – prověření požadavků normy ČSN EN ISO/IEC 17025:2018 (kalibrační laboratoř)
- Pravidelný dozorový audit ČIA – prověření požadavků normy ČSN EN ISO/IEC 17025:2018 – NRL ODŠOR

Zjištění a doporučení:

Během auditů nebyly identifikovány závažné systémové nedostatky, identifikovaná zjištění případně doporučení se týkala hlavně:

- jednotného nastavení některých procesů v rámci ústavu
- administrace procesů
- metodické podpory
- řízení dokumentů

Program auditů byl splněn. Identifikovaná zjištění a většinu doporučení auditované útvary akceptovaly a přijaly opatření k eliminaci problémů.

Konzultace

Jednou z činností interního auditu jsou konzultace, které v roce 2024 proběhly především v oblasti:

- finančních auditů
- aplikace požadavků pro ochranu osobních dat

Místo konzultace k vypořádání zjištění a doporučení v návaznosti na mimořádný audit č. 1/2023/MA byl zařazen následný audit. Souhrn výsledků interních auditů je také součástí každoročního přezkoumání managementu kvality ústavu, který je prezentován na poradě vedení ústavu v I. pololetí následujícího roku.

Metrologie a normalizace

V roce 2024 úspěšně proběhl reakreditační audit kalibrační laboratoře podle ČSN EN ISO/IEC 17025:2018. Akreditace kalibrační laboratoře umožňuje uznat kontroly teplot jako kalibrace a šetří provozní náklady ústavu.

Tabulka: Metrologie		
Metrologické kontroly	2024	Poznámka
Plánované/provedené	19/10	V důsledku velkého nárustu kalibrací musí být některé kontroly převedeny na rok 2025
Kalibrace	144/185	
Informace metrologa	12	
Nakoupené/stažené normy	25	
Hlasování o dokumentech CEN a ISO	120	

ÚKZÚZ má možnost se vyjadřovat k návrhu evropských EN a mezinárodních ISO norem za oblast krmiv, živočišných rostlinných tuků a olejů, hnojiv a biostimulantů. Vyjádření jsou posílána směrem k České agentuře pro standardizaci přes hlavního metrologa ÚKZÚZ po konzultaci s odbornými guaranty za jednotlivé oblasti.

BOZP a PO

Kontroly bezpečnosti a ochrany zdraví při práci (BOZP) a požární ochrany (PO) byly provedeny podle plánu. Uložená doporučení (např. zkouška nákladního výtahu, technická prohlídka manipulačního vozíku, periodické lékařské prohlídky) byla provedena.

Plánovaná školení probíhala i prostřednictvím aplikace Teams. Počet pracovních úrazů včetně výše odškodnění a externí kontroly jsou uvedeny v tabulce:

Tabulka: BOZP a PO	2024	Poznámka
Úrazy		
Počet úrazů	1	
Koeficient úrazovosti	0,08	
Výše odškodnění v Kč	24137,- Kč	
Kontrolní činnost (plán/skutečnost)		
Počet kontrol	110/111	5 vnějších kontrol 1x Krajská hygienická stanice, 4x Hasičský záchranný sbor
Školení BOZP a PO	60/60	
Počet školených z BOZP, PO, CHLS, PPO a PPH	570/568	2 Preventisté PO z důvodu nemoci neproškoleni

Závěr

Systém interního auditu se stále vyvíjí a díky rostoucím zkušenostem a spolupráci s ostatními útvary ústavu se zlepšuje příprava na jednotlivá témata a důsledkem je vyšší vypovídací hodnota zpráv a z nich plynoucích doporučení. Závěrem lze konstatovat, že systém interního auditu ústavu je funkční a z hodnocení plynou hlavní náměty pro zlepšení:

- spolupráce při identifikaci efektivnějšího využití finančních prostředků pro jednotlivé činnosti vykonávané ústavem
- ve spolupráci s ostatními organizačními útvary, pokud možno přispět ke zjednodušení interních předpisů ústavu a ke snížení interní administrativní zátěže, přispět k elektronizaci dalších dokumentů
- podílet se na dodržování požadavků nařízení o ochraně osobních dat v podmínkách ústavu
- spolupráce při tvorbě nové strategie rozvoje ústavu do budoucna

